

Jaarverslagen

Gelieerde Organen en Organisaties

2013

Jaarverslag 2013

CDA en gelieerde Organen en Organisaties op landelijk niveau

Inhoudsopgave

I.	Sector Politiek & Bestuur	4
1.	Binnenland.....	4
1.1.	Partijbestuur	4
1.2.	Dagelijks Bestuur	5
1.3.	Toetsingscommissie	6
1.4.	Royementscommissie.....	6
1.5.	Commissie van Beroep.....	7
1.6.	Commissie Integriteit	7
1.7.	Financiële Commissie.....	7
1.8.	Fonds Wetenschappelijk Instituut	8
1.9.	Professor Steenkampfonds.....	8
1.10.	Onderzoekscommissie.....	9
2.	Werkgroepen en activiteiten.....	10
2.1.	Partijcongressen	10
2.2.	CDA Senioren (voorheen Landelijk Ouderen Platform)	10
2.3.	Basisgroep Sociale Zekerheid	13
2.4.	CDA Kleurrijk	15
2.5.	CDA Stedennetwerk	16
2.6.	Vorbereidingen verkiezingen Europa	18
2.7.	Gesprekken met maatschappelijke organisaties	20
2.8.	Debatpartij	20
2.9.	Werkgroep Participeren mensen met een beperking.....	21
3.	Buitenland.....	22
3.1.	Commissie Buitenland	22
3.2.	Activiteiten Europese Volks Partij.....	22
3.3.	Bilaterale en Internationale Contacten	23
3.4.	Eduardo Frei Stichting	23
II.	Sector Communicatie.....	42
1.	Strategie en reputatiemanagement	42
2.	Evenementen	43
3.	Ledenwerving en ledenbinding	48
4.	Publieksvoorlichting	48
5.	Persvoorlichting	48
6.	Redactie	49
7.	Internet	50
8	Huisstijl, bestelsysteem en webwinkel	52

III.	Sector HRM/Steenkampinstituut/Partijontwikkeling.....	55
1.	HRM-activiteiten in 2013.....	56
1.1.	Netwerken	56
1.2.	Scouting.....	56
1.3.	Zicht op Bestuurders.....	56
1.4.	Digitale support.....	57
2.	Opleidings- en trainingsactiviteiten van het Steenkampinstituut in 2013.....	57
2.1.	Verkiezingen Europees Parlement.....	57
2.2.	Landelijk aanbod.....	58
2.3.	Regionaal aanbod.....	62
IV.	Sector Financiën en Interne Organisatie	67
1.	Facilitair	67
2.	Systeembeheer.....	67
3.	Ledendesk.....	68
4.	Financiële administratie	69
V.	Wetenschappelijk Instituut voor het CDA	70
VI.	Bestuurdersvereniging	90
VII.	CDAV	98
VIII.	CDJA	110

In dit jaarverslag zijn opgenomen de activiteiten van het CDA op landelijk niveau.

I. Sector Politiek & Bestuur

1. Binnenland

1.1. Partijbestuur

Het Partijbestuur bestaat uit de leden van het Dagelijks Bestuur, de voorzitters van alle provinciale afdelingen, de voorzitters van CDJA en CDAV en vijf vrijgekozen leden. Adviseurs van het Partijbestuur zijn de voorzitters van de CDA-fracties in de Eerste en Tweede Kamer en van de delegatie in het Europees Parlement, de directeur van het Wetenschappelijk Instituut, de voorzitter van de Bestuurdersvereniging en de voorzitter van de CDA-senioren.

De leden en adviseurs van het Partijbestuur waren in 2013:

DAGELIJKS BESTUUR

Mw. G.R. (Ruth) Peetoom (voorzitter)
P.L.B.A. (Pieter) van Geel (eerste vicevoorzitter)
Mw. R.A. (Rixt) Meines-Westra (tweede vicevoorzitter)
D.P.M. (Denis) Maessen (secretaris – tot 09-03-2013)
H.P.J. (Bart) van Meijl RB (penningmeester)
Mw. A.M.J. (Anita) Rasenberg (vrijgekozen lid DB)
J.C.G.M. (John) Berends (vrijgekozen lid DB)
R.E.N. (Rutger) Ploum (secretaris ad-interim vanaf 11-04-2013; secretaris vanaf 01-06-2013)

VRIJGEKOZEN LEDEN PARTIJBESTUUR

A.E. (Alwin) de Jong (Grote Steden)
A.J. Th. (Arjan) Kaaks (Bedrijfsleven/ondernemers)
D.P.M. (Denis) Maessen (vanaf 09-03-2013)

VOORZITTERS PROVINCIALE AFDELINGEN

Mw. A.M. (Annemarie) Krottnerus-van der Veen (Groningen)
D. (Douwe) Tamminga (Friesland – tot 22-04-2013)
Dhr. G.J. Kuiper (Friesland – vanaf 22-04-2013)
Dhr. M. Reinders (Drenthe – vanaf 23-04-2012)
H. Th.M. (Hein) Pieper (Overijssel)
A. (Bert) Komdeur (Gelderland – tot 21-03-2013)
P.C. Drenth (Gelderland – vanaf 21-03-2013)
W.G. (Wim) Faber (Flevoland – interim)
J.C.J. (Jelle) Beemsterboer & T.(Theo) Van Eijk (Noord-Holland)
P. H.B. (Peter) Pennekamp (Zuid-Holland)
V. (Victor) A.J. Slenter (Zeeland)
W.A.F.M. (Wil) van der Kruijs (Noord-Brabant)
K.M.L. (Karel) Leunissen (Limburg)

CDJA/CDAV

A.J.D. (Arrie) Vis (CDJA – tot 25-05-2013)

J.H. (Julius) Terpstra (CDJA – vanaf 25-05-2013)

Mw. A. (Arinda) Callewaert-de Groot (CDAV – tot 02-11-2013)

Mw. J. Westerbeek-Huitink (CDAV – vanaf 02-11-2013)

ADVISERENDE LEDEN (niet-stemhebbend)

L.C. (Elco) Brinkman (voorzitter Eerste Kamerfractie)

S. (Sybrand) van Haersma Buma (voorzitter Tweede Kamerfractie)

W.G.J.M. (Wim) van de Camp (voorzitter Eurodelegatie)

R.H.J.M. (Raymond) Gradus (directeur Wetenschappelijk Instituut)

A.T.B. (Ank) Bijleveld (voorzitter Bestuurdersvereniging)

K. (Kaya) Turan Kocak (voorzitter CDA Kleurrijk)

De taken van het Partijbestuur zijn onder meer:

- het leiding geven aan alle politieke en organisatorische activiteiten van en binnen de partij;
- de zorg voor de handhaving van de statuten en reglementen;
- de bespreking van het politieke beleid van de fracties in de Eerste en Tweede Kamer en van de CDA-delegatie in de EVP-fractie;
- de voorbereiding en organisatie van de verkiezing van de leden van de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement;
- het opstellen van concept- of model-programma's ten behoeve van verkiezingen van vertegenwoordigende lichamen;
- de zorg voor het beheer van geldmiddelen en eigendommen van het CDA;
- de voorbereiding van de besluitvorming van Partijcongressen.

Het partijbestuur is in 2013 11 keer bij elkaar geweest, waarvan twee 'heidagen'. Het jaar 2013 heeft voor het partijbestuur voor een groot deel in het teken gestaan van de organisatie- en partijvernieuwing en meer in het bijzonder de taak en bevoegdheden verdeling tussen het dagelijks- en het partijbestuur (de gedachtenwisseling en besluitvorming over dit onderwerp heeft onder leiding van de procesbegeleider Marianne Luyer plaatsgevonden, waarna de uitkomsten hiervan verder zijn uitgewerkt door een door het partijbestuur ingestelde commissie genaamd de 'Kwartiermakers'). Verder zijn belangrijke punten van aandacht geweest, het instellen van de zogenaamde Meta- en Visiegroepen en de kandidaatstellingsprocedure voor de Europese verkiezingen.

1.2. Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur heeft de dagelijkse leiding over alle politieke en organisatorische activiteiten van en binnen de partij. Het kan in spoedeisende gevallen namens het Partijbestuur beslissingen nemen, en bereidt de besluitvorming van het Partijbestuur voor. Verder is het Dagelijks Bestuur onder meer verantwoordelijk voor het personeelsbeleid van het CDA-bureau.

1.3. Toetsingscommissie

De Toetsingscommissie adviseert het Partijbestuur ter zake van:

- de toetsing van de hoofd- en nevenfuncties van kandidaat-parlementariërs aan art. 114 van de Statuten (*“Uitgesloten is de cumulatie van politieke functies, partijfuncties en/of maatschappelijke functies die het aanzien van het politieke ambt of van de partij schaadt, doordat de cumulatie tot een belangenvermenging leidt die de integriteit van de politieke besluitvorming aantast of tot een zodanige belasting van de betrokken persoon leidt, dat in redelijkheid geen behoorlijke vervulling van de politieke functie en/of partijfunctie is te verwachten.”*);
- de toetsing van (voorgenomen) cumulaties van functies (de zogenoemde dubbelmandaten).

Het Partijbestuur neemt uiteindelijk, gehoord hebbende het advies van de Toetsingscommissie, een definitieve beslissing.

De Toetsingscommissie heeft zich in 2012 voor het laatst gebogen over een verzoek om toestemming voor cumulaties van functies. In 2013 is de Toetsingscommissie niet bijeen geweest.

De Toetsingscommissie bestaat uit:

mr. M.L.A. van Rij (voorzitter)
mw. mr. L.B.F.M. Hellwig
mw. mr. J.G.J. Kamp
mw. H.J. Nap-Borger
mr. J.J.L. Pastoor.

Het secretariaat wordt gevoerd door mr. M.J. Schüssler.

1.4. Royementscommissie

De Royementscommissie is belast met de beslissing over de inbehandelingneming van een voordracht tot ontzetting uit het lidmaatschap van het CDA, oordeelsvorming ter zake van die voordracht en kennisgeving van haar uitspraak ter fiattering aan het Partijbestuur. In 2013 zijn er geen voordrachten tot ontzetting uit het lidmaatschap ingediend.

De Royementscommissie bestaat uit:

mw. mr. P.C. Lodders-Elfferich (voorzitter)
mr. W.M.M. van Fessem
mw. mr. P.E.M.S. Lokin-Sassen
H. Visser
mr. ing. P. van der Zaag.

Het secretariaat wordt gevoerd door mr. M.J. Schüssler.

1.5. Commissie van Beroep

De Commissie van Beroep beslist op ingestelde beroepen tegen beslissingen van partijorganen en/of verbanden, waartegen krachtens Statuten of reglementen beroep kan worden ingesteld. In 2013 zijn er bij de Commissie van Beroep geen beroepszaken ingesteld.

De Commissie van Beroep bestaat uit:

drs. W.J. Deetman (voorzitter)
mr. F.J.M. Houben
mw. G.W. van Montfrans-Hartman
mr. W.F.C. Stevens
mw. mr. M.A.C. Prins (griffier)

1.6. Commissie Integriteit

Begin 2011 heeft de commissie Maij-Weggen haar bevindingen gepresenteerd in de brochure: *“Een betrouwbaar politicus. Grondhouding voor volksvertegenwoordigers en bestuurders namens het CDA”*. De commissie is met een tweetal aanbevelingen gekomen die werden overgenomen door het partijbestuur: het instellen van een (i) landelijke integriteitscommissie en (ii) regionale vertrouwenspersonen. In de partijbestuursvergadering van 4 oktober 2013 is de integriteitscommissie ingesteld.

De commissie is als volgt samengesteld:

Mw. Mr. P. C. (Tineke) Lodders-Elfferich (voorzitter);
Drs. A.B.A.M. (Anton) Ederveen;
Dr. Geart Benedictus;
Mw. I. P. (Irene) Michiels van Kessenich-Hoogendam;
Mr. Dr. J.E. (Janne Elisabeth) Nijman;
J. (Jan) ten Hoopen;
E. (Eric) Bleumink.

Het ambtelijk secretariaat van de commissie wordt gevoerd door M.J. Schüssler

1.7. Financiële Commissie

De Financiële Commissie is volgens de statuten belast met het jaarlijks onderzoek van de balans en de rekening van baten en lasten van de partij, van de bijzondere organen en van de bijzondere organisaties en brengt daarvan verslag uit aan het Partijcongres. De commissie adviseert het Partijbestuur over financiële aangelegenheden. De Commissie kwam in 2013 bijeen ter bespreking van de jaarrekening 2012 en de begroting 2014.

De samenstelling van de Commissie was in 2013 als volgt:

mr. W.C. Zwanenburg, voorzitter
drs. P. Brand (tot 1 maart 2013)
vacature (vanaf 1 maart 2013)
drs. M.B. De Haas
H.P.J. van Meijl RB, adviseur (penningmeester dagelijks bestuur)
drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel, adviseur (directeur partijbureau, tot 01-04-2013)
mr. M. Stolk, adviseur (interim directeur, van 01-04-2013 tot 01-09-2013)
mr. H.M.C. Westera, adviseur (directeur partijbureau, vanaf 01-09-2013)
M.P.R. Kampmeijer, adviseur (controller partijbureau)

1.8. Fonds Wetenschappelijk Instituut

Het Fonds Wetenschappelijk Instituut heeft als doelstelling het verlenen van financiële steun aan het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA voor het verrichten van haar activiteiten, waardoor de politieke overtuiging van het CDA kan doorwerken in het politieke werk van de partij. Het bestuur van het fonds vergaderde in 2013 tweemaal, eenmaal in het voorjaar over de jaarrekening 2012 van het fonds en van het WI en eenmaal in het najaar over de begrotingen en de jaarplannen voor 2014.

De samenstelling van het bestuur was in 2013 als volgt:

Mr. H.M. Krans, voorzitter
Mr. P.C.M. Mullink, penningmeester
Drs. B. Beumer
Drs. G. Goedhart
Ir. J.A.G. Verheijen
Prof. Dr. R. H.J.M. Gradus, adviseur (directeur Wetenschappelijk Instituut)
Drs. E.J. Slootweg (medewerker Wetenschappelijk Instituut - tot 1 augustus 2013)
Mw. G. Dolsma (penningmeester Wetenschappelijk Instituut)
H.P.J. van Meijl RB, adviseur (partijpenningmeester)
Mw. Drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel, adviseur (directeur partijbureau – tot 1 april 2013)
Mw. mr. H.M.C. Westera, adviseur (directeur partijbureau – vanaf 1 september 2013)

1.9. Professor Steenkampfonds

Het Steenkampfonds heeft als doelstelling ondersteuning te verlenen aan scholings- en vormingsactiviteiten. Op grond van die doelstelling levert het fonds een belangrijke bijdrage aan de werkzaamheden van het Steenkampinstituut. Het fondsbestuur vergaderde in 2013 eenmaal voor de bespreking van de jaarrekening 2012 en eenmaal in het najaar voor de begroting en jaarplan 2014.

In 2013 was de samenstelling van het fondsbestuur (niet zijnde het bestuur in de zin van de Kamer van Koophandel inschrijving) als volgt:

Ir. R. Willems, voorzitter (per 1 juni 2013)

G. de Jong, secretaris

mw. M.M. Nelisse RC, penningmeester

J. ten Hoopen

drs. H. Borstlap (tot 30 september 2013)

drs. J.S.J. Hillen (per 1 februari 2013)

Mw. mr. Y.E.M.A. Timmerman-Buck (per 30 september 2013)

H.P.J. van Meijl RB, adviseur (partijpenningmeester dagelijks bestuur)

mw. drs. B.H.M. Gardeniers, adviseur (senior stafmedewerker Steenkampinstituut)

1.10. Onderzoekscommissie

De Onderzoekscommissie heeft in 2013 geen werkzaamheden verricht, daar er geen Eerste Kamer, Tweede Kamer of Europese verkiezingen waren in dit jaar.

2. Werkgroepen en activiteiten

2.1. Partijcongressen

Zie hoofdstuk II sector communicatie onder paragraaf 1.1.

2.2. CDA Senioren (voorheen Landelijk Ouderen Platform)

CDA Senioren is de Seniorenorganisatie gelieerd aan het CDA en is lokaal, provinciaal en landelijk actief. CDA Senioren houdt zich vooral bezig met de lokale en de landelijke politiek. Dit alles gebaseerd op de Uitgangspunten van het CDA : Gerechtigheid, Solidariteit, Rentmeesterschap en Gespreide Verantwoordelijkheid. CDA Senioren wil de positie van senioren in onze samenleving en in de politiek versterken, zeker daar waar senioren ongelijk worden behandeld ten opzichte van de andere generaties. CDA S wil daarom een belangrijke speler zijn in de maatschappelijke en politieke arena. Goed politiek bedrijven kan niet zonder deskundige, positief ingestelde senioren, die willen samenwerken met de Tweede Kamerfractie, met het Partijbestuur en de bijzondere organisaties binnen het CDA. In de maatschappelijke arena wil CDA S ook deelnemen aan overleggroepen met de overheid. Senioren zijn een belangrijke en omvangrijke groep, die een grote betekenis hebben in het zelf participeren of anderen helpen te participeren in onze samenleving.

De organisatie CDA Senioren behartigt de belangen van senioren, door het CDA en leden van de Eerste en Tweede Kamer van gevraagd en ongevraagd advies te voorzien op het gebied van seniorenbeleid. CDA Senioren heeft een informatiefunctie ten opzichte van de landelijke organisatie van het CDA, van de CDA Senioren organisaties in de provinciale en lokale afdelingen, de landelijke, provinciale en gemeentelijke fracties. Tevens bieden wij een podium waar senioren hun mening en ideeën kunnen geven over wat er onder hen leeft (bevordering “bottom up”).

De CDA Senioren zijn in 2013 vier maal bijeen geweest. De CDA Senioren vergaderen op het CDA-Partijbureau, het platform bestaat uit maximaal twee afgevaardigden per provincie en maximaal een afgevaardigde namens elk van de 5 grote steden. De Seniorenbonden hebben een vertegenwoordiger als adviseur in het Algemeen Bestuur. Ook enkele personen vanuit de Eerste en de Tweede Kamer, het Europees Parlement hebben een “standing invitation” voor het Algemeen Bestuur.

Twee leden van de CDA-senioren, (voorzitter – secretaris) zijn afgevaardigd naar het CDA Seniorenberaad (voorheen het Mosterdoverleg). In dit overleg hebben vertegenwoordigers van de Seniorenorganisaties zitting. Het overleg wordt georganiseerd door een Tweede Kamerlid van het CDA. CDA Senioren hebben voorgesteld om het organiseren van de bijeenkomsten (en eventueel het voorzitterschap) op zich te nemen, zodat de Tweede Kamerleden zich volledig kunnen concentreren op de thema's die aan de orde komen. Het CDA Seniorenberaad is in 2013 3 maal bijeen geweest en wel op : 13 juni, 20 juni en 6 november 2013.

Ook op Europees niveau is CDA Senioren actief. Een lid van CDA Senioren is afgevaardigd als toehoorder naar de Europese Senioren Unie (ESU). Er wordt gestreefd naar een volledig lidmaatschap van de ESU. De ESU heeft de demografische uitdagingen van de vergrijzing goed in beeld.

Nieuwe leden CDA Senioren

Mevrouw Sien de Mol-Marcusse volgt mevr. Lenny Geluk-Poortvliet op als voorzitter van CDA Senioren in Zeeland. Zij wordt afgevaardigde in het AB namens CDA Senioren Zeeland.

De heer Wouter ten Napel wordt afgevaardigde in het AB namens CDA Senioren Flevoland.

De heer Bernard van Geuns wordt afgevaardigde namens de provinciale afdeling van CDA Senioren Groningen en mevrouw Hilde Haverkamp-Rombaut wordt afgevaardigde namens CDA Senioren Gelderland. De heer Theo Morskate wordt afgevaardigde namens CDA Senioren Overijssel.

Mevr. Lenny Geluk-Poortvliet wordt, in verband met haar verhuizing, afgevaardigde namens CDA Senioren Utrecht. Daarnaast blijft zij ons vertegenwoordigen naar de ESU.

Vetrekende leden

De heer W. van der Sluis, voorzitter van de Commissie Wonen, Zorg, Welzijn en Mobiliteit, afgevaardigde van CDA Senioren Utrecht trekt zich terug uit het AB van CDA Senioren. Hij is geen afgevaardigde meer van CDA Senioren Utrecht.

De voorzitter van CDA Senioren landelijk, de heer Harm Gerssen neemt op 20 maart afscheid. Hij is vanaf 2008 voorzitter van CDA Senioren. Hij wordt per 1 april opgevolgd door de heer Gijp van Soest.

In oktober nemen afscheid : Mevrouw Willemina Vroegindeweyj, afgevaardigde namens CDA Senioren Friesland, de heer Han van der Goes, afgevaardigde namens CDA Senioren Zuid Holland, de heer Tieme Meints, afgevaardigde namens CDA Senioren Drenthe, Mevrouw Lita D'Arnault, adviseur namens de Migranten, Mevrouw Hetty Visser-Hendriks, afgevaardigde namens CDA Senioren Overijssel, Mevrouw Marlies Verbree-Eikelenbos, afgevaardigde namens CDA Senioren Gelderland.

Eind 2013 geeft de heer Jaap Ketel aan zich terug te trekken als AB lid voor CDA Senioren. Ook hij is geen afgevaardigde meer van CDA Senioren Utrecht.

Dagelijks Bestuur

De samenstelling van het DB ziet er tot 20 maart 2013 als volgt uit:

De heer H. Gerssen (voorzitter – tot 1 april 2013);

de heer G. van der Soest (voorzitter – van 1 april 2013);

de heer J. Beumer (vicevoorzitter);

mevrouw drs. M.G.J. van der Sanden-Holthuijzen (secretaris);

de heer Albert Rodenboog (penningmeester).

De zittingsduur van de leden van het DB is maximaal drie maal drie jaar.

Commissies

De CDA Senioren kennen sinds 2009 een aantal commissies waarin verschillende leden van de CDA Senioren zitting hebben. Op dit moment zijn de volgende commissies actief:

- Commissie Wonen, Zorg en Welzijn;
- Commissie Inkomen en Pensioenen;
- en de Commissie Communicatie.

Door het instellen van deze commissies kunnen de CDA Senioren adequaat reageren op beleidsinhoudelijke actualiteiten rondom de thema's. In 2013 is de Commissie Inkomen en

Pensioenen niet meer bijeen geweest. De commissie is op zoek naar nieuwe leden. Eind 2013 namen ook drie leden van de Commissie Communicatie afscheid. Ook voor deze commissie geldt dat men op zoek is naar nieuwe leden. De heer Jaap Ketel blijft wel het opmaken van het blad CorDAad op zich nemen.

Adviesfunctie CDA Senioren in het Partijbestuur van het CDA

Sinds september 2013 heeft CDA Senioren een adviesfunctie in het Partijbestuur verworven. CDA Senioren wil graag binnen de vernieuwde CDA netwerk partij mee draaien, maar dan wel door meer na te denken over de inhoud en het krijgen van invloed, dan over de machtsposities binnen de partij.

Visie op missie en organisatie CDA Senioren in de Toekomst

In 2013 heeft CDA Senioren nagedacht over de missie en organisatie van CDA Senioren in de Toekomst. In gesprek met het AB is men gekomen tot het opstellen van een visienota. De nota zal worden besproken in januari 2014.

Thema's vergaderingen 2013

De CDA Senioren vergaderen in het CDA Partijbureau te Den Haag.

Woensdag 23 januari 2013

Mevrouw Mona Keijzer, lid van de Tweede Kamer geeft een algemene inleiding over de Zorg. Zij geeft aan dat er door teruggang in het aantal Kamerleden na de verkiezingen, men veel meer woordvoerderschappen heeft gekregen. Men wil in 2014 een beter resultaat neer zetten. Dit wil ze met name doen door met mensen aan de basis zelf te praten over hun ervaringen en problemen. De eerste prioriteit is om de plannen van het Kabinet bij te sturen. Ze denkt dan met name over de AWBZ, Verpleging en Verzorging niet knippen, Nieuwe gevallen, die aanspraak maken op huishoudelijke verzorging, gaan vervallen. CDA ziet een fundamenteel verschil tussen de door hen voorgestane aanpak en de aanpak van het Kabinet. Het CDA wil wel bezuinigen, maar niet op de manier van uitruilen tussen PvdA en de VVD.

Mevrouw Rixt Meines, vice voorzitter CDA gaat in op de koers van het CDA die na de verkiezingen is ingezet. Het CDA zet in op de netwerkcultuur.

Woensdag 20 maart 2013

Tijdens deze vergadering wordt gesproken over het Arbeidsmarktbeleid door de heer Jaap Smit, voorzitter van het CNV en de heer Pieter Heerma, CDA Tweede Kamerlid. De heer Jaap Smit geeft ons een inzicht in het arbeidsmarktbeleid en de inzet van het CNV in de onderhandelingen met het Kabinet. Hij geeft aan niet star te willen vasthouden aan verworven rechten, maar meegaan met de veranderende samenleving.

De heer Pieter Heerma schets het beeld dat generaties tegenover elkaar staan. Hij stelt dat dit met betrekking tot het arbeidsmarktbeleid op de spits wordt gedreven. Je hebt beide generaties nodig op de werkvloer. Het CDA heeft als uitgangspunt dat er op de arbeidsmarkt structureel iets moet gebeuren, maar wel in balans. Sociaal Akkoord. Men moet durven nadenken over de opbouw van het loongebouw. Vast is te vast en flex is te flex.

Woensdag 19 juni 2013

Deze dag is er geen deskundige uitgenodigd. Er wordt kennis gemaakt met de nieuwe voorzitter en gediscussieerd over de toekomst van CDA Senioren. Er wordt gesproken over de positie van CDA Senioren en hoe deze verbeterd kan worden.

Woensdag 30 oktober 2013

Gastspreker is de heer Wim van Minnen, directeur van het CSO, de samenwerkende seniorenorganisaties.

Hij gaat in op de ongelijkwaardigheid van de generaties en het verwachtingspatroon dat seniorenorganisaties hebben van CDA Senioren. Hij onderstreept het belang van preventie bij ouderen en gaat in op het meerjarig perspectief.

Financiën

Het CDA Bestuur heeft ook in 2013 een subsidie ontvangen van € 2.500,00. Dit betekent dat er in 2013 de dubbeltjes moeten worden omgedraaid. Geen gemakkelijke klus voor onze penningmeester, de heer A. Rodenboog. De vergadering van het Algemeen Bestuur in November hebben we niet door kunnen laten gaan in verband met een gebrek aan voldoende financiële middelen. Er zijn diverse malen gesprekken gevoerd met de penningmeester van het CDA, waarbij steeds twee vragen aan de orde kwamen:

- Extra financiële ondersteuning;
- Toestaan dat er een kleine bijdrage mag worden gevraagd aan de Senior leden die ons willen steunen.

De penningmeester heeft ons de helpende hand geboden bij het eerste punt: we kunnen ons tekort van 2013 laten aanzuiveren. We hebben de toezegging gekregen dat we een bedrag van € 5.000,00 in 2014 zullen ontvangen. Het tweede punt zal in 2014 door CDA Senioren samen met de penningmeester van het CDA opnieuw worden bekeken.

2.3. Basisgroep Sociale Zekerheid

Inleiding

De Basisgroep is een landelijke werkgroep van het CDA. De leden zijn uitkeringsgerechtigd of zijn dit geweest. De werkgroep die sinds 1986 bestaat heeft tot doel het opkomen voor de zwakkeren in de samenleving. De doelstelling van de Basisgroep is de positie van uitkeringsgerechtigden helder voor het voetlicht te brengen. Zij vervult gevraagd en ongevraagd ook de adviesrol voor de CDA Tweede Kamerfractie op het brede sociale terrein en het beleidsveld Volkshuisvesting.

Leden

Het aantal actieve leden schommelt rond de vijftien en kan nauwelijks groeien. De belangrijkste oorzaak hiervan is de zeer forse daling van het ons beschikbaar gestelde budget. Ongeveer 80% van het budget wordt besteed aan reiskosten. Hierdoor was het noodzakelijk om minder plenaire - en bestuursvergaderingen te beleggen.

De bestuurssamenstelling per december 2013:

Arend Jansen, voorzitter

Nico van Jaarsveld, penningmeester a.i. / algemeen adjunct

Patrick Vervoort, secretaris (tot oktober 2013)

Lesley van Hilten, secretaris (vanaf oktober 2013)

Madeline Andringa, bestuurslid

Vanaf januari 2013 is het bestuur uitgebreid met één bestuurslid. Na de jaarvergadering heeft Patrick Vervoort aangegeven eind 2013 te willen stoppen als secretaris, omdat de vergaderingen en werkzaamheden steeds moeilijker te combineren zijn met zijn fulltime baan. Vanaf oktober is Lesley van Hilten de beoogde nieuwe secretaris. Op de achtergrond blijft Patrick Vervoort wel actief voor het website beheer (o.a. nieuwsbrieven en actuele artikelen).

Doelstellingen 2013

In 2013 wordt tijdens de jaarvergadering groen licht gegeven op het document "BSZ Hartverwarmend en zichtbaar verder". Gedurende 2013 is n.a.v. dit document e.e.a. in gang gezet om de Basisgroep te herstructureren en onze werkwijze te optimaliseren.

Ons blad Open Forum is tweemaal verschenen rondom het voor- en najaarscongres. Daarnaast kwam ongeveer 10x de digitale nieuwsbrief uit. Om een zo groot mogelijke doelgroep te bereiken hebben we regelmatig een actueel overzicht van de CDA Fractievoorzitters en de wethouders die Sociale Zaken en Volkshuisvesting in hun portefeuille hebben nodig. Hiervoor krijgen we bestanden aangeleverd vanuit de BSV.

Financiën

Het jaar 2013 was net zoals voorgaande jaren lastig vanwege beperkte financiële middelen vanuit de partij en fractie.

In goed overleg met partijbureau en Stichting Fractiebureau zijn we hier met elkaar uitgekomen. Overigens betekende dit wel een duidelijke beperking in ons functioneren. Waar zich mogelijkheden voordoen moeten we uiteraard een aanvraag voor projectsubsidie indienen. Om onze doelstelling blijvend te kunnen realiseren zijn giften, of een eigen kleine bijdrage, van harte welkom.

Activiteiten

Bij de plenaire vergaderingen in de Tweede Kamer is oud CDA-Kamerlid Pieter Jan Biesheuvel voorzitter van de bijeenkomsten in de gesprekken met de leden van de fractiecommissie SEF (Sociaal - Economisch - Financieel) en het beleidsveld Volkshuisvesting. Vaste gesprekspartners vanuit de fractiecommissie zijn Pieter Heerma en Mona Keijzer.

Guusje Dolsma (secretaris Economische zaken VNO-CNW) heeft als lid van de Commissie Strategisch Beraad uitvoerig gesproken met de leden van de Basisgroep.

In januari ontvingen wij Nel de Boer (Arme Kant van Nederland) en Ivonne van Houdt (NNVK).

In april ontvingen wij Mona Keijzer over de WMO. Zij werd vergezeld door Monique Senne (beleidsmedewerker VWS). Ook Pieter Heerma is aanwezig en brengt ons op de hoogte van de actuele zaken m.b.t. sociale zaken. Sybrinne van den Beukel gaat hierna nog verder in op enkele aspecten van het sociaal akkoord.

In mei ontvingen we Jan de Vries van woningcorporatie Rijnhart Wonen en ook Wilma Kuiper (Stichting CLIP) en Marijke Hempenius (Chronisch zieken en gehandicaptenraad Nederland).

De septembervergadering is verschoven naar oktober. Hier ontvangen we Evert-Jan Slotweg (i.p.v. Pieter Heerma).

In oktober ontvingen we Jaap Smit (CNV) en Alwin de Jong (Partijbestuur).

In december ontvingen we Stella Hoff (CBS) over Armoedesignalement 2013 (gezamenlijke uitgaven van SCP en CBS) en Meta Floor (Kerk in Actie) over een rapport over armoede (stijging van armoede in Nederland).

Europa

Nico van Jaarsveld vertegenwoordigt de Basisgroep in het EUCDW-overleg en in EPSIN. Voor overleg komt men enkele malen bijeen.

In 2013 is er geen Europese conferentie geweest waaraan de leden van de Basisgroep hebben deelgenomen.

Op 23 tot 25 januari 2014 is te Oostende- België de 5^e Europese Sociale Week.

Tot slot

Ook in 2014 zijn er nieuwe uitdagingen voor de Basisgroep om de vernieuwde Basisgroep vorm te geven en verder uit te bouwen.

Dank zijn wij verschuldigd aan allen die ons werk mogelijk maken en tegelijkertijd weten we ons ook voor 2014 weer gesteund.

2.4. CDA Kleurrijk

Samenstelling en werkwijze. De samenstelling van de kerngroep van CDA Kleurrijk is in 2013 ongewijzigd. Het voorzitterschap werd vervuld door Kaya Turan Koçak, Gert-Jan van Reenen is vice-voorzitter en Hester Jansen secretaris.

De kerngroep bestond in 2013 uit:

K. Koçak (sectormanager en diversiteitsmanager Rabobank)

G.J. van Reenen (deskundige cultuurmanagement)

T. Essed (voormalig gedeputeerde provincie Noord Brabant)

H. Jansen (Europees journalist)

O. Makkor (directeur Pro-For-Work People)

en M. Rambaran (PR, raadslid Den Haag)

T. Gardeniers-Berendsen (o.a. ex-minister CRM) is als adviseur aan CDA Kleurrijk verbonden. Vanuit het partijbureau werd CDA Kleurrijk ondersteund door Karin Hoentjen.

CDA Kleurrijk communiceert overwegend via email. Daarnaast is zij in 2013 een aantal keer bijeengekomen voor regulier overleg.

Om de kerngroep Kleurrijk te ondersteunen is in 2013 gebruik gemaakt van een 'Kleurrijk Denktank' waarin diverse experts op het gebied van diversiteit, recht, en religie zitting hebben. Deze denktank voedt de kerngroep bij het formuleren van standpunten.

Communicatie binnen het CDA. Binnen de partij heeft CDA Kleurrijk met diverse geledingen (CDJA, Bestuurdersvereniging, Kamerfractie, CDAV, WI, DB) langs formele en informele weg contact. Dat contact staat steeds in het teken van het bevorderen van de diversiteit binnen de partij. In 2013 is in het bijzonder aandacht besteed aan het uitbouwen van de contacten met CDAV en met het SteenkampInstituut. Ook zijn veel contacten met lokale partijafdelingen onderhouden. CDA Kleurrijk-voorzitter Kaya Turan Koçak onderhield daarnaast regelmatig

contact met leden van het partijbestuur en met fractieleiders in de Tweede Kamer, Eerste Kamer en Europees Parlement.

Netwerk. CDA Kleurrijk streeft naar een zo groot mogelijk netwerk binnen de partij. Het gaat hier vooral om een digitaal netwerk. In 2013 zijn dit circa 300 personen. Belangrijkste communicatiewijze is de nieuwsbrief die met een frequentie van vier keer per jaar aan de achterban verstuurd wordt en waarin aandacht is voor actualiteiten, aankondigingen, activiteiten en waarin telkens een woord van voorzitter Koçak en een column van één van de andere kerngroep-leden wordt opgenomen. CDA Kleurrijk heeft in 2013 het actieve gebruik van de eigen website en van sociale media (facebook en twitter) om aandacht voor thema's van diversiteit te vragen doorgezet. In lijn met de resolutie die op een CDA congres is aangenomen om meer standpunten te visualiseren is een promotiefilmpje van /over CDA Kleurrijk op de site geplaatst.

Activiteiten. In 2013 heeft Kleurrijk aan een aantal landelijke activiteiten deelgenomen die de organisatie beter zichtbaar maken in het land. Belangrijkste was het bezoeken van drie festivals: MUltiFestijn (Rotterdam, april), Milan Festival (Den Haag, juli) en Maroc Expo (Nieuwegein, december). Daarnaast is deelgenomen en/of mede georganiseerd een aantal kleinere activiteiten zoals een Iftar in Leiden en aanwezig bij de Keti Koti verzoeningstafel. In samenwerking met CDA Grote steden is een bijeenkomst georganiseerd in Den Bosch. In voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen heeft CDA Kleurrijk samen met het CDAV op verschillende landelijke CDA activiteiten diversiteitsworkshops georganiseerd. De workshops bestaat uit bewustwording, werven & selecteren en delen van ervaring en tips.

CDA Kleurrijk heeft samen met het SI in het voorjaar een Masterclass Kleurrijke kandidaat-raadsleden ontwikkeld. In vier zaterdagen werden kleurrijke kandidaten voorbereid op een mogelijk raadslidmaatschap. Aan deze Masterclass hebben 25 kleurrijke kandidaten deelgenomen. Het certificaat werd op de laatste bijeenkomst uitgereikt door Sybrand Buma.

In 2013 is het contact met ondernemers en politieke partijen in Marokko en Turkije onderhouden. Tevens heeft in 2013 een reünie plaatsgevonden van de delegatie vanuit Nederland die naar Marokko is afgereisd.

2.5. CDA Stedennetwerk

De inzet t.b.v. de ambitie 'meer CDA in de stad' bestond in 2013 uit het volgende:

- (Extra) bijeenkomsten van het Stedelijk Netwerk (G32);
- (Extra) bijeenkomsten van het G5-netwerk (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven);
- Virtuele ondersteuning via Web, Wikispace- en Facebooktoepassingen;
- Extra inzet tbv een aantal CDA steden met specifieke problematiek.

Genoemde inzet wordt aangestuurd en gecoördineerd onder verantwoordelijkheid van bestuurslid Grote Steden, Alwin de Jong.

Stedelijk Netwerk

In 2011 werd het Stedelijk Netwerk (G32) opgericht. Een netwerk dat in 2012 verder werd uitgebreid en waarin deelnemers in toenemende mate gebruik zijn gaan maken van elkaars

initiatieven en expertise (best practices). In 2013 stonden de bijeenkomsten van het netwerk in het teken van de voorbereidingen van GR2014. Bijeenkomsten vonden plaats in Den Bosch, Rotterdam en Leeuwarden.

Den Bosch - 23 maart

Tijdens de startdag GR14 organiseerde het stedennetwerk een workshop specifiek voor de campagne in de grote stad. Het thema was 'winnen op het scherpst van de stede.' Bijdragen werden o.a. geleverd door Vivianne Heijen, Sven de Langen, Chantal Theunissen, Yesim Candan, Karsten Klein en Alwin de Jong.

Rotterdam- 13 september

De bijeenkomst in Rotterdam stond in het teken van handen en voeten geven aan de stedelijke invulling van de zeven principes. Hugo de Jonge en Karsten Klein spraken over het belang van CDA in de stad in deze tijd. Een kritisch referaat hierop werd gehouden door Ronald Buijt. Yesim Candan sprak over de dilemma's rond diversiteit in de grote stad.

Leeuwarden - 1 november

Bijeenkomst in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen 2014 en de gemeenschappelijke focus die de grote steden willen aanbrengen. Sprekers zijn Theo Koster en Karsten Klein (visie op winnen in de stad), Hans Janssens (van visie naar strategie en effectieve campagne bij doelgroepen).

Het netwerk bevindt zich inmiddels in een volwassen stadium en wordt goed bezocht (meestal 80-120 deelnemers, met uitschieters naar 160). Centraal in de bijeenkomsten staan: 1) van elkaar leren; 2) de blik van buiten naar binnen (daarom ook altijd sprekers van buiten het CDA, naast CDA sprekers, waaronder Sybrand Buma en Ruth Peetoom) en 3) netwerken (met elkaar eten en borrelen na afloop). Programmatisch vertaalt voornoemde zich in een programma dat altijd zo laagdrempelig, creatief en interactief mogelijk wordt opgezet. Inmiddels - begin 2014 - staat de teller aan georganiseerde netwerkbijeenkomsten al op 11.

G5 Netwerk

De G5-steden treffen elkaar (bovendien) 4x/jaar in gezelschap van Sybrand Buma en Ruth Peetoom om a) de politieke agenda strategisch op elkaar af te stemmen (waar mogelijk) en b) verenigingsactiviteiten af te stemmen (waar mogelijk synergie te pakken). In 2013 is toegewerkt naar GR2014, o.a. door middel van gezamenlijke initiatief als het Stadsmanifest. Vanwege GR2014 zijn het CDA Almere, Tilburg, Maastricht en Nijmegen in 2013 eveneens betrokken geweest bij de bijeenkomsten van dit netwerk (G5+).

Virtuele ondersteuning via Web, Wikispace- en Facebooktoepassingen

Lessons learned delen door elkaar te zien is cruciaal (elkaar in de ogen kijken). Tegelijkertijd is dit een continue behoefte en continu proces. Daarom zijn in 2013 via diverse social media, een aantal functionaliteiten georganiseerd (opgezet, ingericht) om dit mogelijk te maken.

Extra inzet

Een aantal CDA steden kende in 2013 - om uiteenlopende redenen - behoefte aan extra begeleiding. Daarin is voorzien door Ruth Peetoom, Alwin de Jong, Douwe Gerlof Heeringa (tot 31-03-2013), e.a.

Overig

Op diverse plekken en binnen diverse gremia is extra aandacht gecreëerd voor de positie van het CDA in de stad. Bij de CDA TK-fractie, binnen interne (o.a. in Bestuursforum-BSV en via www.cda.nl/steden) & externe media (waaronder kranten) en binnen de diverse partijorganen etc. Waar mogelijk en logisch is samengewerkt met partners als CDA Kleurrijk, CDJA en nieuwe, hybride netwerken die het CDA kent.

2.6. Voorbereidingen verkiezingen Europa

De verkiezingen voor het Europees Parlement worden gehouden in het voorjaar van 2014. De partij start in 2013 met de voorbereidingen; lijsttrekkersverkiezing, sollicitatieprocedure kandidaten en het schrijven van het verkiezingsprogramma.

Lijsttrekkersverkiezing

In het kader van de voorbereidingen in aanloop naar de verkiezingen, heeft het partijbestuur besloten om ook voor de Europese lijsttrekker voor het CDA een verkiezing te organiseren. Alle CDA leden konden solliciteren naar het lijsttrekkerschap bij een daarvoor door het partijbestuur ingestelde commissie. Deze commissie bestond uit: Yvonne van Rooy (voorzitter), Arinda Callewaert, Karel Leunissen, Peter Pennekamp, Arrie Vis, Rixt Meines, Meindert Stolk. Uit alle ontvangen sollicitaties heeft de commissie twee kandidaten gekozen die door middel van onderlinge debatten door het hele land, konden strijden om de titel. Het gehele traject werd door een daarvoor speciaal ingestelde begeleidingscommissie op een eerlijk verloop gecontroleerd. (De begeleidingscommissie bestond uit: Mw. M. van Bijsterveldt-Vliegenthart en dhr. R. Smits) Nadat er verschillende debatten tussen de kandidaten hadden plaatsgevonden kregen alle stemgerechtigde CDA-leden de mogelijkheid om te stemmen. De leden konden stemmen vanaf 17 oktober tot 2 november 2013 14.00 uur. Daarna werden de stemmen 'geteld' en werd de uitslag tijdens het middagprogramma van het CDA congres bekend gemaakt. In totaal heeft 22,9% van de leden zijn stem uitgebracht. E. de Lange won de lijsttrekkersverkiezingen met 62,1% van de stemmen van haar tegenkandidaat W. van de Camp.

Kandidatenlijst

Daarnaast heeft het partijbestuur een programmacommissie en een adviescommissie ingesteld en de sollicitatie voor de kandidatenlijst van het Europees Parlement opengesteld. De adviescommissie heeft alle sollicitaties die waren ontvangen voor de kandidatenlijst voor Europa beoordeeld. Op basis van het advies van de adviescommissie heeft het dagelijks bestuur een concept-advieslijst opgesteld en aan het partijbestuur voorgelegd. De adviescommissie bestond uit:

M. van Rij (voorzitter);
H. van de Streek;
M. Dijkman;
J. Verstoep;
L. Klaassen;
M. Martens;
B. Kuiper;
K. Peijs;
M. van 't Veld;

J.W. Wiggers;
M. Winkelman;
J. Alting von Geusau;
R. Meines (adviseur);
H. Westera.

Op basis van de concept-advieslijst heeft het partijbestuur een definitieve advieslijst vastgesteld, welke ter stemming (samen met de groslijst) aan alle gemeentelijke afdelingen is verzonden. Op basis van de uitkomst van de stemming door de afdelingen (door het invullen van de gewenste volgorde van de kandidaten op een gewaarmerkt stembiljet dat naar het CDA-bureau werd geretourneerd) zal op het voorjaarscongres van het CDA in 2014 de definitieve kandidatenlijst worden vastgesteld.

Programcommissie program 2014-2019

Bij de samenstelling van de Programcommissie in juni 2013 is bewust gekozen voor een breed samengestelde commissie met nadruk op de vraagstukken die om een antwoord vragen in Europees verband. De commissie bestond uit mensen die ondermeer actief zijn in de financiële sector, landbouw/duurzaamheid, nationaal en internationaal bedrijfsleven en lokale volksvertegenwoordigers. De commissie bestaat achtereenvolgens uit:

B. Knapen (voorzitter);
O. Ruding;
B. Doorn;
M. Boersma;
L. van Beek;
V. Heijnen;
M. Vermue;
M. Vliegthart;
M. de Jonge;
M. van Speijk;
J.J. van Halem;
W. van de Camp (adviseur);
S. Buma (adviseur);
E. Brinkman (adviseur);
P. van Geel (adviseur);
R. Gradus (adviseur);
B. Pot / H. Beusmans (secretaris).

De programcommissie is in totaal 5 keer voltallig bij elkaar geweest. Daarnaast hebben verschillende deelbijeenkomsten plaatsgevonden.

Een verkiezingsprogramma dient in ieder geval twee doelen:

1. Het werven van kiezers.
2. Het program is de basis voor het politiek handelen van de CDA delegatie in het Europees Parlement.

De programcommissie heeft voortgebouwd op het Europa Manifest dat in 2012 is verschenen. Dit manifest is tot standgekomen door de bijdragen van enkele honderden leden, kiezers en

maatschappelijke organisaties. Daarnaast hebben de gelieerde organisaties en netwerken (o.a. jongeren, vrouwen, basisgroep, ouderen, kleurrijk) hun inbreng geleverd. De programacommissie heeft in de loop van 2013 op een speciaal mailadres van diverse (maatschappelijke) organisaties en burgers concrete suggesties ontvangen. Deze suggesties hebben bijgedragen aan het aanscherpen van de teksten in het programma.

Op 2 november werd het concept verkiezingsprogramma gepresenteerd en aan de afdelingen/leden beschikbaar gesteld. Alle binnengekomen amendementen werden op voorstel door de programmacommissie door het partijbestuur voorzien van een preadvies. De behandelingen van de amendementen en preadviezen en daarna de vaststelling van het verkiezingsprogramma zal plaatsvinden in het CDA voorjaarscongres in 2014.

2.7. Gesprekken met maatschappelijke organisaties

Professor Steenkamp Lezing. Het dagelijks bestuur heeft in april 2007 besloten een netwerk evenement voor maatschappelijke organisaties, waaronder mogelijke steunzenders, te organiseren. Als aanleiding van een dergelijk evenement is de 'verjaardag' van de partij op 11 oktober. Gezien de verbondenheid van de heer Steenkamp aan de oprichting van het CDA op 11 oktober 1980 is besloten om het evenement de naam Professor Steenkamp Lezing mee te geven. In het jaar 2013 heeft de Professor Steenkamp Lezing geen doorgang gevonden. Een deel van de contacten met het maatschappelijk middenveld is in 2013 via de visie- en metagroepen gelopen. Daarnaast stonden de gesprekken met maatschappelijke organisaties voornamelijk in het teken van de Europese verkiezingen.

2.8. Debatpartij

Na afronding van de Commissie Geel, het Strategisch Beraad en de werkgroep organisatie is het bestuur verder gegaan op de ingeslagen weg; meer debat in de partij, meer leden en kiezers betrekken bij standpuntvorming en nieuwe manier van werken en ontmoeten toepassen. Dit heeft geleid tot het instellen van verschillende permanente inhoudelijke netwerken, *de visiegroepen*. In april 2013 is het bestuur gestart met het instellen van visiegroepen. Elke visiegroep bestaat uit circa 12 deskundige leden en niet-leden. Daarnaast wordt altijd geprobeerd een zo groot mogelijk diversiteit te behalen. De leden zijn voor een periode van 2 jaar benoemd door het partijbestuur.

Aan het eind van 2013 zijn inmiddels 6 visiegroepen ingesteld: Zorg, Duurzame ontwikkeling, Familie & gezin, Werk & economie, Financiën, Ruimte & wonen. De intentie is om in 2014 door te gaan met het formeren van visiegroepen totdat alle beleidsterreinen zijn gedekt.

Elke visiegroep heeft de opdracht meegekregen om op basis van het Program van Uitgangspunten, het strategischrapport *Kiezen en verbinden* en het vigerende verkiezingsprogramma concrete voorstellen te doen. De inhoudelijke afstemming tussen de visiegroepen vindt plaats in het overkoepelend regiegroep overleg. De partijvoorzitter is voorzitter van deze groep. Tevens zijn naast de voorzitters van de visiegroepen twee leden van het partijbestuur lid van de regiegroep.

Naast de inhoudelijke opdracht van de visiegroepen hebben zijn vanuit het partijbestuur expliciet de opdracht meegekregen om op vernieuwende wijze ideeën en zorgpunten op te halen en vice

versa dat de visiegroep hun voorstellen bespreekt met leden, kiezers en (maatschappelijke) organisaties.

In 2013 zijn ook drie *metagroepen* gestart, te weten Democratie.nu, Maatschappelijk Initiatief.nu en Waarden.nu. Dit zijn groepen die een beleidsterreinenoverstijgend thema kennen. In tegenstelling tot de visiegroepen zijn dit geen permanente groepen. Zij leveren een eindproduct af waarmee de partij in al zijn geledingen mee aan de slag kan. De metagroepen leveren in 2014 hun eindproduct op.

Procesbegeleiders & Kwartiermakers

De werkgroep organisatie (commissie Camps) is opgevolgd door een groep onder leiding van Marianne Luyer. Deze procesbegeleiders hebben een ronde door de partij gemaakt om de voorstellen van de werkgroeporganisatie nader aan te scherpen en te duiden. Op het voorjaarscongres hebben de procesbegeleiders hun eindrapport aan het bestuur en het congres aangeboden. Het stokje werd na het zomerreces overgenomen door de kwartiermakers. Deze groep zal met concrete voorstellen komen hoe de voorgestelde cultuur en organisatorische wijzigingen ingebed kunnen worden in de partij en verankerd in de statuten.

2.9. Werkgroep Participeren mensen met een beperking

Op het CDA junicongres in 2012 zijn twee resoluties aangenomen die de partij opdroeg een onderzoek uit te voeren naar "arbeidsmarkt- en maatschappelijke participatie gehandicapten" en hoe dit past binnen de vernieuwde uitgangspunten. En hoe het CDA vanuit haar sociale positie hier een bijdrage aan kan leveren in te ontwikkelen beleid en het maatschappelijk debat. En het *VN Verdrag voor de rechten van mensen met een beperking* betrekken bij de uitvoering van de opdracht.

Het partijbestuur heeft een commissie samengesteld met leden met een beperking, leden zonder beperking en leden met een (directe) affiniteit met de doelgroep. De commissie heeft in juni 2013 haar rapport '*Iedereen doet mee*'- *Participeren = samen werken, = samen leven, = samen zorgen = samen succesvol* gepresenteerd. Het rapport is naar alle afdelingen gestuurd om ondersteuning te bieden bij de voorbereiding op de komende decentralisaties.

De commissie bestond uit:

M. Veldhuijzen-van Zanten (voorzitter);
B. Prins (indiener resolutie);
E. Lichtenberg;
H. Budding;
K. de Kok;
J. van Hal;
H. Dulfer;
M. de Groot;
M. Ruitenbeek
en P. Heerma (adviseur vanuit Tweede Kamer).

De commissie werd vanuit het partijbureau ondersteund door K. Hoentjen.

3. Buitenland

Het Internationaal werk van de Partij in 2013 bestond uit vier onderdelen, te weten de Commissie Buitenland, samenwerking binnen de Europese Volks Partij, internationale contacten en de Eduardo Frei Stichting.

3.1. *Commissie Buitenland*

Onder leiding van de nieuwe voorzitter van de Commissie Buitenland, dhr. Frissen, is de commissie in 2013 zes keer bijeengekomen. In de vergaderingen is veel tijd besteed aan enkele *papers* van de Europese Volkspartij: het election manifesto 2014 – 2019 en een *paper* over European Energy and Sustainability. Vanuit de commissie is het proces gevolgd, vergaderingen in Brussel bijgewoond en voortgang besproken in de commissie. In het najaar zijn amendementen geformuleerd en ingediend op beide stukken. Tevens is in het najaar twee keer in een vergadering gesproken over het CDA verkiezingsprogramma voor de Europese verkiezingen. Daarbij zijn ook amendementen geformuleerd en ingediend.

Voorts is een vergadering gehouden over een recent rapport van het EPP Centre for European Studies: "Democracy and Legitimacy in an Economic Union". De gevolgen van de eurocrisis en maatregelen die genomen worden werden daarbij besproken.

Tenslotte is aandacht besteed aan vernieuwing van de commissie die in 2014 zijn beslag zal krijgen.

In november is de twaalde Norbert Schmelzerlezing gehouden, met als spreker Jaap de Hoop Scheffer. De Hoop Scheffer pleitte daarin voor een nieuwe Europese veiligheidsstrategie, omdat Europa als enig continent niet zelf voor zijn eigen veiligheid zorgen kan. Als gast was voormalig Minister-President van Nedersachsen dhr. David McAllister aanwezig. Hij gaf een slotwoord en benadrukte het belang van de goede samenwerking tussen zijn deelstaat en Nederland.

Onder de Commissie Buitenland valt één vaste werkgroep: de werkgroep Europa. Deze werkgroep heeft in 2013 het Europa Manifest van de partij afgerond en aangeboden aan Barroso, voorzitter Europese Commissie, op het congres van de CDA-EPP fractie van maart 2013. De werkgroep heeft daarnaast nauw contact onderhouden met de provinciale werkgroepen Europa en in december is voor hen een reis naar Brussel georganiseerd, ter voorbereiding op de verkiezingen van 2014.

Voor geïnteresseerden van de partij is in mei, juni en juli drie keer een debatavond "café BuZa" gehouden. De avonden gingen over duurzaamheid in internationaal perspectief, sociaal Europa respectievelijk Europa decentraal.

3.2. *Activiteiten Europese Volks Partij*

In 2013 is door de partij vanuit de Commissie Buitenland actief deelgenomen aan activiteiten van de Europese Volkspartij (EVP). Dit betrof veelvuldige deelname aan de vaste werkgroepen "politieke actualiteit", "economie en welvaartsstaat", "uitbreiding" en "campagne". De meeste aandacht ging uit naar twee nieuwe *papers*: het 2014 election manifesto en "energy and sustainability". Beide zijn vanuit de Commissie Buitenland gevolgd en van commentaar voorzien.

3.3. Bilaterale en Internationale Contacten

Als onderdeel van het thema “ontwikkelingssamenwerking” heeft dhr. Van Geel een aantal gesprekken gevoerd met stakeholders uit het veld van ontwikkelingssamenwerking. Aan het begin van het jaar is tevens een gesprek gevoerd met een aantal directeuren van OS-organisaties. Dit zal in 2014 een vervolg krijgen.

De contacten met het CDU en CD&V waren intensief gedurende het jaar. In april vond het jaarlijks Sint Gerlach-overleg plaats voor de CDA- en CDU-fracties. In september bracht de CD&V-fractie een bezoek aan de CDA-fractie in Den Haag. De voorzitter is in 2013 twee keer voor een inhoudelijk bezoek geweest in Brussel en zij heeft daarbij ook gesproken met CD&V'ers waaronder de voorzitter Wouter Beke. Een CDA-delegatie was aanwezig bij de begrafenis van Wilfried Martens.

Ter afronding van de CDA campagne-academie is ondersteuning verleend aan de organisatie van de vierdaagse slotreis naar Ahaus, Münster en Bonn. Dankzij de goede contacten met de Konrad Adenauer Stiftung en het CDU kon deze reis goed georganiseerd worden.

Tenslotte brachten delegaties uit het buitenland bezoeken aan het CDA. Dit betroffen inkomende bezoeken van individuele CDU'ers, een delegatie uit Oekraïne en een delegatie uit Kaap-Verdië. Voorts was er met verscheidende ambassades gevestigd in Nederland contact over actualiteiten.

3.4. Eduardo Frei Stichting

Voorwoord

Het jaar 2013 kende een aantal wendingen, die pijnlijk duidelijk de noodzaak om democratie en rechtsstaat te bevorderen onderstrepen. Allereerst de Gezipark-protesten in Turkije die grote spanning opleverde tussen de gevestigde orde en groepen die modernisering nastreven. Toen vervolgens het Turkse openbaar ministerie voortvarend corruptie ging aanpakken, werd dit door premier Erdogan afgestraft door medewerkers te vervangen met regeringsgezinde personen. Een aantasting van de rechtsstaat.

Egypte kende een hete zomer met continue protesten tegen president Mursi. In juli volgde een staatsgreep door het leger. De rust keerde niet terug met nog tal van bloedige confrontaties tussen pro- en anti-Mursi aanhangers. Tegelijkertijd lijkt het alsof de oude militaire machtsstructuren zich weer aan het hervinden zijn als ten tijde van het bewind Mubarak; de hoop op verandering, de hoop op betere economische vooruitzichten, de hoop op democratie smelt als ijs voor de zon.

In Oekraïne verraste president Janoekovitsj velen door op de EU-top in Vilnius in november het associatieverdrag niet te tekenen. In plaats daarvan gaf hij aan nauwer met Rusland economische banden aan te willen gaan, in ruil voor directe financiële steun. Dit besluit van Oekraïne betekende de start van wekenlange onrusten met – op het moment van schrijven – al doden tot gevolg. Eén van de dieptepunten in deze periode waren nieuwe wetten om demonstraties aan banden te leggen. De principes van democratie en rechtsstaat worden hier volledige mee getart en geven aan hoezeer nog geïnvesteerd moet worden in het verdiepen van samenwerking en stimuleren van de vorming van politieke partijen, maatschappelijke middenveld en een politiek die op democratische leest geschoeid is.

En tot slot, de bloedige oorlog in Syrië brengt een continue stroom vluchtelingen met zich mee voor onder meer het land Jordanië. Deze groeiende groep brengt een stijgende druk met zich mee op de voorzieningen van het land.

Dat dit werk via het Matra-programma gesteund wordt is daardoor belangrijk. Ook Nederland draagt daarmee zijn steentje bij. De stichting heeft voor politieke partijen trainingen georganiseerd gericht op partijversterking en democratie. Dit gebeurde in Oost-Europa, in de EU-toetredingslanden en voor het tweede jaar in de zogenaamde MENA-landen: Marokko, Tunesië en Jordanië. In dit verslag leest u verder over de activiteiten die in 2013 in de verschillende landen zijn uitgevoerd.

Inleiding en doelen van de EFS

De CDA-stichting voor Internationale Solidariteit 'Eduardo Frei' (EFS) heeft in 2013 een reeks aan projecten uit kunnen voeren ten behoeve van de ontwikkeling van politieke partijen in Midden- en Oost-Europa en de Arabische regio. Dit gebeurt op grond van de subsidieregeling Matra Politieke Partijen Programma. Deze regeling is bedoeld voor activiteiten die bijdragen aan een maatschappelijke transitie in de landen in Oost-Europa, Zuidoost Europa en de Arabische regio, bedoeld voor politieke partijen. De subsidie is gebaseerd op het aantal zetels van de partijen in de Tweede Kamer. Hieronder volgt een korte introductie op de werkwijze van de EFS, waarna in de volgende paragrafen nader verslag wordt gedaan over de activiteiten en resultaten van het afgelopen jaar. De EFS gaat daarbij uit van haar volgende drie doelen:

- Promotie van het christendemocratisch gedachtegoed en de kennis hierover in internationaal verband in het algemeen en op de terreinen van internationale samenwerking en mensenrechten in het bijzonder;
- stimuleren van de permanente betrokkenheid van CDA-leden en aan de CDA gelieerde organisaties op bovengenoemde terreinen;
- projecten initiëren en ondersteunen, die gericht zijn op promotie van de christendemocratische uitgangspunten, met name in Midden- en Oost-Europa en in ontwikkelingslanden.

Midden en Oost Europa: Werkwijze

Het bestuur van de EFS treedt voor het CDA op als ontvanger en beheerder van de ontvangen gelden. De EFS werkt met een jaarplan en vanuit een strategisch meerjaren beleidsplan (2010 – 2013) en werkt voor het merendeel met vaste partners in de doellanden. Het EFS bestuur kwam in 2013 vijf maal in vergadering bijeen.

Overeenkomstig de voorwaarden van de subsidieregeling komen politieke partijen uit de volgende landen voor subsidiëring van scholingsactiviteiten in aanmerking: Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, Bosnië-Herzegovina, Georgië, Kroatië, Macedonië, Moldavië, Montenegro, Oekraïne, Rusland, Servië, Turkije en Wit-Rusland. Nieuwe landen zijn Egypte, Jordanië, Libië, Marokko en Tunesië. Het secretariaat van de EFS ontvangt projectvoorstellen van zusterpartijen of van organisaties uit deze landen. Per project dient een doelomschrijving, een conceptprogramma en een projectbegroting te worden voorgelegd. Het bestuur beoordeelt de voorstellen op basis van de inhoud, de doelstellingen en de begroting. Na afloop van de activiteit

leveren de trainers een evaluatie aan. Aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt vervolgens een financiële onderbouwing bij het activiteitenverslag geleverd.

In een aantal gevallen wordt samenwerking tussen politieke partijen bevorderd. Allereerst indien in een land meerdere politieke partijen zijn die dezelfde christendemocratische ideologie delen. Ten tweede in samenwerking met het Robert Schuman Institute worden deelnemers geselecteerd uit verschillende landen om gezamenlijk de trainingen te volgen. Tenslotte wordt in een aantal projecten in de Balkan deelnemers geselecteerd uit de Balkan-landen, met de bedoeling om kennismaking en samenwerking te stimuleren.

Projecten in Zuidoost Europa, Oost-Europa en de Arabische regio

Het bestuur van de EFS heeft ten behoeve van de samenwerking met politieke partijen in de genoemde landen zes categorieën vastgesteld waarin de projecten kunnen worden ingedeeld:

1. Vormings- en scholingscursussen

De categorie vormings- en scholingscursussen betreft trainingen (ideologisch, beleidsinhoudelijk of communicatief) die door CDA-deskundigen in de betreffende landen worden uitgevoerd.

2. Conferenties / Congressen

Conferenties en congressen zijn bedoeld om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het christendemocratisch gedachtegoed in Midden- en Oost-Europa. Het betreft hier activiteiten, die in samenwerking met solidariteitsstichtingen van zusterpartijen worden georganiseerd.

3. Regionale projecten

Regionale projecten dragen een grensoverschrijdend regionaal karakter. Hieronder valt bijvoorbeeld de jaarlijkse bijdrage van de EFS (financieel en door middel van EFS-trainers) aan het Robert Schuman Institute in Boedapest.

4. Technische hulp

Technische hulp bestaat enerzijds uit directe en gerichte advisering van een zusterpartij in een bepaald land en anderzijds uit de ontwikkeling of vertaling van documenten die voor de zusterpartij van belang kunnen zijn. Directe financiële of andere vormen van materiële steun worden niet verstrekt.

5. Uitwisselingen

Voor individuele personen of groepen kan de EFS een studiebezoek aan Nederland organiseren. Tijdens een dergelijk bezoek wordt op directe wijze kennis genomen van de hier bestaande structuur, het functioneren van de samenleving en de christendemocratische inbreng daarbij.

6. Oriëntatiebezoeken

Oriëntatiebezoeken door de EFS zijn bedoeld om inzicht te verkrijgen in de politieke situatie in een land en de betekenis van christendemocratie in dat land. Een dergelijk bezoek vindt veelal plaats als voorbereiding op nieuwe samenwerking of projecten.

In de hiernavolgende paragrafen volgt een uitgebreid verslag per regio en land welke activiteiten ondernomen zijn.

In **paragraaf 3.4.1** komen de landen aan bod onder het Matra Zuidoost Europa programma. De nadruk lag hier vooral op het gebied van vormingscursussen, trainingen, congressen en regionale projecten.

In **paragraaf 3.4.2** komen de landen aan bod die onder de Matra Arabische Regio vallen. Hier zult u zien dat de nadruk vooral lag op oriëntatiebezoeken en enkele eerste trainingen.

Tenslotte komen in **paragraaf 3.4.3** de landen aan bod die vallen onder Matra Oost-Europa. De projecten bestonden hier vooral uit vormings- en scholingstrainingen.

Bestuurssamenstelling EFS per december 2013

Het bestuur van de stichting kende enkele wisselingen en bestond per december 2013 uit de leden:

dhr. M.L.A. van Rij, voorzitter;
dhr. W. Hoff, penningmeester;
mw. C.M. Wortmann-Kool;
dhr. C. Çörüz;
dhr. D. Vriesendorp;
mw. M. Keijzer;
mw. J.E. Nijman;
mw. A. Doesburg.

Dhr. B.F.C. Pot is secretaris van de stichting.

Democracy Starts With You!

Het met Europees geld gefinancierde project Democracy Starts With You! in de landen Georgië, Armenië en Azerbaidjan is afgerond. Tussen 2010 en 2013 is in de drie landen een scholenproject uitgerold bestaande uit een interactieve lesmethode over democratie voor middelbare scholieren, training van docenten over actuele leertechnieken, uitwisseling en een jongerenparlement. In totaal zijn 180 leraren op cursus geweest en namen deel aan het programma, zijn 5.400 scholieren bereikt over zestig scholen verdeeld in elk land en zijn 225 jongeren van politieke partijen betrokken geworden. Voor meer informatie: www.dswy.eu.

European Network of Political Foundations

De EFS is lid van het European Network of Political Foundations (ENoP). Dit netwerk brengt politieke partij stichtingen vanuit heel Europa bijeen en biedt kennisondersteuning op gebied van relevante ontwikkelingen op Europees niveau. Voor meer informatie www.enop.eu.

3.4.1 Projecten Matra Zuidoost-Europa

In de tekst hieraan voorafgaand is de werkwijze van de EFS beschreven en in welke landen de EFS actief kan zijn. In dit en volgende hoofdstukken volgt per land een projectbeschrijving van de activiteiten die in 2013 plaats hadden. De genoemde trainers zijn alleen de EFS trainers. Vaak zijn er tijdens de trainingen ook trainers aanwezig uit andere landen, die geselecteerd worden door de mede-organisator van de training.

Bij elk project staat in de titel projectnummer. De uitsplitsing is te vinden in de bijlage over de financiën. In sommige gevallen zijn kosten gedeeld met de partner organisatie.

3.4.1.1 - Bosnië-Herzegovina

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partijen: Party of Democratic Action – SDA, the Croatian Democratic Party of BiH – HDZBiH (en de afsplitsing HDZ 1990) en de Party of Democratic Progress – PDP

Trainer: Henk Jan Ormel

Context

Bosnië-Herzegovina kent een uiterst ingewikkeld overheidssysteem en dito politieke besluitvorming. Het gevolg is dat dit in de praktijk verlamd werkt op de hervormingen die hard nodig zijn voor het land om toenadering tot de EU te bespoedigen. Het parlement heeft in 2013 weinig wetten aangenomen: politieke onenigheden en demonstraties in de zomer van 2013 tastten de effectiviteit van het parlement aan. Het voortgangsrapport van de Europese Commissie is daarom ook ronduit hard over de functionaliteit en efficiency van alle overheidslagen in het land; voortgang wordt op geen enkele wijze gemaakt. Verrassend is de positieve ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld dat meer van zich laat horen.

Project 30: Simulatietraining coalitievorming

Van 4 tot en met 6 oktober vond de coalitieonderhandelingstraining plaats in Mostar. De aanleiding voor deze specifieke training vormt het stimuleren van onderling contact en begrip tussen partijen die zich tot de Europese Volkspartij rekenen, maar van de verschillende Bosnische entiteiten komen. Naast bovengenoemde partijen namen ook de twee nieuwe partijen SDS en SBBBiH deel.

Het eerste deel van de training bestond uit kennisoverdracht over coalitievorming. Oud-parlementariër Ormel gaf als EFS-trainer een inleiding. Op de tweede dag vond de eigenlijke simulatie plaats voor de 32 deelnemers. Zij moesten drie zaken bereiken: een meerderheidsregering vormen, ministers benoemen en een speciale strategie ontwikkelen voor vertegenwoordiging van minderheden in het parlement. De deelnemers slaagden ten aanzien van de eerste twee doelen. Op de derde dag werd een bezoek gebracht aan het klooster Zitomislici voor een gesprek met één van de paters. Mostar bevindt zich in een gebied dat religieus belangrijk is voor het land. Bij terugkomst hadden de trainers de feedback paraat en werd de training geanalyseerd.

Conclusie

Naar aanleiding van voorgaande trainingen had de EFS aangedrongen op een meer interactieve stijl van trainingen die de deelnemers zou stimuleren te oefenen met kennis en materie. De training is daarin geslaagd. Het is van belang dat in Bosnië-Herzegovina de deelnemers van de EPP-partijen uit de verschillende entiteiten elkaar ontmoeten en via trainingen kennis van elkaars politieke standpunten vernemen om onderlinge kennismaking en begrip te kweken. De EFS heeft daar met deze training aan bijgedragen.

3.4.1.2 – Kosovo

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: LDK (Kosovo)

Trainers: Hillie van de Streek, Patricia Wouda en Annet Doesburg

Context

Het jaar 2013 eindigde goed voor Kosovo, met de toekenning om onderhandelingen te starten met de EU over een Stabilisation and Association Agreement. Deze toekenning is het resultaat van een goed verlopen Pristina-Belgrado dialoog over Noord-Kosovo. In november zijn onder

andere afspraken gemaakt dat Servische parallelstructuren afgebroken worden. De Europese Commissie is vrij positief over de voortgang die Kosovo in het afgelopen jaar boekte. Echter, nu dienen stappen gezet te worden om hervormingen door te voeren die het land in lijn brengt met EU-wetgeving.

In Kosovo vonden in het najaar gemeenteraadsverkiezingen plaats. De LDK won twee gemeenten erbij (van de 25), maar verloor de burgemeesterspositie van de hoofdstad Pristina. De partij bleef de tweede van het land. De EFS focust in Kosovo haar activiteiten op deze partij. De LDK heeft aangegeven aan partijvernieuwing te willen werken, om ook voor de toekomst een grote en relevante partij te blijven.

Project 22: Vier trainingen voor vrouwen LDK

In 2013 zijn vier trainingen voor vrouwen gegeven tussen april en juli van dat jaar. Deze vonden plaats in Istog, Pristina, Mitrovica en Prevalle. De trainingen gingen over politiek activisme, waardengedreven politiek en het werken aan oplossingen voor concrete, alledaagse problemen op lokaal niveau. Aan de hand van interactieve sessies is daaraan bijgedragen. Door deze werkvorm is ook gewerkt aan het zelfvertrouwen van de vrouwen, overtuigingskracht en communicatievaardigheden. Aan de trainingen namen tussen de 34 en 44 vrouwen deel.

Conclusie

De LDK bevindt zich in een proces van interne vernieuwing, dat in 2011 in gang gezet is. Met dank aan de trainingen hebben de deelnemers praktische kennis verkregen om politiek actief te zijn, antwoorden te formuleren op lokale politieke problemen en hebben ze gewerkt aan hun eigen zelfbeeld, wat bijdraagt aan een groeiende invloed van de vrouwen binnen de partij. Dit laatste is nodig in Kosovo, waar politiek van oudsher een “mannenzaak” is. Deze trainingen brachten bij aan bewustwording over gelijke behandeling en kansen voor vrouwen en professionalisering van hun werk binnen de partij.

3.4.1.3 – Macedonië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: Conservative Party VMRO-DPMNE

Trainers: Christof Wielemaker en Anton Ederveen

Context

In maart van 2013 vonden gemeenteraadsverkiezingen plaats in het land en werden burgemeesters gekozen. De coalitie van VMRO-DPMNE en DUI won overtuigend. VMRO-DPMNE bleef de grootste partij en won in 54 van de 80 gemeentes. De hoge opkomst en duidelijke voorkeur in de meeste gemeentes voor de twee regeringspartijen is een opsteker voor hen. Het geeft aan dat de Macedoniërs een einde aan de politieke crisis tussen de regering en de oppositie wil, die het land sinds eind 2012 in de greep hield. Onenigheid over het budget, obstructie en lamlegging van politieke processen kwam beide politieke kampen te staan op stevige uitspraken uit Brussel; zelfs de opening van onderhandelingen voor EU-lidmaatschap zouden daarmee op het spel komen te staan.

Project 21. Political Academy for local politics

In het najaar zijn twee trainingen gegeven voor nieuw gekozen raadsleden en burgemeesters in Krusevo en Skopje. Aan de activiteiten namen rond de 50 deelnemers deel, waaronder bijna de helft burgemeesters. Onderwerpen die op inhoudelijk gebied aan bod kwamen betroffen onder andere infrastructuur, aanbestedingen en grensoverschrijdende samenwerking. Daarnaast werden communicatievaardigheden getraind. De EFS-trainers gingen daarbij met name in op

prioriteitstelling in het raadswerk, controle van het college (scheiding van machten), communicatie met de burgers en integriteit in het werk.

Conclusie

Beide trainingen waren bedoeld voor nieuwe raadsleden en verkozen burgemeesters en waren relevant vanwege de onlangs gehouden gemeenteraadsverkiezingen in het land. De onderwerpen die aan bod kwamen waren relevante zaken voor de nieuwe ambtsdragers en ook bedoeld om kennis in het algemeen voor de partij VMRO-DPMNE over te brengen. Uiteindelijk zullen dergelijke trainingen gegeven moeten worden in de vorm van vormingscursussen van leden, voordat men verkiesbaar is of verkozen is.

3.4.1.4 – Montenegro

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: alle grote politieke partijen in Montenegro

Trainers: Hilde Mulder

Context

In 2012 zijn de EU-toetredingsonderhandelingen met Montenegro gestart. Nieuw hierin is dat gestart is met de screening van de staat van justitie, rechtsstaat, vrijheid en veiligheid in het land. Dit heeft tot aanbevelingen geleid en medio 2013 heeft de regering van het land een omvangrijk hervormingspakket op deze terreinen gepresenteerd. De regering, in 2012 verkozen, zet sterk in op EU-integratie, sociaal-economische hervormingen en ontwikkeling van de rechtsstaat. Voor de projecten die de EFS specifiek in Montenegro uitvoert ligt de nadruk op gender. De vertegenwoordiging van het aantal vrouwen in het parlement en overige bestuurslagen in het land is laag. De nog van oudsher patriarchale samenleving in Montenegro brengt met zich mee dat het voor vrouwen moeilijk is een bestuurlijk of politieke functie te bemachtigen. Nog steeds gelden vrouwen vooral als “toevoeging” of “decoratie” op een lijst. De trainingen zijn bedoeld om bewustwording te creëren en vrouwen te stimuleren politiek actief te worden.

Project 28: Trainingen voor vrouwelijke politici

In 2013 zijn twee trainingen gegeven voor vrouwelijke politici en actieve vrouwen van verschillende politieke partijen in Montenegro. De trainingen vonden plaats in juni en november in de plaats Budva, met 36 resp. 35 deelnemers. De eerste training ging in op de basiskennmerken van een democratie. De EFS-trainer bracht daarin kennis over van de Nederlandse situatie, met name hoe lokale politiek georganiseerd is. Zaken die aan bod kwamen betroffen partijdigheid, ruimte voor eigen mening, contact met burgers. Daarnaast werden workshops gegeven over de hedendaagse politieke stromingen en vrouwenactivisme. De tweede training ging in op communicatievaardigheden. Goed communiceren, een boodschap formuleren en oefenen met presenteren.

Conclusie

In 2013 is met twee seminars bijgedragen aan de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van politiek actieve vrouwen. De trainingen dragen bij aan bewustwording van de vrouwen over hun positie in de politiek en zelfvertrouwen om – o.a. door middel van communicatie – een plek in te nemen in een politieke partij. Door de multipartijenaanpak van de trainingen dragen deze ook bij aan begrip voor andermans standpunten. Dit draagt bij aan een minder polariserend beeld van de partijen.

3.4.1.5: Robert Schuman Institute

Partner: Robert Schuman Institute (RSI)

Partij: verschillende partijen uit Midden- en Oost-Europa, gelieerd aan de Europese Volkspartij.

Trainers: Nic van Holstein, Roderik van den Bos, Gerard van Wissen, Bartho Pronk, Jos Denissen en Janne Nijman.

Context

In samenwerking met het Robert Schuman Institute organiseerde de EFS drie trainingen. Deze trainingen bestaan uit intensieve programma's die elk zes werkdagen duren. De deelnemers worden streng geselecteerd. De gemiddeld 20 deelnemers kwamen o.a uit Bosnië-Herzegovina, Georgië, Armenië, Kroatië, Kosovo, Macedonië, Moldavië, Servië en Oekraïne. De cursus volgt niet het kalenderjaar, maar het schooljaar waardoor de eerste cursus in 2013 nog de groep uit het jaar daarvoor betrof.

Project 25, 26 en 27. Trainingen Young Leaders

In januari vond de derde en laatste cursus van de Young Leaders serie XVIII plaats (project 25). Het centrale thema in deze week was "challenges in the economic and social life". Een week vol pittige onderwerpen stond op het programma: allereerst een introductie over hoe EU-economieën georganiseerd zijn, hoe de rol van politiek en andere beslissende actoren daarin is en de impact globalisering heeft. Voorts kwam aan bod monetair beleid, de financiële crisis en het effect dat decennialang communistisch beleid in de landen van de deelnemers nu nog heeft op de economie in hun land nu. Andere onderwerpen betroffen youth entrepreneurship, civil society, onderwijs en het Bologna proces, sociale verantwoordelijkheid, relatie kerk en staat. Twee dagen werd besteed aan hervormingen op het gebied van sociaal-economisch beleid, vergrijzing en pensioenen en gezondheidszorg. De deelnemers kregen tussendoor steeds opdrachten om te reflecteren op de situatie in hun eigen land betreffende de onderwerpen. Een vaardigheidstraining ging over debatteren.

In september vond de eerste cursus (project 26) plaats van de serie Young Leaders XX en een nieuwe groep cursisten. Het thema in deze cursus was "Basics of a Democracy" en betrof de inleidende cursusweek. De deelnemers kregen intensieve cursussen op de onderwerpen democratie, in het bijzonder de rol van minderheden en de rechtsstaat. Voorts de rol van wetenschap en onderzoek en dat politiek niet alleen gebaseerd kan zijn op retoriek, en onderwerpen als corruptie en gender. Vaardigheidstrainingen als team building, spreken in het openbaar en mediacommunicatie kwamen tevens aan bod.

In november vond de derde cursus van 2013 plaats (project 27). Het thema van deze tweede cursus van de serie Young Leaders XX was "International and Security Issues". Inhoudelijk kregen de deelnemers o.a. kennis over de NAVO, VN, EU op het gebied van defensie, relatie tot de belangrijkste internationale conflicten en oplossingsstrategieën. Voorts over crisismanagement, energieveiligheid en internationaal recht en de fundamentele rechten van de mens. Een vaardigheidstraining gingen over internationale onderhandelings technieken.

Conclusie

De trainingen dragen bij aan kennis over zaken die relevant zijn om als EU-toetredend land en/ of land uit het Nabuurschapsbeleid nodig dienen te hebben. Omdat de jongeren actief lid zijn van een politieke partij, wordt verwacht de kennis te delen en te gebruiken binnen hun partij. De deelnemers hebben na afloop gedegen kennis van de christendemocratie als ideologie, inhoudelijke kennis van met name internationale politiek en sociaal-economische politiek. Tenslotte hebben zij op tal van terreinen hun vaardigheden kunnen verbeteren.

Door de combinatie van onderwerpen zijn ze in staat om inhoudelijk onderwerpen te koppelen aan ideologische waarden en zijn ze in staat hierover te communiceren in publiek debat. Een flink aantal deelnemers uit voorgaande jaren heeft in eigen land intussen politieke carrière gemaakt. Sommige hebben zitting in de gemeenteraad, parlement, of zijn zelfs minister geworden. Sommigen richten zich op train-de-trainer activiteiten en brengen de kennis over op collega's.

3.4.1.5: Servië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS), Belgrade Open School (BOS)

Partij: SNS en G17PLUS

Trainers: Annet Doesburg, David Vriesendorp

Context

In juni van het jaar werd voor Servië eindelijk het positieve besluit genomen om toetredingsonderhandelingen te starten. Een voortdurende zichtbare en duurzame samenwerkingsrelatie met Kosovo is noodzakelijk, evenals het voortzetten van hervormingen op het gebied van de rechtsstaat, justitie, vrije media, onafhankelijkheid van elementaire instanties, vrijheid voor minderheden en economie.

Servië heeft sinds de verkiezingen van 2012 een nieuwe regering. De nieuwe, centrumrechtse, partij SNS behaalde de meerderheid in de verkiezingen, nipt over de centrumlinkse DS. De EFS had in 2011 al kennis gemaakt met enkele bestuursleden van de SNS. In de trainingen van 2013 heeft een aantal deelnemers van de SNS deel genomen.

Project 23: Balkan School New Leaders – New Opportunities

Van 22 tot en met 26 augustus vond de trainingsweek over democratie en politieke partijen in de Balkan plaats in Srebrno Jezero, voor 20 deelnemers plaats "New Leaders – New Opportunities". Het doel van de cursus was tweërlei, en gericht op het overbrengen van kennis en vaardigheden voor de deelnemers om beter hun werk in hun politieke partij te doen en tweede om regionale politieke samenwerking te stimuleren. Dit gebeurde door kennis over democratie, teamwork, onderhandelingen, beslisstructuren etc. over te brengen en door deelnemers uit de hele Balkan bijeen te brengen. De deelnemers kwamen uit Servië, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Macedonië en Montenegro. Na afloop van de week gaven de deelnemers aan veel van de trainers maar vooral van elkaar geleerd te hebben. Voorts werd aangegeven dat de interactieve lesmethode erg gewaardeerd werd en de trainingen over communicatievaardigheden. Veel van de deelnemers lopen in hun politieke partij aan tegen slechte interne communicatie en beperkte samenwerking. In de toekomst zouden zij graag op deze punten meer willen leren.

Project 24: Capacity Building for City Council Members

In februari vond de tweedaagse training plaats in Ruma, Servië. De twintig deelnemers kwamen van verschillende Servische politieke partijen en waren raadslid, burgemeester of voorzitter van een verband. Voor de EFS betrof dit een nieuwe training in Servië en de ervaringen waren positief. De deelnemers kregen kennis over communiceren in het openbaar. Inhoudelijk werd stil gestaan bij de inhoud van het raadswerk, verhouding met de burgers, scheiding van machten. Tenslotte werd specifiek aandacht besteed aan gender. De Nederlandse trainer gaf daarbij inzicht in het raadswerk in Nederland.

Conclusie

Met de trainingen in Servië is bijdragen aan inhoudelijke kennis over politiek, EU toetreding en het werk van politieke partijen in een democratie. Dit regionale karakter wordt met name ten aanzien van Servië door de EFS van belang geacht; door onderlinge uitwisseling wordt van elkaar geleerd en kennis gemaakt tussen nieuwe generaties over grenzen heen.

3.4.1.7 – Turkije

Partner: International Republican Institute

Partij: AK Parti (AKP) en wisselende partijen uit Oost-Europa (EVP-gelieerd)

Trainers: Christof Wielemaker, Nico van Buren

Context

Het jaar kan niet los worden gezien van de omvangrijke protesten in Istanbul en elders in het land. De aanleiding vormde een besluit om het Gezi-park te gaan bebouwen, maar de protesten gingen al snel en meer over de regering-Erdogan en het cliëntelisme dat alom is en velen frustreert. De protesten werden hardhandig aangepakt en internationale kritiek volgde op het disproportionele geweld. Later het jaar volgde een duidelijk strijd tussen het Turkse OM en de regering toen de politie plots startte met het oppakken van leden van de regerende AK-partij en zakenmensen op verdenking van corruptie. Als reactie hierop werden vele politieofficieren ontslagen en vervangen door mensen loyaal aan de regering. Beide ontwikkelingen bieden zorgen ten aanzien van de ontwikkeling van de rechtsstaat in het land.

Project 31. Euro-Mediterranean Leadership training

De driedaagse training in Turkije had van 18 – 20 mei plaats en richtte zich op campagne en communicatievaardigheden in combinatie met inhoudelijke onderwerpen. De Nederlandse trainers gingen daarbij in op (1) de rol van ideologie en vertaling van ideologie naar politiek in de praktijk en (2) het communiceren van waarden in een politieke boodschap. Dit werd gedaan aan de hand van verschillende trainingsonderdelen. Daaronder een sessie over de rol van minderheden en het bijzonders moslims in het CDA. De deelnemers waren afkomstig uit Turkije, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Kroatië, Macedonië, Montenegro en Servië.

Conclusie

De kracht van de training ligt in het bijeen brengen van Turkse deelnemers en deelnemers uit de Balkan. Door onderlinge kennismaking en uitwisseling wordt van elkaar geleerd, kennis gemaakt van de situatie in elkaars landen maar bovenal verbanden gelegd tussen politiek gelijk gezinden. De trainingssessie over de relatie tussen kerk en staat was een uitdaging, omdat de Turkse aanwezigen sterk geloofden in de seculiere staat. Begrip en kennis over de rol van minderheden in een partij kwamen echter wel goed over.

3.4.2. Projecten Matra Arabische Regio

In 2012 is de EFS met financiering van het nieuwe Matra-onderdeel “Arabische Regio” gestart in de zogenaamde MENA-regio. In dat jaar is begonnen met een verkenning en inventarisatie van mogelijkheden voor de EFS in de landen Jordanië, Egypte, Tunesië, Libië en Marokko. In een aantal van deze landen leidde dat toen al tot de eerste trainingen. In 2013 is dit voortgezet.

3.4.2.1: Egypte

Partner: nog geen vaste samenwerkingspartner

Partij: nog geen vaste partijen

Trainers: n.v.t.

Vanaf het moment dat oud-President Mursi eind 2012 bij decreet zich meer macht toe-eigende zonder daarbij behorende check and balances, startten nieuwe protesten. Deze zetten door in 2013 tot de grootschalige protesten in juli van het jaar leidden tot een staatsgreep door het leger. Hiermee keerde de rust nog niet terug en een golf aan protesten en bloedige confrontaties tussen

pro- en anti Mursi-aanhangers volgde. De onrusten bleven het gehele jaar verder aanhouden. Het leger is in Egypte weer aan de macht en weet brede steun te genieten omdat zij Mursi afzette en zijn partij de Muslim Brotherhood verboden heeft. Oude machtsstructuren lijken hun plek weer terug te vinden en de pro-democratische groepen ontbreekt het aan een gemeenschappelijke strategie om een alternatief te bieden. De situatie is zorgelijk.

Project 9a + 9b van de subsidieaanvraag: van beide projecten is wegens de aanhoudende protesten en onveilige situatie in het land afgezien.

3.4.2.2: Jordanië (Arab Women's Leadership Institute)

Partner: International Republican Institute (IRI)

Partij: multipartijen

Trainers/ deelnemers: Monique Vogelaar, Annet Doesburg, Heidi van Haastert, Femmy Bakker, Hester Tjalma, Bert van Steeg, Jos Denissen.

Context

Terwijl in 2011 en 2012 in andere landen de regeringen te maken hadden met massale protestbewegingen, voerde Koning Abdullah II van Jordanië hervormingen door waarmee hij wist te balanceren tussen vernieuwing en traditionele krachten en daarmee rust en stabiliteit voorlopig wist te bewaren. Maar de druk is groot: de Palestijnse vluchtelingen die al lang in het land verblijven eisen meer democratische rechten. Voorts zijn er bezuinigingen nodig en dit kan gevolgen hebben voor de mate die de Koning geniet van de steun van de stammen in het land. Tenslotte, de verschrikkelijke oorlog in Syrië betekent een continue stroom vluchtelingen voor het land. Met name dat laatste brengt een groot probleem met zich mee voor de economie van het land en de toenemende druk op het sociale systeem.

In samenwerking met het IRI in Jordanië is in 2013 aan zeven trainingen bijgedragen voor politiek actieve vrouwen.

Project 29: Arab Women Leadership Institute (AWLI)

De eerste drie trainingen vonden plaats in Marokko, en EFS-trainers reisden van 27 april tot en met 4 mei af naar Rabat, Tanger en Marrakesh. Het centrale thema voor alle drie de trainingen was "advocating for the rights of persons with disabilities". De deelnemers betroffen vrouwen die politieke of maatschappelijke functies bekleedden en met het thema te maken hadden. De training bracht kennis en ervaringen bijeen om het leven van gehandicapten te verbeteren, de rol voor de familie, gemeenschap op het gebied van publieke zaken en het recht op werk en bekleeden van publieke functies. De EFS-trainers brachten concrete Nederlandse expertise in. De vierde training vond in Jordanië zelf plaats medio mei. In drie dagen werd stil gestaan hoe vrouwen politiek en maatschappelijk actief kunnen zijn. Veel aandacht ging uit naar het opzetten van economische platforms en het mobiliseren van vrouwen om actief te worden. Twintig vrouwen namen hieraan deel en kennis uit de Arabische wereld, Amerika en Nederland werd uitgewisseld.

De vijfde activiteit betrof een grote conferentie in Fes, Marokko waar een EFS-trainer een bijdrage gaf hoe vrouwen politiek actief kunnen zijn. De conferentie duurde drie dagen en ging over politiek activisme, gender, en empowerment van vrouwen.

Op uitnodiging van de IRI bracht een kleine groep vrouwen twee weken door in Oostenrijk om kennis te nemen van de verkiezingen aldaar en trainingen te volgen op het gebied van campagne en communicatie. Een EFS-trainer verzorgde daarvan een onderdeel. De vrouwen namen de verkregen kennis mee naar huis met het doel dit binnen hun eigen organisaties door te geven.

De laatste training vond weer in Jordanië plaats en was een vaardigheidstraining op het gebied van debatteren. De training vond plaats in oktober en duurde drie dagen. Een EFS-trainer verzorgde het onderdeel debattechnieken. Zo'n 25 vrouwen namen hieraan deel.

Conclusie

Het Arab Women Leadership Institute is een programma specifiek gericht op vrouwen. Zij worden zorgvuldig geselecteerd en moeten een politieke of maatschappelijke functie vervullen. Dit jaar werd specifiek aandacht besteed aan gehandicapten, en in een aantal trainingen namen ook vrouwen deel met een handicap. De trainingen zijn gericht op de vrouwen met de bedoeling hen van kennis te voorzien over democratie, functioneren van de politiek en praktische vaardigheden die zij in hun werk direct kunnen toepassen.

3.4.2.5: Tunesië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: Nidaa Tounes

Trainers: Eiko Smid en Ingeborg ter Laak

Context

In Tunesië startte drie jaar geleden de Arabisch revolutie toen president Zine el-Abidine Ben Ali door een volksopstand werd afgezet. De ontwikkeling naar een democratisch systeem verloopt niet zonder slag of stoot. In 2013 werden twee politici, Chokri Belaïd en Mohamed Brahmî, vermoord. Seculiere oppositiepartijen hebben de regering ervan beticht er een islamitische agenda op na te houden en dat de gematigde islamitische regeringspartij Ennahda te weinig doet tegen islamitische fundamentalisten.

In 2014 worden verkiezingen verwacht en zal een nieuwe grondwet ter goedkeuring aan het parlement worden voorgelegd. De toekomst zal moeten uitwijzen of de in de grondwet opgenomen rechten en vrijheden van de rechtstaat ook in de praktijk zullen gelden. Het fundament is gelegd in Tunesië en ten opzichte van haar revolutionaire burens doet Tunesië het opvallend goed.

project 41: training capaciteitsopbouw

In december vond de training plaats voor jongeren van Nidaa Tounes. Nidaa Tounes is één van de grote oppositiepartijen die ook intern goed georganiseerd is. De partij rekent zich tot het politieke midden. Het is een seculiere partij en opgericht na de revolutie. De partij is nieuw, hoewel een aantal prominente leden al langer actief is in de Tunesische politiek. De partij heeft nog veel vormingstrainingen nodig. In samenwerking met de KAS is gekozen om een groep van 25 jongeren van de partij te trainen op het gebied van vaardigheden en basisbeginselen over de democratie. De vaardigheden waren gericht op coalitievorming, campagnestrategie en politiek partijprocessen. Daarnaast werd ook aandacht besteed aan het geven van feedback en reflecteren op eigen ideeën en plannen.

Conclusie

De training betrof een eerste training van de EFS voor Nidaa Tounes. Er is gekozen voor deze partij omdat de partij zich inzet voor constructieve oppositie. De partij is tevens redelijk georganiseerd en ook goed vertakt buiten de hoofdstedelijke regio. Een aantal deelnemers kwam ook van buiten de hoofdstad. De training voldeed aan de verwachtingen en de kennis was veelal praktisch van aard zodat het direct van toepassing is voor de deelnemers. De EFS is op basis van de positieve ervaring van plan de trainingen voor Nidaa Tounes voor te zetten in de toekomst.

3.4.2.3: Marokko

Partner: nog geen vaste samenwerkingspartner

Partij: nog geen vaste partijen

Trainers: Marnix van Rij, Bronne Pot, Rijk van Ark en Coskun Çörüz

Context

In de zomer van 2013 heeft het bestuur een fact finding missie ondernomen naar Marokko, ter voorbereiding op mogelijke trainingen. De Koning van Marokko reageerde alert op de revoluties elders in de Arabische wereld en voerde in 2011 reeds hervormingen door. Een nieuwe grondwet werd aan de bevolking voorgelegd. Hij blijft hierdoor ongekend populair onder de bevolking, terwijl hij op cruciale terreinen de touwtjes strak in handen houdt.

Een groot probleem vormt de rechtszekerheid in Marokko; alles gaat ten faveure van een kleine en rijke bovenklasse. Corruptie, cliëntelisme en een verouderd rechtssysteem resulteert in een land waar burgers die niet meekomen, leven in armoede, lage scholing en rechtsonzekerheid kennen. De PJD is de grootste coalitiepartij en won in 2011 doordat zij problemen van de burger wist te benoemen in haar campagne. Hoewel de partij in de regering zit, slaagt zij er niet in de problemen daadwerkelijk aan te pakken. De coalitie van drie partijen hangt als los zand aan elkaar en de regering is passief. De doorwerking van de grondwet in wetten blijft steken en blijven hervormingen dus uit. Het begrotingstekort is intussen tot 7% gestegen en mag 2013 al als een verloren jaar beschouwd worden. De PJD is dus op de slechtst denkbare tijd aangetreden en de vraag is of zij haar verkiezingswinst verzilveren kan in blijvende populariteit.

project 42: training capaciteitsopbouw

In december is in Rabat een tweedaagse training gegeven in samenwerking met het NIMAR voor Marokkaanse jongeren die grote interesse in politiek hebben. De training was voor zestien deelnemers en ging over de rol van de staat, samenleving en individu in het land. In workshops werden actuele problemen geïdentificeerd en aan de hand van een actorenanalyse besproken en gebrainstormd over mogelijke oplossingen.

Project 38: fact finding mission

In juni werd een driedaags bezoek gebracht aan Rabat. De delegatie voerde o.a. gesprekken met de Nederlandse ambassade, PJD, de KAS en NIMAR, een organisatie die corruptie onderzoekt etc. Politieke partijen zijn niet georganiseerd zoals wij die kennen, zijn vaak afhankelijk van één persoon en parlementariërs lopen over tussen partijen. Een partij die niet de steun van de Koning heeft, kan niet veel worden. De PJD kon dus alleen gaan regeren op het moment dat zij de Koning ging steunen. Kennis is nodig op tal van terreinen en varieert van interne partijdemocratie, program ontwikkeling, HRM beleid, outreach naar rurale gebieden, decentralisatie en lokaal bestuur etc. De ambassadeur gaf aan dat er weinig contacten op strategisch niveau bestaan tussen Marokko en Nederland. Contacten tussen Nederlandse en Marokkaanse partijen is daarom van belang.

Conclusie

De fact finding missie gaf een goede indruk van de politieke staat van het land en de mogelijkheden voor trainingen op politiek gebied. De eerste training verliep goed en de deelnemers reageerden uiterst enthousiast. De kennis die zij verkregen, hadden zij niet eerder verkregen. Voor de EFS is dit reden om in 2014 een vervolg hieraan te geven.

3.4.3. Matra Oostelijk Partnerschap

3.4.3.1 – Armenië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partijen: ARF Daschnakcutyun, Heritage Party, Hntschakyan (lid Armenian National Congress), Prosperous Armenia, Orinats Yerkir en Republican Party of Armenia

Trainers: Peter Noordhoek, Bieke Oskam, Wim Eilering, Maarten de Vries en trainers van de Alfred Mozer Stichting en VVD.

Context

Na de parlementsverkiezingen van 2012 vonden begin 2013 de presidentsverkiezingen plaats in Armenië. Deze werden gewonnen door de zittende president Sergh Sarkisian. Met beide verkiezingsoverwinningen op zak is de Republican Party weer gegarandeerd van de regeringsmacht voor de komende vijf jaar. De verkiezingen zijn volgens de OSCE naar maatstaven goed verlopen hoewel verbeteringen nodig blijven. Toch was er voor veel kandidaten vooraf voldoende reden om zich niet verkiesbaar te stellen, omdat zij meenden dat de verkiezingen niet eerlijk zouden gaan verlopen.

De president verraste velen door in het najaar aan te kondigen dat Armenië zich zal aansluiten bij het Eurasia Customs Union initiatief van Rusland. Terwijl op de EU-top in Vilnius van november ondertekening van het Association Agreement en de Deep and Comprehensive Free Trade Agreement met de EU was gepland. Beide gaan niet samen.

Project 33: Multiparty training

In 2014 vond de multipartijentraining plaats in Armenië. Het programma bestond uit drie trainingdagen. Op de eerste dag stond verdieping van het ideologisch kader centraal. Na een algemene inleiding, verzorgde elke Nederlandse partijstichting een workshop over de ideologische stromingen sociaaldemocratie, liberalisme en christendemocratie. Na afloop gaven enkelen een samenvattende presentatie met reflectie van de ideologische stroming in Armenië. Op de tweede dag stonden communicatievaardigheden centraal. De deelnemers kregen kennis van het maken van een communicatiestrategie, het formuleren van een boodschap en het communiceren van de boodschap. De theorie werd afgewisseld met praktische groepsoefeningen. Op de derde en laatste dag stonden de persoonlijke communicatievaardigheden centraal. In de ochtend werd geoefend met presentatietechnieken en werden de deelnemers beoordeeld aan de hand van een cameraoefening. Aansluitend werd een debat georganiseerd.

Project 35: Training voor vrouwen in Armenië

Op 27 en 28 september vond de training plaats voor vrouwen van verschillende politieke partijen. Maar liefst 32 vrouwen van acht politieke partijen namen deel aan de training. Gedurende de twee dagen kregen de vrouwen kennis over genders issues en werd besproken hoe vrouwen actief kunnen worden in de politiek. Voorts werd inzicht verschaft in politieke processen en wanneer welke invloed uitgeoefend kan worden. In het bijzonder is aandacht besteed aan netwerken. Tenslotte werden praktische vaardigheden geoefend op het gebied van presenteren.

Conclusies

Armenië is in veel opzichten nog een jonge democratie. Op de grootste partij na, zijn interne structuren en intern debat nog maar zeer beperkt georganiseerd. Voor vrouwen is in het bijzonder nog geen rol weggelegd in de politiek. Beide activiteiten droegen bij aan deze aspecten. Daarnaast droegen de trainingen bij aan begripvorming tussen de deelnemers van verschillende politieke partijen. Omdat het debat tussen oppositie en coalitie veelal fel en

ongenuanceerd is, dragen deze trainingen bij aan kennismaking tussen deelnemers en begrip voor andermans standpunten.

3.4.3.2 - Georgië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung

Partij: United National Movement

Trainers: Joanneke van den Nieuwboer, Peter Stein en Coskun Çörüz.

Context

Net als in Armenië vonden ook in Georgië presidentsverkiezingen plaats. De UNM verloor in 2012 al de parlementsverkiezingen en werd de grootste oppositiepartij van het land. President Saakashvili moest in 2013 de hamer overdragen en daarmee kwam een einde aan zijn politieke leiderschap sinds de rozenrevolutie van 2003. Intussen is er welhaast een hetze gaande tegen voormalige politieke ambtsdragers van de UNM. Vaak op oneigenlijke gronden worden ze vervolgd of gevangen gezet. Regelmatig komt dit de huidige regering ook te staan op stevige internationale kritiek. Saakashvili heeft na de verkiezingen het land verlaten.

Project 34: Training jongeren UNM

Voor jongeren van de UNM vond in augustus 2013 een tweedaagse training plaats. De training was vooral gericht op interne partijontwikkeling en campagne. Hoewel de partij al jarenlange regeringservaring heeft, is en blijft professionalisering van de partij nodig. Het is nu ook noodzakelijk omdat de partij in de oppositie zit en daardoor minder zichtbaar is voor de kiezer dan voorheen. Aan de hand van praktische kennis en ervaring uit Nederland is hieraan bijgedragen.

Project 32: Multipartijentraining PvdA-VVD-CDA

De multipartijentraining van de PvdA, VVD en CDA-stichtingen brengt een gevarieerd aantal Georgische partijen bijeen. De partijen variëren van de United National Movement, oppositiepartijen en buiten parlementaire partijen. Door de onderlinge samenwerking van de Nederlandse stichtingen laten wij zien dat samenwerking mogelijk is, ook al zijn de partijen verschillend en elkaars concurrenten in verkiezingstijd.

Op de eerste dag kregen de deelnemers een intensieve kennismaking met de drie ideologieën. Op de tweede dag, pasten de deelnemers de ideologieën toe op een concreet probleem: hervorming van het onderwijsstelsel van Georgië. De dag vervolgde met uitleg over SWOT en de deelnemers deden een SWOT analyse van hun organisatie. Ze pasten de SWOT ook toe om van strategie naar een concrete verkiezingsboodschap te komen. Tenslotte moesten ze deze boodschap presenteren.

Om de presentatietechnieken verder te oefenen, werd op de derde dag een oefening met camera gehouden. Elke deelnemer werd voor de camera gevraagd voor een korte presentatie. Hierop volgde feedback. Dit onderdeel was voor de deelnemers misschien wel het spannendste onderdeel van de hele training. De training werd afgesloten met een plenair debat.

Conclusie

De multipartijentraining is intussen een gevestigde training in Georgië en brengt deelnemers bij elkaar van oppositie en regering. Voor een land als Georgië is dit van blijvend belang. De EFS heeft in 2013 voorts voor het eerst een specifieke training gegeven voor de UNM. Professionalisering van de partij is hard nodig en door een training voor jongeren te verzorgen is daaraan bijgedragen. Dit zal in de toekomst focus houden.

3.4.3.4 – Oekraïne

Partner: Institute of Political Education (IPE), Ukraine
Partij: partijen uit Tymoshenka's Blok, UDAR, Rukh
Trainers: Bronne Pot.

Context

Sinds november 2013 is het onrustig in Oekraïne. President Viktor Janoekovitsj weigerde het associatieverdrag met de EU te tekenen op de EU-top in Vilnius. In plaats daarvan ging hij in zee met Rusland, daartoe overgehaald door financiële steun die geboden werd en Oekraïne hard nodig heeft. De EU is nog altijd voorstander van politieke en economische samenwerking met Oekraïne. De leider van de grootste oppositiepartij UDAR, Klitschko, voert de oppositie aan in de demonstraties tegen Janoekovitsj.

Project 37: fact finding mission

In mei 2013 is een bezoek gebracht aan de belangrijkste oppositiepartijen van het land. De aanleiding hiertoe vormt het sterk wisselende politieke partijenlandschap van Oekraïne. Een politieke partij kan hierdoor ineens sterk populair zijn, maar een aantal jaar later weer van veel mindere betekenis zijn. Bezoeken zijn gebracht aan de relatief nieuwe partij UDAR van oppositieleider Klitschko, Batkivshchina van Yulia Tymoshenko en Rukh. Voorts is een gesprek gevoerd met de Nederlandse ambassade en de dochter van Yulia Tymoshenko over de situatie van haar moeder in de gevangenis.

Conclusie

Oekraïne is een belangrijk land als onderdeel van het Oostelijk Partnerschap van de Europese Unie. De EFS heeft jarenlang projecten uitgevoerd in het land, maar heeft 2013 gebruikt als moment om te bezien welke partijen voorts gesteund kunnen worden. De onverwachte wending van de president om het EU associatieakkoord niet te steunen geeft te meer aan hoe belangrijk het is om oppositiepartijen en mensen in Oekraïne te voorzien van kennis over de EU en democratieopbouw. De nieuwe partij UDAR is een mogelijkheid om te betrekken bij trainingen in Oekraïne. Zie voor een overzicht van 15 jaar activiteiten in Oekraïne: www.cda.nl/eduardo-frei-foundation/news

3.4.3.5: Robert Schuman Institute

Zie voor de beschrijving hoofdstuk I.7.

3.4.3.6: thematische initiatieven

Ten aanzien van "thematische initiatieven" is in het kader van Matra Oostelijk Partnerschap geen activiteiten ontplooid. De focus lag op Matra Arabische regio (zie het vorige hoofdstuk).

3.4.3.7: Wit-Rusland

Partner: Educatio

Partijen: (1) The Belarusian Popular Front Party (2) Youth of Christian Social Union- Young Democrats (3) Malady Front (4) Belarusian Association of young politicians

Trainers: Aart van Bochove, Klaas-Jan de Vries, Douwe Gerlof Heeringa, Ingeborg ter Laak, Joanneke van den Nieuwboer en Iris Linssen.

Context

De trainingen voor Wit-Russische oppositieleiden worden in samenwerking met Educatio georganiseerd. Educatio (voorheen JKD) behoort tot de Litouwse christendemocratische partij die in het kader van het Matra-programma voorheen zelf trainingen ontving van de EFS en nu partner is in de trainingen voor Wit-Russische oppositieleiden.

In samenwerking met Educatio worden jongeren geselecteerd die lid zijn van oppositiepartijen uit het “centrumrechtse” ideologische kader. Het is voor hen en hun politieke organisatie buitengewoon moeilijk te werken in Wit-Rusland door frustraties van bijeenkomsten door de overheid, af luisterpraktijken, niet erkennen van de partij, omdat leden in de gevangenis zitten en uiteraard de verkiezingen die niet eerlijk gehouden worden en de uitslag bij voorbaat vaststaat.

Project 36. Drie trainingen

Voor Wit-Russische oppositieleden zijn drie trainingen georganiseerd in 2013. Naast de inhoud, lag het voornaamste doel in het bijeen brengen van de leden van de verschillende politieke partijen, opdat kennismaking leidt tot meer samenwerking. Het aantal deelnemers lag rond de dertig per training en elke training duurde anderhalve dag.

De eerste training richtte zich op de drie belangrijkste politieke stromingen: de christendemocratie, sociaaldemocratie en liberalisme. Voorts werd een analyse gemaakt van populistische opvattingen en getoetst met opvattingen van de deelnemende partijen aan de training. Met de constatering dat veel partijen niet verder komen dan regime change werd nagedacht over inhoudelijke opvattingen hoe Wit-Rusland als democratisch land (dus na de “change”) vormgegeven zou moeten worden.

De tweede training bouwde voort op politieke inhoud voor de partijen in combinatie met een training presentatievaardigheden. De deelnemers werden verdeeld onder fictieve partijen en werkten inhoudelijke verbeterpunten uit voor het land (schoon drinkwater, energie etc.). Tevens werd geoefend met het presenteren van standpunten. Op de tweede dag van de training moest men reageren op een zogenaamd nieuwsfeit (dode baby door slecht drinkwater), door het nieuwsfeit te verbinden aan de eigen partijbeginselen en boodschappen en daarmee tot een reactie te komen voor de media.

De laatste training ging over het management van een politieke partij. Op basis van SWOT en SMART analyses werden sterktes en zwaktes onderzocht en presentatievaardigheden geoefend.

Conclusie

Aan de hand van drie praktische trainingen is kennis overgebracht om als oppositiepartijen inhoudelijk beter een verschil te kunnen bieden voor de Wit-Russen. Tevens is bijgedragen aan onderlinge kennismaking om een sterkere band tussen de oppositiepartijen te creëren.

3.4.4. Publicaties

Since its founding in 1990, the EFF has published several journals and articles, which are used for education and training purposes. An overview of these works that have been published since 2008 are listed below:

“Political Party Building in Eastern Europe”, *Jan van Laarhoven in: “European View, Transition to Democracy”, volume 7, number 1, 2008*

“A Plea for Democracy Beyond Borders: Defence, Development, Diplomacy, and Democracy”, *Martin van Vliet, Jan Jaap van Halem c.s., 2008*

“Rapport Over de Dijk, dilemma’s in ontwikkelingssamenwerking”, *Jan Jaap van Halem, Arnold van Velzen, Martin van Vliet, Lizzy Beekman, Bronne Pot, 2009*

“Society, Values, Politics, an Introduction to the Debate”, *Jos van Gennip, 2009*

“Religie, een blinde vlek in ons buitenland beleid, een DVD met zeven sprekers over de rol van religie in Ontwikkelingssamenwerking”, *Jan Jaap van Halem, Arnold van Velzen, Bronne Pot, 2010*

“Leren participeren in de Zuid-Kaukasus”, in “Develop, kwartaaltijdschrift over Human Resourced Development”, *Tjip de Jong, Bronne Pot en Pieter Jan van Wijngaarden, jaargang 6, nummer 4, winter 2010*

“20 years of International Solidarity, the ongoing need for promoting democracy”, *editor Elisabeth Wunderle, 2010*

“Blik op Ontwikkelingssamenwerking”, *editor Elisabeth Wunderle, 2010*

“Zenska Strana Parlamenta, Ucesce zena u skupstinskim sazivima 1946 – 2010 u Crjnoj Gori”, *Nada Drobnjak, 2010*

“Civic Education, methodological guidelines for School Teachers”, *Pieter Jan van Wijngaarden, Tjip de Jong, Bronne Pot, 2010 (translations available in Georgian, Armenian and Azeri)*

“Politics based on conviction, Taking responsibility for society: A practical guide to Christian-Democratic values”, *J.A.T. Denissen, 2012 (translations available in French and Arabic)*

Project 39: vertaalkosten

In 2013 zijn vertaalkosten gemaakt. Dit betreft allereerst voor enkele werkzaamheden nog voor de publicatie “Politics Based on Conviction”. Voorts zijn kosten gemaakt voor de vertaling van het jaarverslag. Deze is te vinden op de website van de EFS.

3.4.5. Activiteiten 2013 op chronologische volgorde:

Onderstaande activiteiten geven het totaaloverzicht van alle activiteiten van de EFS weer.

Januari	
21 – 26	Young Leaders XIX-3, social economic policies, RSI
Februari	
22 – 23	Training lokale politiek, Servië
April	
20 – 21	Women and politics, Kosovo
27 – 28	Training politics and advocacy I disabled people, Marokko (AWLI)
30 - 1	Training politics and advocacy II disabled people, Marokko (AWLI)
Mei	
2 – 4	Training politics and advocacy III disabled people, Marokko (AWLI)
11 – 15	Training political entrepreneurship for women, Jodanië (AWLI)
17 – 19	Training youth and politics, Turkije
18 – 19	Women and politics, Kosovo
Juni	
7 – 9	Training women and politics, Montenegro
8 – 9	Women and politics, Kosovo
14 – 16	Training politieke ideologie, oppositie Wit-Rusland
20 – 23	Conferentie rol van vrouwen in de politiek, Marokko (AWLI)
Juli	
5 – 7	multipartijentraining Georgië
6 – 7	Women and politics, Kosovo
22 – 26	Balkan studieweek, Servië
Augustus	
9 – 11	multipartijen training Armenië

29 – 31	Training youth and politics, Georgië
30 – 31	Training communicatie en media, oppositie Wit-Rusland
September	
17 – 21	Young Leaders XX-1, basics of democracy, RSI
27 – 29	Training partijmanagement, oppositie Wit-Rusland
27 – 29	Training women and politics, Armenië
Oktober	
1 – 3	Training campaigning, Women in the Arab World, Austria (AWLI)
3 – 7	Training communication Women in the Arab World, Jordan (AWLI)
4 – 6	Training coalition building, Bosnie-Herzegovina
26 – 27	Training vrouw en politiek, Montenegro
November	
2 – 4	Training lokaal bestuur, Macedonië
9 – 10	Training youth and politics, Tunesië
12 – 16	Young Leaders XX-2, buitenland- en veiligheidsbeleid, RSI
23 – 24	Training lokaal bestuur, Macedonië
December	
7 – 8	Training youth and politics, Marokko

II. Sector Communicatie

De sector Communicatie van het CDA is verantwoordelijk voor de communicatie vanuit het CDA Partijbureau en landelijk bestuur richting leden, potentiële leden, media en relaties. De sector ondersteunt tevens het Partijbestuur en Dagelijks Bestuur op het gebied van woordvoering, speechschrijven en communicatieadvies.

In 2013 hebben zich verschillende personele wijzigingen binnen het team voorgedaan:

- Plan Einstein is verder uitgevoerd. Dit traject voorziet in een meer extern gerichte focus van de werkzaamheden, een verandering en professionalisering van de manier van werken, als ook in een herschikking van taken. Op de vrijgemaakte formatie voor (online) campagnemedewerker is Loek Tielemans voor vast aangenomen.
- Nelleke Weltevrede is tijdens haar zwangerschapsverlof vervangen door Gonneke Bennes.
- Mark den Boer is stagiair communicatie sinds half augustus 2013.
- Herman de Vries is vanwege ziekte beperkt inzetbaar geweest.

Sectorleiding

De leiding van de sector Communicatie was in 2012 in handen van Hans Janssens, hoofd Communicatie en Nelleke Weltevrede plv. hoofd Communicatie.

Naast het managen van de sector bestond hun taak uit het adviseren van het dagelijks bestuur en het partijbestuur over communicatie- en campagne aangelegenheden en woordvoering namens de partij.

Resultaatgebieden

De sector Communicatie heeft een aantal resultaatgebieden (in willekeurige volgorde):

1. Strategie en reputatiemanagement
2. Evenementen
3. Ledenwerving
4. Publieksvoorlichting
5. Persvoorlichting
6. Redactie
7. Internet en online
8. Huisstijl, Webwinkel, drukwerksysteem
9. Permanente campagne en verkiezingen

1. *Strategie en reputatiemanagement*

In 2013 heeft de sector Communicatie de meerjarenstrategie “De brede volkspartij” ontwikkeld en gepresenteerd. De strategie beschrijft de veranderingen in het politieke landschap, de samenleving en de media en geeft van daaruit de hoofdlijnen voor het CDA om ook in de toekomst haar ambitie als brede volkspartij waar te maken.

Nadat het partijbestuur in grote unanimititeit de nieuwe strategie heeft aanvaard, is deze vanuit de sector communicatie in een tiental provinciale en regionale bijeenkomsten aan de provinciale en lokale bijeenkomsten gepresenteerd. De belangstelling hiervoor en de respons hierop was positief. Voor veel afdelingen bood dit een bruikbaar kader om ook in de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 verder uit te werken.

Voor een verdere implementatie van de meerjarenstrategie is een doorvertaling nodig naar alle facetten van het politiek bedrijf: communicatie, HRM, opleiding, organisatie. Deze verdere uitwerking staat voor 2014 geagendeerd en zal al deels zijn beslag krijgen bij de verkiezingen voor de gemeenteraad en het Europees parlement.

1.1 Strategisch profiel

Onderdeel van de nieuwe strategie is de uitwerking van een herkenbaar strategisch profiel. Hiervoor is – mede op basis van het uitgebreide kiezersonderzoek dat het CDA doet – een heldere, afgebakende doelgroepenkeuze gemaakt.

Op basis van die doelgroepenkeuze is in vereende samenwerking met de Tweede Kamerfractie, het Wetenschappelijk Instituut en de inbreng van veel betrokken leden en niet-leden een politieke agenda geformuleerd, die in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 is uitgewerkt en gepresenteerd. Deze nieuwe agenda is gepresenteerd door Sybrand Buma als de 7 principes van het CDA.

1.2 Marketing

Politiek en marketing klinkt als een ongemakkelijke combinatie. Toch is marketing voor een professionele politieke organisatie in deze tijd niet meer weg te denken. Het vraagt om onderzoek en politieke keuzes om in een tijd van een oneindig media aanbod de juiste boodschap te adresseren aan de juiste doelgroepen. Hiervoor is het marketing instrument van grote betekenis.

Een belangrijke ontwikkeling op dit terrein is de realisatie in eigen beheer van de webapplicatie Dirk, waarmee lokale afdelingen voor hun eigen gemeenten een goed inzicht hebben in de spreiding van potentiële CDA kiezers. Deze applicatie stelt afdelingen in staat om gerichte keuzes te maken voor de inzet van hun beschikbare campagnemiddelen, zowel personeel als financieel.

De verdere ontwikkeling van Dirk tot een compleet CRM systeem is voorzien voor de komende jaren. Hiermee heeft het CDA dan de beschikking over een modern en effectief instrument voor microcampaigning.

2. Evenementen

Het resultaatgebied evenementen betreft grote- en kleinschalige partijbijeenkomsten en ondersteunende evenementen bij de (permanente) campagne.

In 2013 werden de volgende evenementen georganiseerd:

2.1 Nieuwjaarsreceptie zaterdag 19 januari

Op zaterdag 19 januari vond de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie plaats in De Rijtuigenloods in Amersfoort. Behalve de nieuwjaarsreceptie vonden er tussendoor diverse workshops plaats ter voorbereiding op de Gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014.

Workshops op het gebied van Social Media, Campagne (ervaringen uit Schagen en Molenwaard, naar aanleiding van de herindelingsverkiezingen 2012), Program (het buurthuis van de toekomst in Breda en Burgers voor hun eigen buurt in Peel en Maas) en kandidaatstelling (diversiteit op de kandidatenlijst (CDAV en CDA Kleurrijk) en Generatie 2014 (CDJA)).

2.2 Landelijke startdag Gemeenteraadsverkiezingen 2014, 23 maart 2013

Op zaterdag 23 maart werd in Congrescentrum 1931 in Den Bosch de landelijke aftrap gegeven voor de Gemeenteraadsverkiezingen 2014.

In een gevarieerd aanbod van workshops konden lijsttrekkers, kandidaten, wethouders, voorzitters, secretarissen en campagneleiders zich voorbereiden op de komende verkiezingen. Er waren workshops op het gebied van het verkiezingsprogramma, “beter dan de rest”, “Rijnlands denken en doen”, Onderwijs, Zorg, herindeling/schaalvergroting, ondernemen en economie, social media, financiën, Generatie 2014 (CDJA), lijstverbindingen, diversiteit op de lijst, veiligheid, de vergrijzing verzilveren, campagne en infra, strategisch campagnevoeren, best practices, online media, media/free publicity, milieu/duurzaamheid en grote steden.

2.3 Partijcongres 1 juni 2013

Op zaterdag 1 juni 2013 vond het voorjaarspartijcongres plaats in Congrescentrum 1931 in Den Bosch. De presentatie van het partijcongres was in handen van Eerste Kamerlid, Wopke Hoekstra. Ruim 700 leden hebben dit congres bezocht.

Nieuw tijdens dit partijcongres is de gewijzigde opzet van de behandeling van de resoluties.

De ingediende resoluties worden voorbesproken in deelsessies, waar iedereen die dat wil, het woord kan voeren. Tijdens de deelsessies worden er twee voor- en twee tegenstanders van de resoluties geselecteerd, die 's middags op het podium het worden mogen voeren. De zaal heeft dan geen spreekrecht meer.

De conclusie was dat het voorbespreken tijdens de deelsessies, waar uitgebreid op de materie ingegaan kan worden, goed bevallen is, maar dat tijdens de plenaire behandeling aan meer mensen spreekrecht moet worden gegeven.

Nieuw was de aanwezigheid van een grote groep jongeren, verenigd in de G500. Deze groep was in april 2012 opgericht en vond dat de politieke partijen moesten verjongen. Degenen die tijdig lid waren geworden hadden toegang en stemrecht tijdens het Partijcongres.

Het ochtendprogramma begon om 09.45 uur met deelsessies over:

- Europa: Europamanifest en Europese Verkiezingen
- Senioren in gesprek met de achterban
- CDJA: generatie 2014
- Participatie mensen met een beperking
- Duurzaamheidsberaad: Schaliegas en de lokale politiek
- Deelsessie Resoluties 1
- Deelsessie Resoluties 2
- Deelsessie BSV: ALV BSV en deelsessie lokaal alcoholbeleid

De deelsessies werden om 11.15 uur gevolgd door het politiek ochtenddeel met

- de traditionele opening door het zingen van vers 1 en 6 van het Wilhelmus
- het meditatief moment verzorgd door Arrie Vis
- het in memoriam waarin Piet van Zeil, Roelof Kruisinga, Peter Kooijmans, Hans Moerland, Jan van Houwelingen, Herma Boom en Gerard van Emous, Tom Vreugdenhil en Lianne Dekker werden herdacht
- toespraken van Sybrand Buma en Ruth Peetoom

- het afscheid nemen van de partijbestuursleden Arrie Vis (CDJA), Dinand Ekkel (Flevoland), Douwe Tamminga (Friesland), Wiert Omta (Gelderland, niet aanwezig) Reginald Visser (Noord Holland) en Johan Burger (Zuid Holland).
- de introductie van de nieuwe voorzitter van het CDJA, Julius Terpstra en de nieuwe voorzitter van de CDA-senioren, Gijp van Soest.
- het afscheid nemen van de bewindspersonen Marlies Veldhuijzen van Zanten, Hans Hillen, Liesbeth Spies, Marja van Bijsterveldt, Henk Bleker, Gerd Leers en Jan Kees de Jager. Van Maxime Verhagen, Joop Atsma en Ben Knapen wordt op een later tijdstip afscheid genomen, zij konden niet aanwezig zijn.

Na de lunch werd het programma voortgezet met een kort plenair programma:

- het huishoudelijk deel met de vaststelling van het verslag van het partijcongres van 27 oktober 2012, de vaststelling van de jaarverslagen en de jaarrekeningen 2012
- een interview met Tineke Jagersma, Jan Loonen, Sven de Langen, Jonathan Soeharno en Marianne Luyer bij haar op het podium te komen staan. Ruth zal hen interviewen met een loopmicrofoon.
- de behandeling van en stemming over de resoluties
- gesprek op de bank waarbij Sybrand Buma Paula Verstelle (I-doe), Roland Lampe (Kredietunie) en Jos de Blok (Buurtzorg) interviewt.

Het partijcongres eindigde rond 16.00 uur met een borrel.

2.4 CDA neemt deel aan de 50PlusBeurs

Na een aantal jaren afwezigheid heeft het CDA weer met een stand deelgenomen aan de 50PlusBeurs in de Jaarbeurs in Utrecht.

Van dinsdag 17 september t/m zaterdag 21 september had het CDA een stand ingericht. De organisatie vond plaats in samenwerking met de CDA Senioren.

Behalve met een stand nam het CDA ook deel aan de beurs in de politieke lunchdebatten die elke dag tijdens de lunch op het plein werden georganiseerd.

2.5 Verkiezing Lijsttrekker Europese Verkiezingen

Met het oog op de Europese Verkiezingen van 2014 heeft het Partijbestuur in het voorjaar 2013 besloten dat er in oktober/november 2013 verkiezingen voor het lijsttrekkerschap voor het Europees Parlement zouden worden gehouden.

Dit werd een partijbureaubreed traject, waarin de sector communicatie tot taak had om de evenementen te organiseren, de communicatie rondom het traject te stroomlijnen en het hele stemtraject en het tijdspad te coördineren.

Er waren twee kandidaten:

Wim van de Camp

Esther de Lange

Tussen 5 oktober en 28 oktober is, in samenwerking met de provinciale afdelingen, een reeks debatten gevoerd met de kandidaten:

Zaterdag 5 oktober: Hotel Wipselberg in Beekbergen (in samenwerking met PA Gelderland).

Zaterdag 5 oktober: De Observant in Amersfoort (in samenwerking met de Bestuurdersvereniging).

Zaterdag 12 oktober: Drentsche Golf & Country Club (DGCC) in Assen (in samenwerking met de PA Drenthe).

Maandag 14 oktober: Flora in Boskoop (in samenwerking met de PA Zuid Holland).

Dinsdag 22 oktober: Een debat via internet.

Zaterdag 26 oktober: Cultureel Centrum Jan van Besouw in Goirle (in samenwerking met de PA Noord-Brabant).

Maandag 28 oktober: De Postkoets in Horn (in samenwerking met de PA Limburg).

Alle leden met stemrecht (op 1 september 2013 de contributie voor 2013 betaald hebben en op 17 oktober 2013 minimaal 8 weken lid zijn (voor 22 augustus 2013)) konden telefonisch of digitaal hun stem uitbrengen.

Er was één stemronde, die duurde van donderdag 17 oktober, 10.00 uur t/m zaterdag 2 november, 14.00 uur

Uitslag stemming

Op zaterdag 2 november, 14.00 uur werd de stemming gesloten en later op de middag werd tijdens het Partijcongres in Leeuwarden de uitslag bekend gemaakt.

Het aantal stemgerechtigde leden was 42.285.

Het opkomstpercentage was 22,9%, 9.664 stemgerechtigde leden hebben hun stem uitgebracht. Daarvan is 87,9% van de stemmen uitgebracht via internet en 12,1% telefonisch.

Van de 9.664 uitgebrachte stemmen heeft 62,1% op Esther de Lange gestemd (6.002 stemmen) en 37,9% heeft op Wim van de Camp gestemd (3.662 stemmen).

2.6 Partijcongres 2 november 2013

Aan het begin van 2013 is besloten om met de partijcongressen één keer per jaar meer de regio in te gaan, afhankelijk van de onderwerpen die op de agenda staan.

Het partijcongres van 2 november vond dan ook plaats in het WTC-Expo in Leeuwarden. Er was gekozen voor Friesland, omdat op woensdag 13 november in veel Friese steden herindelingsverkiezingen plaatsvonden en we door het Partijcongres daar te laten plaatsvinden, de lokale campagne konden ondersteunen.

Samen met het campagneteam van Friesland is het programma van dit congres tot stand gekomen en dat is te zien aan de variëteit die er in het programma zit. In twee grote hallen die waren omgebouwd tot congreszaal en cateringplein met deelsessiezalen kwam ruim 900 man bijeen.

Het programma begon om 10.00 uur met 4 deelsessies:

1. Resoluties
2. Campagne
3. Klaas Jansma over "Politiek = Skûtsjesilen"
4. Leeuwarden, Culturele hoofdstad 2018

Vervolgens vond het plenair politiek ochtenddeel plaats met:

- welkom door de provinciaal voorzitter Bert Kuiper;
- de opening met het Wilhelmus;
- het in memoriam, waarbij Prins Friso en Wilfried Martens herdacht werden;
- het Meditatief Moment verzorgd door Jacco de Boer;
- toespraken van partijvoorzitter Ruth Peetoom en fractievoorzitter Sybrand Buma;
- de verkiezing van Rutger Ploum tot secretaris partij;
- in het kader van de verkiezing van de lijsttrekker voor het Europees Parlement een slotstatement van Wim van de Camp en Esther de Lange;
- het afscheid van Joop Atsma en Ben Knapen als staatssecretarissen uit het kabinet VVD-CDA:
- De presentatie van het concept-verkiezingsprogramma voor de Europese Verkiezingen.

Na de lunchpauze begonnen om 14.00 uur het huishoudelijk deel in de plenaire zaal en vonden er vier parallelsessies plaats:

1. Programma BSV/HRM: over loopbaan heroriëntatie voor de vertrekkende wethouder. De APPA regeling toegelicht
2. Zorg
3. Duurzame Ontwikkeling
4. Democratie.nu

Het plenaire deel begon om 14.00 uur met:

- het huishoudelijk deel met daarin de vaststelling van het verslag van het Partijcongres van 1 juni 2013, het vaststellen van de begroting 2013, de behandeling van het mandaatverzoek (in verband met de Europese Verkiezingen vindt het voorjaarscongres 2014 al plaats op 8 februari 2014. Dat is te vroeg om de jaarrekeningen 2013 en jaarverslagen 2013 af te hebben. Het is verzoek aan het Partijcongres is om het partijbestuur te mandateren deze stukken goed te keuren.), het voorstellen van de nieuwe voorzitter van het CDAV, Josine Westerbeek, de herbenoeming van Marnix van Rij als voorzitter van de EFS en een kort gesprek met Marianne Luyer, Karsten Klein en Marieke van der Werf over de stand van zaken mbt de partijvernieuwing.

Aansluitend vond het politiek middagdeel plaats met:

- de behandeling van en stemming over de resoluties
- de uitreiking van de JPB-award aan Gerard Adelaar
- de definitieve uitslag van de verkiezing voor de lijsttrekker voor de Europese Verkiezingen, waarbij Esther de Lange 62,1% van de stemmen kreeg en Wim van de Camp 37,9% van de stemmen.
- de grande finale, met de lijsttrekkers van de gemeentes waar op 12 november herindelingsverkiezingen zullen plaatsvinden, Thea Koster, Frans Veltman en Hans Broekhuizen
- het slotstuk van het plenaire partijcongres, een live optreden van Syb van der Ploeg.

Het partijcongres eindigde met de traditionele borrel, waarbij de hapjes live werden gemaakt door tv-kok Reitse Spanninga. Tijdens de borrel vond tevens de uitreiking plaats van de certificaten aan de deelnemers aan de eerste campagne-academie/Team 1415.

3. Ledenwerving en ledenbinding

3.1 Ledenwerving

Het jaar 2013 is voor ledenwerving geen makkelijk jaar geweest. Er zijn 2186 nieuwe leden geworven, waarbij een deel lid geworden is voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014.

Vanaf 1 januari 2013 is er geen medewerker meer die zich exclusief met ledenwerving bezig houdt. De ledenwerftaken zijn verdeeld over twee medewerkers van de afdeling communicatie. Het gevolg was dat er minder structurele aandacht besteed kon worden aan ledenwerving.

In 2013 is een nieuwe ledenwerffolder ontwikkeld, waarin alle lidmaatschapsvormen zijn opgenomen.

4. Publieksvoorlichting

4.1 Zendtijd Politieke Partijen

Eén van de kernactiviteiten van de pers-/publieksvoorlichting is de verzorging van de Zendtijd voor Politieke Partijen (ZPP).

Radio

Het CDA verzorgt per jaar 20 radio-uitzendingen in het kader van Zendtijd Politieke partijen. De uitzendingen worden uitgezonden op Radio 5 op zaterdagavond.

De uitzendingen staan altijd in het teken van de politieke actualiteit. Door de lengte van de uitzending is het mogelijk om dieper op een actueel onderwerp in te gaan. Hiervoor benaderen we Kamerleden, Europarlementariërs of ander prominente CDA'ers.

Televisie

In 2013 is in de zomer een nieuwe televisie-uitzending voor Zendtijd Politieke Partijen gemaakt. Deze uitzending stond geheel in het teken van de zeven principes.

5. Persvoorlichting

5.1 Algemeen

Persvoorlichting behoort tot de kerntaken van de sector Communicatie. Een goede relatie met journalisten en media vraagt om permanente aandacht en relatiemanagement in de vorm van tijdige informatievoorziening, achtergrondgesprekken en andere service.

5.2 Partijcongressen

Partijcongressen zijn voor de media interessante events om het CDA in beeld te brengen. Ook in 2013 was de belangstelling van radio, tv en geschreven media groot. Dit had zijn weerslag in de berichtgeving.

5.3 Ondersteuning partijvoorzitter Peetoom

Hans Janssens was eerste woordvoerder, Nelleke Weltevrede tweede woordvoerder. Ze hebben beiden Ruth Peetoom ondersteund in haar representatieve taken, bij interviews en in andere publieke optredens.

5.4 Presentatie rapporten Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Persvoorlichting begeleidde in communicatieopzicht ook dit jaar de presentatie van een aantal rapporten van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA, als ook de publieke fora of seminars van het instituut. De rapporten leidden regelmatig tot media-aandacht, ook in radio en televisieprogramma's.

6. Redactie

De redactie is verantwoordelijk voor het ledenblad *CDA.nl – het tijdschrift*, de (eind)redactie van de overige CDA-uitgaven, het adviseren over middelen, de vormgeving en internet.

6.1 CDA.nl – het tijdschrift

In 2013 zijn er vier reguliere nummers van CDA.nl – het tijdschrift verschenen. Elk nummer heeft een omvang van 64 pagina's.

De redactie van *CDA.nl* wordt gevormd door het hoofd communicatie, die hoofdredacteur is, een eindredacteur, een grafisch vormgever, een vertegenwoordiger van de sector politiek-bestuur, een voorlichter van de Tweede Kamerfractie en een externe redactie die bestaat uit vrijwilligers. Een deel van de redacteurs levert regelmatig een bijdrage aan het tijdschrift, een ander deel niet of nauwelijks. Dit blijft een punt van zorg.

6.2 Teksten website

Het hele jaar door is er content verzorgd voor de site www.cda.nl.

6.3 Overige publicaties

Hieronder een greep uit het overige werk van de redactie:

- Certificaten voor het SI
- Diverse materialen voor het SI
- Diverse materialen voor de campagne-academie/team1415
- Het ontwikkelen van formats voor het drukwerksysteem
- Campagnematerialen
- Congresartikelen
- Contributiefolder
- Kerstkaart
- Eindejaarsbillboard
- Diverse handreikingen m.b.t. de gemeenteraadsverkiezingen

7. Internet

7.1 Internet

De rol van online mogelijkheden is de afgelopen jaren steeds toegenomen, om deze reden hebben online media in toenemende mate de aandacht gekregen van onze communicatieafdeling. Door scherp te zijn op nieuwe ontwikkelingen en hierop in te spelen, zijn we als afdeling meegegaan met onze tijd en hebben we ons deze nieuwe communicatiemiddelen eigen gemaakt. In 2013 is gebruikt gemaakt van meer en andere online middelen dan in 2012. Welke dit zijn komen hierna aan bod.

7.2 Website (Typo3)

Eind 2012 is de nieuwe website van het CDA gelanceerd. Bij de bouw van de nieuwe website is gekozen voor een nieuwe leverancier, die werkt met Typo3. Dit is een zogenaamd “open source”-systeem. Dat houdt in dat de partij niet afhankelijk is van één leverancier en dat er wereldwijd snel ingespeeld wordt op nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast biedt Typo3 veel mogelijkheden zodat zowel leden met veel online kennis als leden met weinig online kennis met dit systeem uit de voeten kunnen. De nieuwe site is in december 2012 online gegaan.

Bij de overgang is veel tijd gestopt in het begeleiden van gebruikers van de website. De lokale afdelingen hadden vooral in de beginperiode moeite met de weg vinden in het systeem. In deze periode is daarom veel gebruik gemaakt van een groep vrijwilligers die de online kennis hebben om leden met vragen te hulp te schieten. Dit zijn de superwebmasters, zij zijn het eerste aanspreekpunt voor vragen uit het land. Tijdens de migratie zijn extra medewerkers ingezet voor de helpdeskfunctie.

De overgang naar een ander systeem heeft ervoor gezorgd dat veel afdelingen die voorheen een eigen systeem hadden over gestapt zijn naar de Typo3 omgeving. Deze websites konden door het nieuwe systeem in korte tijd opgeleverd worden zodat afdelingen hier nog voor de verkiezingen gebruik van konden maken.

Daarnaast is in 2013 veel werk gestopt in het ontwikkelen en optimaliseren van (nieuwe) functionaliteiten ten behoeve van de websites van afdelingen. Deze zijn voornamelijk gericht op het vereenvoudigen van het gebruik, uitbreiden van instellingsmogelijkheden van modules of compleet nieuwe functies. Zo is binnen Typo3 een platform gebouwd waarop mensen ideeën konden aandragen en mee konden denken over hoe het anders kan met Nederland. Dit platform was een onderdeel van het traject rondom de 7 principes. Op dit platform werden de bezoekers uitgedaagd om per beleidsterrein (samenleving, werk, economie, zorg, familie en onderwijs) mee te denken. Vervolgens konden de bezoekers ideeën van elkaar bekijken, beoordelen en hierop reageren.

Naast de 'zichtbare' veranderingen is er ook veel tijd geïnvesteerd in het optimaliseren van de serveropzet. Zo zijn er diverse stappen gemaakt om de website sneller te maken, zijn er extra veiligheidsvoorzieningen tegen hackers aangebracht en is het geheel stabiel gemaakt om in de aanloop naar de verkiezingen geen problemen te geven voor de gebruikers.

7.3 Social Media

Steeds meer mensen in Nederland zijn actief op social media. Vanzelfsprekend spelen social media dan ook een steeds grotere rol van betekenis en kunnen steeds meer mensen via deze

media worden bereikt. Vandaar dat deze middelen binnen de afdeling communicatie meer prioriteit hebben gekregen dan voorheen. Het doel van de inzet van deze middelen is het vergroten van ons bereik en daarnaast het direct communiceren met de kiezers. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verspreiden van CDA-boodschappen via Facebook, het beantwoorden van vragen via Twitter en het ophalen van input via Coosto (online monitor tool).

Om het bereik van de informatie, die namens het CDA via social media werd verspreid, te vergroten is in 2012 een groep van online ambassadeurs gevormd. Dit zijn CDA'ers die online actief zijn en bereid zijn om de partij te steunen. Deze groep is in 2013 gegroeid van 150 naar 550 ambassadeurs. Regelmatig ontvingen zij een email met het verzoek om informatie verder te verspreiden onder hun eigen netwerk.

7.4 Infographics

Vanaf eind 2012 is geëxperimenteerd met het werken met infographics. Een infographic is een grafische weergave van informatie. Het voordeel hiervan is dat iemand die een (goede) infographic ziet geen lap tekst hoeft te lezen, maar de boodschap snel en eenvoudig uit de afbeelding op kan maken. Het positieve resultaat van de eerste infographics heeft ons doen besluiten om ook in 2013 hiermee door te gaan. Zo zijn er bijvoorbeeld infographics gerealiseerd met betrekking tot de 7 principes, het behoud van de kleine scholen en de plannen van de VVD om gevangenissen te sluiten.

7.5 Google Hangouts

Sinds 2013 maakt het CDA regelmatig gebruik van Google Hangouts om online het gesprek aan te gaan met betrokken burgers en ervaringen uit de praktijk uit te wisselen. Deze Hangouts zijn live en na afloop te volgen via YouTube. Hiermee laten we zien een luisterende partij te zijn die oog en oor heeft voor wat er speelt in de samenleving. Iedere Hangout staat in het teken van een bepaald onderwerp. Er hebben Hangouts plaatsgevonden met (kandidaat lijsttrekkers voor Europa) Esther de Lange en Wim van de Camp, Mona Keijzer en Michel Rog.

7.6 Webapp "Dirk"

In 2013 is het basisproduct van de webapplicatie opgeleverd. De Webapp is de digitale cockpit voor lokale CDA afdelingen. Doel van de internetapplicatie is om in stappen de dienstverlening aan afdelingen gedigitaliseerd aan te bieden. Daarbij wordt de applicatie ingezet om direct met afdelingen te communiceren, informatie over leden te verrijken en provinciale en de landelijke afdeling beter inzicht te geven in de staat van de vereniging. Hierbij is het uitgangspunt: van bestaande gegevens informatie maken door een geïntegreerde manier van presenteren. Dit vergroot het inzicht van afdelingen in hun ledenbestand. Het heeft tevens positieve effecten op het gebied van administratie, campagne, HRM en organisatorisch functioneren van de afdelingen.

De Webapp is gericht op de kern van een lokale afdeling: voorzitter, secretaris, penningmeester en de campagneleider. Het platform is beschikbaar op diverse platforms: via een website, voor tablets (bijv. iPad) en mobiele telefoons (bijv. iPhone).

In 2014 wordt de webapplicatie verder ontwikkeld.

7.7 Overzicht

Onderstaande lijst van producten is in 2013 geleverd door de medewerkers online.

- Algemeen onderhoud aan website CDA
- Diverse nieuwe afdelingssites
- Infographics
- Inzet op webcare
- Intensievere en strategische inzet van Facebook, Twitter en Google+
- Inzet van Facebook ads
- Online monitoring (Coosto)
- Groep met online ambassadeurs is vergroot
- Online platform om ideeën op te halen (met betrekking tot 7 principes)
- Inzet van Google Hangouts

8 *Huisstijl, bestelsysteem en webwinkel*

In 2012 heeft de CDA-huisstijl een grote verandering ondergaan. Veranderingen op gebied van kleur, lettertypes en stijl hebben plaatsgevonden en worden in 2013 doorgevoerd in alle uitingen en in de voorbereidingen voor de komende gemeenteraadsverkiezingen.

8.1 Drukwerksysteem

Sinds een aantal jaren beschikt het CDA over een drukwerksysteem, waar gemeentelijke en provinciale afdelingen en gelieerde organisaties hun eigen drukwerk kunnen ontwerpen. Aan de hand van formats kunnen zij hun drukwerk Personaliseren. Beheerder van het systeem is Xpressionmanager uit Emmen.

In juli 2013 is het drukwerksysteem voor de gemeentelijke en provinciale afdelingen en gelieerde organisaties aangepast naar de nieuwe huisstijl. Via formats kan men nu correspondentiedrukwerk als enveloppen, briefpapier en visitekaartjes maken. Tevens is in het systeem een pdf van het nieuwe logo per afdeling of organisatie opgeslagen.

Via de webapp Dirk zullen ook andere bestanden van het logo ter beschikking worden gesteld.

In november 2013 is het drukwerksysteem voor de gemeentelijke afdelingen gevuld met formats voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2014, formats voor diverse formaten posters, folders, ansichtkaarten, een uitnodiging en verschillende formaten advertenties.

8.2 Webwinkel

In september 2013 krijgt het CDA een nieuwe webwinkel. Beheerder van de webwinkel is de firma Hexspoor uit Boxtel.

Het uiterlijk van de webwinkel wordt aangepast aan de nieuwe huisstijl. De inhoud van de webwinkel wordt aangevuld met nieuwe artikelen, gericht op de gemeenteraadsverkiezingen van 2014. Via een enquête krijgen afdelingen de kans om aan te geven welke artikelen zij graag voor de komende gemeenteraadsverkiezingen in de webwinkel willen zien. Hieruit blijkt dat men vooral kiest voor goedkope weggeefartikelen als lollies, pepermuntjes, ballonnen, stickers, plastic tasjes en winkelwagenmuntjes. Daarnaast kiest men ook voor zichtbaarheidsartikelen als vlaggen, spandoeken en magneetstickers voor op de auto.

9. Permanente campagne en Verkiezingen

9.1 Herindelingsverkiezingen Leeuwarden en Alphen aan den Rijn, Rijnwoude en Boskoop

De afdeling Communicatie heeft een actieve bijdrage geleverd aan de herindelingsverkiezingen in de nieuwe gemeenten Friese Meren, Heerenveen, Leeuwarden en Alphen aan den Rijn. De afdelingen zijn ondersteund bij het maken van marktanalyse, de positionering en het formuleren van de juiste strategie. Daarnaast is er ondersteuning verleend bij de vormgeving van de basisproducten zoals de verkiezingsposters, advertenties en folders. Op de laatste twee zaterdagen organiseerde de afdeling Communicatie samen met de afdelingen, flyeracties in de herindelingsgemeenten. Diverse Kamerleden, prominenten en vrijwilligers zorgden er voor dat het CDA de laatste zaterdag voor de verkiezingen goed zichtbaar was in de gemeente.

Het CDA boekte goede resultaten in de herindelingsverkiezingen. In de nieuwe gemeente Alphen a/d Rijn werd het CDA de grootste partij.

Afdeling	Uitslag	Zetels	Positie	Saldo t.o.v. 2010
Friese Meren	23,32%	8	#2	+ 2,75
Heerenveen	13,70%	4	#2	+ 1,87
Leeuwarden	13,36%	6	#2	+ 1,88
Alphen a/d Rijn	17,60%	7	#1	-3,15

Bron: Kiesraad. Saldo is berekend op basis van gemiddeld aantal stemmen CDA GR2010

9.2 Kiezersonderzoek

Het landelijke partijbureau is verantwoordelijk voor het organiseren van kiezersonderzoek. Op een bescheiden, maar frequente manier doet het CDA onderzoek naar de problemen en ervaringen van de kiezers. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van veel vrij verkregen onderzoeksgegevens van gerenommeerde onderzoeksbureaus als Ipsos Synovate en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Kiezersonderzoek helpt ons beter inzicht te krijgen in de problemen van de burgers. Daarnaast levert het een bijdrage aan het op een juiste manier aanvliegen van deze problemen. Onderzoek stelt ons tevens in staat goed en helder te communiceren met de burgers over ons beleid en maatregelen voor het land. Om de communicatie met de burgers te optimaliseren meten we af en toe de effecten van onze boodschappen en communicatiemiddelen.

De resultaten van de onderzoeken worden gedeeld met onze provinciale en lokale afdelingen. Diverse adviezen zijn geschreven over de problemen van de burgers op bijvoorbeeld lokaal niveau, welke oplossing we daarvoor bieden en hoe dit goed kan worden uitgelegd met de kiezer.

9.3 Trainingen

De afdelingen Communicatie en het Steenkamp Instituut hebben in het afgelopen jaar een training 'Online je campagneplan schrijven' ontwikkeld. Doel van deze training is de lokale campagneleiders scholen in het ontwikkelen van een goede verkiezingscampagne.

De training combineert theorie met de praktijk. Al tijdens de training werken de deelnemers aan een campagneplan voor hun eigen gemeente. Na afloop zijn de deelnemer geschoolde lokale campagneleiders en beschikken ze over een goed campagneplan. De training is online te volgen.

9.4 Campagne Academie/Team 1415/LPC

In 2013 heeft de afdeling Communicatie een groep van 39 jonge, betrokken en enthousiaste mensen gerekruteerd om lid te worden van het Team1415. Hét team dat samen met ons de klus van drie verkiezingen in 2014 en 2015 gaat klaren. In 2014 en 2015 gaat Nederland naar de stembus voor een nieuwe gemeenteraad, Europees Parlement en Senaat.

Om onze mensen in korte tijd op te leiden tot campagnespecialist, hebben we een leergang ontworpen; de Campagne Academie.

De leergang bestond uit drie onderdelen:

- a. zes dagen met masterclasses om de kennis te vergaren;
- b. intervisiegroepen om in teamverband te leren werken;
- c. een campagnestudiereis naar de Duitse Bondsdag verkiezingen voor inspiratie.

De deelnemers zijn geschoold in kiezersonderzoek, beleidsvorming, marketingstrategie, reputatiemanagement, framing, online media, campagnemanagement, debat voorbereiding en kernboodschap ontwikkeling. Verschillende mensen binnen en buiten de partij hebben deze masterclasses verzorgd. Onder andere Jack de Vries, Kay van de Linde en Richard van Hooijdonk. Maar ook Sybrand Buma, Wim van de Camp, Hans de Bruijn en Pieter Heerma hebben lesgegeven.

Het CDA is de eerste politieke partij in Nederland die een Campagne Academie oprichtte. Het Team 1415 is actief bezig met het vormgeven en uitvoeren van de verkiezingscampagnes in de provincies en bij de afdelingen. Regelmatig komt het team bij elkaar in het LPC. Het overlegorgaan waarin de provinciale campagneleiders en –specialisten zijn vertegenwoordigd.

9.5 Eindejaarsbillboards

In het kader van de permanente campagne én de opstart voor de Gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 werd eind 2013 een eindejaarsbillboard ontwikkeld, met een nieuwjaarsgroet erop. In totaal werden er ruim 325 exemplaren weggezet.

III. Sector HRM/Steenkampinstituut/Partijontwikkeling

Inleiding

De sector HRM/Steenkampinstituut is belast met beleidsvorming en –uitvoering van activiteiten op de vlakken HRM, opleiding en training. HRM richt zich daarbij op het ontwikkelen van een HRM-instrumentarium, talentscouting, strategische benoemingen en het ondersteunen van het Partijbestuur bij landelijke en Europese kandidaatstellingsprocessen. Het Steenkampinstituut is het 'label' waaronder opleidingen en trainingen worden ontwikkeld en aangeboden aan de leden van het CDA.

Bureau Organisatie sector HRM/SI

De formatie van de sector HRM/SI betrof in 2013 3,0 fte (2,7 fte voor SI en 0,3 fte voor HRM), tijdelijk aangevuld met een medewerker vanuit de fractie voor het burgemeesters-dossier. De afdeling HRM was wegens teleurstellende verkiezingsuitslagen in 2010 en 2012 al sterk verminderd. In 2012 en 2013 zijn de - door vertrek van medewerkers - ontstane HRM-vacatures niet opnieuw ingevuld in afwachting van de kerntakendiscussie van het partijbureau die in 2014 zijn beslag krijgt.

Om een aantal activiteiten op het gebied van HRM in 2013 nog te kunnen blijven uitvoeren hebben de stafmedewerkers Opleiding & Training een aantal taken en projecten van HRM tijdelijk op zich genomen, ondersteund door een tijdelijke kracht vanuit de fractie voor met name het burgemeestersdossier. Het SI heeft in dat kader gewerkt aan de notitie 'Strategisch HRM-beleid'. Ook heeft het SI zich bezig gehouden met de herdefiniëring van de HRM- taken en verantwoordelijkheden van de provinciale en lokale CDA-afdelingen. Daarnaast organiseerden de stafmedewerkers de najaarsbijeenkomst voor de provinciale HRM-contactpersonen. In 2013 werkten de stafmedewerkers Opleiding en Training aan een groot aantal projecten, zowel individueel als gezamenlijk op basis van een jaarplan. Zij hielden zich bezig met de begeleiding en ondersteuning van de provinciale scholingsconsulenten, de ontwikkeling van de nieuwe cursus Oriëntatie raadslidmaatschap, de organisatie van het Professor Steenkamp Debattoernooi en de Masterclass Debatteren, de Kennismakingsdag voor kandidaten voor het Europees Parlement, de publicatie van het jaarverslag 2012 en het beheer van de website van het Steenkampinstituut. Daarnaast organiseerde het SI module 3 en 4 van de Wethoudersleergang en werkte aan de herziening van de training Campagnevaardigheden en de ontwikkeling van de online training Campagneplan schrijven. Ook organiseerde en coördineerde het SI twee leergangen van de CDA Talent Academie, namelijk die van 2011-2012 en 2012-2013. Tevens werd in 2013 gewerkt aan de herziening van de kandidaat-raadsledencursus uit 2010, waaraan o.a. een nieuwe e-learningmodule is toegevoegd. Tot slot werd een kwaliteitszorgsysteem voor opleidingen van het Steenkampinstituut ontwikkeld en in werking gezet.

1. HRM-activiteiten in 2013

1.1. Netwerken

Ondersteuning en organisatie van netwerkbijeenkomsten

Om CDA'ers in beeld te krijgen en te houden, worden netwerkbijeenkomsten georganiseerd en gefaciliteerd. Dit zijn bijeenkomsten van bestaande netwerken, zoals Labyrint en de Dertigers en Speerpunt Vrouwen. Deze activiteiten zijn in 2012 stil komen te liggen. Als gevolg van de Tweede Kamerverkiezingen en de kleinere formatie zijn in 2013 geen netwerkbijeenkomsten georganiseerd.

1.2. Scouting

CDA Talenten Commissie

De CDA Talenten Commissie heeft de taak om CDA'ers te spreken en te adviseren in hun ambities voor politieke of bestuurlijke functies. Haar taken zijn uitgebreid ten opzichte van de eerdere CDA Scoutingcommissie. Zij is nu ook adviseur richting de landelijke Adviescommissies en heeft daarmee een meer selecterende rol. De werkzaamheden van deze commissie hebben in het teken gestaan van de kandidaatstellingsprocedure ten behoeve van de verkiezingen van de Tweede Kamer.

De voorzitter van deze commissie is nauw betrokken als adviseur van de Selectiecommissie die kandidaten beoordeelt op geschiktheid aan de hand van de profielschets. Het ambtelijk secretariaat is ad hoc ingevuld. De werkwijze en organisatie van de Talentencommissie wordt in de nabije toekomst herzien.

1.3. Zicht op Bestuurders

Loopbaanbegeleiding

De afdeling HRM adviseert (en indien nodig begeleidt) voormalige politici naar een nieuwe stap in hun carrière. In 2013 is een twintigtal oriëntatiegesprekken gevoerd.

Herinrichting van het burgemeestersdossier

Doordat minder menskracht beschikbaar is, is de behartiging van het burgemeestersdossier tegen het licht gehouden. Een tijdelijke kracht vanuit de CDA-fractie heeft in samenspraak met partijvoorzitter en –directeur het dossier in 2013 waargenomen. Een werkgroep Burgemeesters-aangelegenheden, waarin o.a. de partijvoorzitter, vice-voorzitter, partijdirecteur, provinciaal contactpersoon en het Kamerlid met de portefeuille BZK zitting hebben, zijn aan de slag gegaan met de opstart en werving van twaalf provinciale burgemeestersscouts. Deze personen krijgen een breed takenpakket, variërend van het adviseren en begeleiden van geïnteresseerden in het burgemeestersambt, het scouten van geschikte burgemeesterskandidaten en het adviseren van lokale fracties die een nieuwe burgemeester moeten gaan werven.

De afdeling HRM houdt een bestand bij met de namen van CDA'ers die de ambitie hebben om burgemeester te worden. In het geval van burgemeestervacatures wordt deze pool geraadpleegd en kunnen geschikte mensen uit de pool worden benaderd.

Wethouderspool

Om tegemoet te komen aan verzoeken van gemeentelijke afdelingen naar 'wethouders van buiten de eigen gemeente', zowel direct na de gemeenteraadsverkiezingen als tijdens de raadsperiode zelf, heeft de afdeling HRM in samenwerking met de Bestuursvereniging een pool met namen van beschikbare en geschikte ervaren oud-wethouders ter beschikking. In 2013 is een beperkt aantal zoekopdrachten verzorgd.

Ondersteuning bestuurlijke procedures

In 2013 heeft de afdeling HRM het Dagelijks en Partijbestuur ondersteund bij de kandidaat-stellingsprocedure voor de Europese verkiezingen van 2014, variërend van de actualisatie van de profielschetsen tot de organisatie van het werving- en selectieproces. Voor de werving en selectie van zowel de kandidaten als de lijsttrekkers zijn twee commissies ingesteld.

1.4. Digitale support

HRM-databank

Via de externe HRM-website kunnen de lokale en provinciale afdelingen namen en CV's van geschikte CDA-leden aanmelden. Deze gegevens worden verwerkt in een grote HRM-databank. Ook CV's en gegevens van personen met wie op landelijk niveau oriëntatiegesprekken zijn gevoerd of die hebben deelgenomen aan het sollicitatietraject rond de EP-verkiezingen zijn hierin opgenomen.

2. Opleidings- en trainingsactiviteiten van het Steenkampinstituut in 2013

2.1. Verkiezingen Europees Parlement

De kennismakingsdag met kandidaten voor de conceptadvieslijst voor het Europees Parlement van 12 oktober 2013 had als doel om meer zicht te krijgen op de vaardigheden en de inhoudelijke inbreng van de nieuwe kandidaten conform de opgestelde profielschets.

Door middel van het uitvoeren van twee opdrachten werden de volgende competenties uit de profielschets getoetst:

- visie op Europa
- kennis van het CDA-gedachtegoed
- inhoudelijke deskundigheid
- communicatieve vaardigheden (presenteervaardigheid en debatvaardigheid)

Opdracht 1. Debat

De kandidaten gingen aan de hand van een stelling over een Europees thema, en in aanwezigheid van twee leden van het DB, in debat met een professionele debater van Debat.NL. De stelling en de positie die de kandidaat in het debat zou gaan innemen, vernam hij/zij kort voor aanvang van het debat. Dit om te kunnen zien hoe kandidaten presteren in het debat dat zij niet uitgebreid van tevoren hebben kunnen voorbereiden. Iedere kandidaat ontving direct na afloop van het debat feedback van de professionele debater. Zowel de aanwezige DB-leden als de professionele debater beoordeelden het debat.

Opdracht 2. Presentatie

Kandidaten ontvingen de opdracht om als Europarlementariër een betoog van 4 minuten te houden over een actueel Europees onderwerp dat zij een kwartier voor aanvang van hun presentatie ontvingen. Dit om te kunnen zien hoe kandidaten een betoog houden over een onderwerp waarin zij zich niet lang van te voren hadden kunnen verdiepen. Het betoog werd in aanwezigheid van 2 DB-leden en een professionele debater gehouden. Deze konden na afloop van het betoog vragen stellen en beoordeelden daarna het betoog van de kandidaat.

2.2. Landelijk aanbod

De opleidingen en trainingen worden onder het label 'Steenkampinstituut' aangeboden aan alle leden van het CDA. Het aanbod bestaat uit landelijke en regionale activiteiten. In het kader van het landelijk opleidingsaanbod zijn in 2013 de volgende activiteiten georganiseerd en uitgevoerd:

CDA Masterclass Kleurrijk

Het CDA Kleurrijk heeft in samenwerking met het Steenkampinstituut een Masterclass ontwikkeld voor Nederlanders met belangstelling voor het CDA die de ambitie hebben om een rol te gaan spelen in de komende gemeenteraadsverkiezingen. Deze Masterclass bestond uit 4 bijeenkomsten waarin de volgende aspecten aan bod kwamen: voorbeelden vanuit de praktijk van de Tweede Kamer, het CDA Gedachtegoed, presentatietechnieken en waarden. Enkele sprekers die aan bod kwamen zijn: Ruth Peetoom, Kathleen Ferrier, Coskun Coruz, Sybrand van Haersma-Buma. Ongeveer 20 deelnemers hebben de Masterclass gevolgd.

CDA Talent Academie 2012-2013

In september 2012 is er gestart met de vierde lichting van de opleiding CDA Talent Academie. In totaal zijn 46 deelnemers (24 in Den Haag en 22 in Drachten) de opleiding begonnen. Eén deelnemer uit de groep Den Haag moest helaas halverwege de opleiding stoppen, omdat zij de studielast niet kon combineren met haar baan en andere CDA -activiteiten. Twee deelnemers uit de groep Drachten moesten helaas om persoonlijke redenen eerder stoppen met de opleiding. Aan het einde van 2012 hebben de deelnemers een start gemaakt met hun praktijkopdracht die in het begin van 2013 is uitgevoerd. In groepjes van drie moesten de deelnemers een campagnestrategieplan voor een zelf gekozen gemeentelijke afdeling schrijven, ter ondersteuning van de aankomende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014. Hierna hebben de deelnemers een presentatietraining, een mediatraining en een schrijfttraining gevolgd die beide een hele zaterdag in beslag namen. Daarnaast hebben alle deelnemers meegedaan aan het landelijke CDA Debattoernooi, waarbij de deelnemers in tweetallen in een Oxforddebat streden om de felbegeerde beker. De Talent Academie werd afgesloten met een laatste blok van zeven colleges op woensdagavonden, waarbij de deelnemers zelf voor de inhoud zorgde door presentaties te geven over hun afstudeeropdracht.

In mei 2013 hebben 39 deelnemers een afstudeeropdracht ingeleverd en daarmee in juni met goed gevolg de opleiding afgerond. De afstudeeropdrachten werden door deskundige CDA'ers op een bepaald beleidsterrein beoordeeld. Alle afstudeeropdrachten zijn op de website van het Steenkampinstituut gepubliceerd. De deelnemers uit de groep Den Haag hebben tijdens een feestelijke afstudeeravond hun certificaten in ontvangst mogen nemen van Karsten Klein, wethouder Den Haag. De deelnemers in Drachten hebben tijdens een Fryske afstudeeravond de certificaten ontvangen uit de handen van Rein Willems, oud Senator van het CDA en tevens voorzitter van het Professor Steenkampfonds.

CDA Talent Academie 2013-2014

In september 2013 is het Steenkampinstituut van start gegaan met de CDA Talent Academie 2013-2014. Gezien de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 2014 en de drukte die dit meebrengt voor de lokaal actieve CDA'ers, is het totaal aantal aanmeldingen vergeleken met andere jaren voor de Talent Academie gehalveerd: 30 aanmeldingen. Er is daarom voor gekozen één groep in het midden van het land te laten starten: Utrecht. Op die manier is de cursuslocatie voor alle cursisten aan te rijden. De werving en selectie voor de CDA Talent Academie is dit studiejaar wederom in samenwerking met de afdeling HRM georganiseerd. Met alle 30 aanmeldingen zijn intakegesprekken gevoerd. Twee mensen zijn afgewezen voor de opleiding, omdat ze net pas een paar maanden lid waren van het CDA. Hen is geadviseerd eerst de Zomerschool te volgen en lokaal actief te worden, om mogelijk in een later stadium de Talent Academie te volgen. Daarnaast hebben 7 mensen zich tijdens de procedure teruggetrokken. In september 2013 zijn uiteindelijk 23 deelnemers van start gegaan. Veel van hen zijn reeds lokaal actief; hetzij in de afdeling hetzij in de lokale politiek. Zij zien de Talent Academie (terecht) als dé gedegen basis voor hun verdere loopbaan of activiteiten binnen het CDA.

Na het succesvol gebruik van de digitale leeromgeving in de voorgaande jaren, is er ook dit jaar weer gestart met de digitale leeromgeving. Alle gegevens over de opleiding, het inleveren van de opdrachten en communicatie gebeurt via een afgesloten leeromgeving, waarop de deelnemers kunnen inloggen. Het aanleveren van informatie van het Steenkampinstituut aan de deelnemers en andersom is door de digitale leeromgeving een stuk eenvoudiger geworden. Van september tot en met december hebben beide groepen acht inhoudelijke avondcolleges gehad over het CDA-gedachtegoed, waarbij er aandacht is besteed aan het mens- en maatschappijbeeld en de overheidsvisie van het Christendemocratisch gedachtegoed. Daarnaast zijn er ook twee gastcolleges geweest over het Liberalisme en de Sociaaldemocratie, waarbij docenten van respectievelijk de Teldersstichting en de Wiardi Beckman Stichting kwamen spreken. Tenslotte moesten de deelnemers twee digitale kennistesten maken over verplichte literatuur en voorbereidingsopdrachten inleveren. Aan het einde van 2013 hebben de deelnemers een start gemaakt met hun praktijkopdracht. In groepjes van drie moesten de deelnemers een campagneslotoffensief schrijven voor een lokale afdeling, ter ondersteuning van de gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart 2014.

Professor Steenkamp Debattoernooi 2013-I

Traditiegetrouw vond ook in januari 2013 weer het jaarlijkse CDA-Debattoernooi plaats. Immers politici en debatteren zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Voor studenten aan de CDA Talent Academie is deelname aan het CDA debattoernooi een vast onderdeel van hun opleiding, maar daarnaast kunnen ook andere CDA-leden zich voor dit toernooi inschrijven. Gekozen is voor het Brits Parlementair Debat, waarin vier teams tegelijkertijd tegen elkaar debatteren. In deze vorm is het aan alle teams om zo onderscheidend mogelijk te zijn en niet enkel om vóór of tegen te zijn. Het christendemocratisch element in het toernooi is versterkt doordat de technische debatjury (20 juryleden) werd bijgestaan door een inhoudelijke CDA jury (10 juryleden). Als CDA willen we namelijk juist CDA'ers opleiden die denken vanuit het gedachtegoed, dit goed kunnen verwoorden én in het debat herkenbaar zijn als Christendemocraten. Naast de felbegeerde debatbeker voor het winnende finaleteam is er daarom ook een prijs voor dát team dat het beste het gedachtegoed in het debat wist te verwoorden. In totaal hebben er 40 teams van 2 personen deelgenomen. Er werd in tien verschillende zalen tegelijkertijd gedebatteerd door vier debatteams over één stelling. In totaal had het toernooi vier debatrondes met elk een andere stelling. Elk team werd beoordeeld door een jury bestaande uit 2 technische juryleden en een CDA-gedachtegoed jurylid. De vier teams met de hoogste totaalscore kwamen in de finale, die dit

jaar werd gewonnen door team 010-020 Verenigd, bestaande uit Christine Eskes en Christ' l Dullaert. De speciale CDA-gedachtegoedprijs ging naar team Terug van Weggeweest , bestaande uit Ad de Regt en Gerrit-Jan Valk. Daarnaast werd er ook een prijs uitgereikt aan de Beste individuele debater(s) van het toernooi. Deze prijs ging dit jaar naar Laurens Venneman.

Masterclass Debatteren 2013-I

Twee weken voorafgaand aan het debattoernooi is door Gijs Weenink, directeur van de DebatAcademie, debattrainer Roderik van den Bos en Jan Jacob van Dijk, bijzonder Hoogleraar Christelijk Sociaal Denken een Masterclass Debatteren gegeven om de deelnemers vaardiger te maken in het debat en het verwoorden van het CDA-gedachtegoed in het debat. Aan deze Masterclass hebben 46 CDA'ers en CDJA'ers deelgenomen.

Professor Steenkamp Debattoernooi 2013-II en Masterclass Debatteren 2013-II

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 2014 heeft het Steenkampinstituut besloten het jaarlijkse debattoernooi van januari 2014 te vervroegen naar november 2013. Op die manier houden de CDA-leden twee zaterdagen (Masterclass en debattoernooi) vrij om campagne te voeren. Daarom heeft op 16 november 2013 de masterclass plaatsgevonden en op 30 november een tweede debattoernooi in verkleinde vorm. De organisatie lag hierbij voor het grootste gedeelte in handen van de DebatAcademie en werd ondersteund door het Steenkampinstituut. Tijdens de Masterclass werden de deelnemers getraind in hun debatvaardigheden. In totaal hebben 21 deelnemers aan de Masterclass deelgenomen. Voor het debattoernooi is wederom gekozen voor het Brits Parlementair Debat, waarin vier teams tegelijkertijd tegen elkaar debatteren. In deze vorm is het aan alle teams om zo onderscheidend mogelijk te zijn en niet enkel om vóór of tegen te zijn. Het christendemocratisch element in het toernooi is versterkt doordat de technische debatjury (10 juryleden) werd bijgestaan door een inhoudelijke CDA jury (5 juryleden). Als CDA willen we namelijk juist CDA'ers opleiden die denken vanuit het gedachtegoed, dit goed kunnen verwoorden én in het debat herkenbaar zijn als Christendemocraten.

Naast de felbegeerde debatkoper voor het winnende finaleteam is er daarom ook een prijs voor dát team dat het beste het gedachtegoed in het debat wist te verwoorden. In totaal hebben er 20 teams van 2 personen deelgenomen. Er werd in vijf verschillende zalen tegelijkertijd gedebatteerd door vier debatteams over één stelling. In totaal had het toernooi vier debatrondes met elk een andere stelling. Elk team werd beoordeeld door een jury bestaande uit 2 technische juryleden en een CDA-gedachtegoed jurylid. De vier teams met de hoogste totaalscore kwamen in de finale, die dit jaar werd gewonnen door team Terug van Weggeweest, bestaande uit Ad de Regt en Gerrit-Jan Valk. Zij haalden 'de dubbel' binnen, want de speciale CDA-gedachtegoedprijs ging ook naar het team Terug van Weggeweest. Daarnaast werd er ook een prijs uitgereikt aan de Beste individuele debater(s) van het toernooi. Deze prijs ging dit jaar naar Sytse Brouwer.

Kandidaat-wethouderscursus

Om er voor te zorgen dat aanstaande wethouders goed van start gaan en sterk staan in de collegeonderhandelingen, wordt er in 2013 weer een kandidaat wethouderscursus deel 1 ontwikkelt. Waarin het CDA-gedachtegoed, het speelveld, integriteit, de eerste 100 dagen als wethouder, de rechtspositie, presentatievaardigheden en collegeonderhandeling aan bod komen. In 2013 wordt dit ontwikkeld, de sprekers uitgenodigd en promotie uitgezet. Er is voor gekozen om de cursus op twee verschillende data aan te bieden zodat er een niet al te grote groep

ontstaat en er voor de deelnemers nog keuze is om het zo in te passen in hun toch al drukke agenda. De cursus vindt plaats op 17 en 18 januari 2014 en op 31 januari en 1 februari 2014.

Jong SI

In het kader van het project Generatie 2014, geïnitieerd door het CDJA, heeft het Steenkampinstituut geadviseerd over het samenstellen van een opleidingstraject voor potentiële jongerenkandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2014.

CDA Zomerschool 2013

Omdat de expertise en inzet van de medewerkers van het SI in 2012 vereist werden bij diverse projecten rondom de (campagne voor de) Tweede Kamerverkiezingen, was er vorig jaar geen capaciteit om de Zomerschool te organiseren. De CDA Zomerschool is een jaarlijks terugkerende activiteit voor jonge nieuwe CDA-leden (18-35 jaar), die we laten kennismaken met de partij. Om nieuwe leden uit 2011-2012 toch een goed alternatief te bieden, is besloten om de Winterschool-editie 2013 niet alleen open te stellen voor leden vanaf 35 jaar, maar ook voor nieuwe leden jonger dan 35 jaar.

CDA Winterschool 2013

Wegens het grote succes van de Winterschool in voorgaande jaren en omdat de Zomerschool in 2012 was komen te vervallen door de Tweede Kamerverkiezingen, is er in 2013 weer een CDA Winterschool georganiseerd. De CDA Winterschool was voorheen gericht op nieuwe CDA-leden in de leeftijd vanaf 35 jaar, maar dit jaar was ook de doelgroep van de Zomerschool (tot 35 jaar) welkom. Voor deze speciale editie van de Winterschool waren er dus geen leeftijdsgrenzen, waardoor een zeer diverse groep leden (18 tot 70 jaar) ontvangen kon worden. De Winterschool had het thema *'Klaar voor 2014!?'* en vond plaats op vrijdag 8 en zaterdag 9 maart 2013. Deelnemers maakten kennis met het CDA en het christendemocratische gedachtegoed en leerden andere nieuwe leden kennen. Op de eerste dag kregen de deelnemers een inleiding in het CDA-gedachtegoed door Paul Schenderling, oud-bestuurslid van het CDJA. 's Middags brachten zij een bezoek aan de Tweede Kamer, waarbij fractievoorzitter Sybrand Buma de deelnemers verwelkomde en vier uur later afscheid van de groep nam met een speech en een borrel in de fractiekamer. Bij het bezoek spraken de deelnemers ook met Europarlementariër Wim van de Camp en Kamerleden Raymond Knops en Madeleine van Toorenburg. 's Avonds was er een diner met politieke gasten, hoofd- en verrassingsgast hierbij was Ruud Lubbers. Zaterdagochtend stond in het teken van campagne voeren. Elco van den Berg, campagneleider uit Molenwaard verzorgde een inleiding, waarna de deelnemers in groepjes eigen campagneactiviteiten gingen bedenken. De Winterschool werd afgesloten met meet & greets met CDA'ers die lokaal actief zijn. Voor de Winterschool 2013 ontvingen we 56 aanmeldingen. Hiervan waren er 19 in de leeftijd van 18 – 34 jaar, 20 in de leeftijd 35 – 49 jaar en 17 in de leeftijd 50 – 70 jaar. Onder de aanmeldingen waren 13 vrouwen en 43 mannen. Uiteindelijk hebben 49 nieuwe CDA-leden meegedaan aan de Winterschool.

Overzicht deelnemers landelijke opleidingsactiviteiten

Opleiding	Datum	Aantal deelnemers
Masterclass Debatteren 2013-I	12 januari 2013	46
Professor Steenkamp Debattoernooi 2013-I	26 januari 2013	80
CDA Winterschool	8 en 9 maart 2013	49
CDA Talent Academie 2011-2012	september 2012 - juni 2013	46
CDA Talent Academie 2012-2013	September 2013 - juni 2014	25
Masterclass Debatteren 2013-II	16 november 2013	20
Professor Steenkamp Debattoernooi 2013-II	30 november 2013	40
Totaal landelijke opleidingsactiviteiten		306

2.3. Regionaal aanbod

De volgende trainingen/opleidingen zijn in 2013 door het Steenkampinstituut ten behoeve van het regionaal scholingswerk ontwikkeld of herzien en door de scholingsconsulenten aangeboden en georganiseerd voor CDA-leden in hun eigen provincie.

Cursus oriëntatie raadslidmaatschap 'Ik, raadslid in 2014?'

Deze nieuwe cursus is speciaal ontwikkeld voor mensen die geïnteresseerd zijn in de lokale politiek en die willen ontdekken of het raadslidmaatschap bij hen past. Bij de ontwikkeling van de cursus is deels gebruik gemaakt van materiaal bij het cursustraject 'Politiek Actief' van Prodemos. Om cursisten te enthousiasmeren voor het raadslidmaatschap werd een afwisselend laagdrempelig programma aangeboden met filmpjes, diverse spelvormen en een speeddate-sessie met raadsleden. De cursus is een (eerste) kennismaking met de organisatie van de gemeente, de rollen, taken en instrumenten van het raadslid en de uitgangspunten van het CDA. Daarnaast konden cursisten speed daten met (ervaren) raadsleden. Cursisten die besloten zich te kandideren voor de gemeenteraad en op de kandidatenlijst kwamen te staan, konden hierna de kandidaat-raadsledencursus volgen.

Kandidaat-raadsledencursus

In 2013 is de aspirant-raadsledencursus uit 2010 herzien en geactualiseerd. Een nieuw element in deze cursus is de online leeromgeving. Alle informatie voor de deelnemers (inclusief het leesmateriaal) is online op een gesloten omgeving te vinden, waardoor er geen deelnemers-mappen meer verzonden hoefden te worden. Daarnaast zijn er op de leeromgeving ook opdrachten en ander materiaal te vinden voor de deelnemers en de trainers. De kandidaat-raadsledencursus bestaat naast de online omgeving uit drie bijeenkomsten voor de verkiezingen en één bijeenkomst na de verkiezingen, voor de kandidaat-raadsleden die na 19 maart daadwerkelijk als raadslid verkozen zijn. Tijdens dagdeel 1 leren de deelnemers de kennis over het CDA-gedachtegoed toe te passen op verschillende praktische casussen. Dagdeel 2 is een presentatietraining, waarbij de deelnemers leren optreden in het openbaar. Dagdeel drie wordt

gevuld door een raadssimulatiespel, waarbij de deelnemers een raadsvergadering naspelen en daardoor de fijne kneepjes van het vergaderen onder de knie krijgen. Met het online materiaal en opdrachten en de vier contactbijeenkomsten is de kandidaat-raadsledencursus een goed voorbeeld van 'blenden learning', een opleiding waarin e-learning en klassikaal leren gecombineerd worden.

In september heeft het Steenkampinstituut twee train-de-trainersdagen georganiseerd, zodat huidige en nieuwe trainers opgeleid werden om de training in het land te kunnen verzorgen. Er is daarbij gekozen voor twee typen trainers: inhoudelijke- en presentatietrainers. De inhoudelijke trainers zijn verantwoordelijk voor dagdeel 1, 3 en 4. De presentatietrainers namen dagdeel 2 voor hun rekening. Vanaf 1 oktober 2013 was de kandidaat-raadsledencursus overal in het land beschikbaar, zodat alle kandidaat-raadsleden de mogelijkheid hadden om in hun eigen provincie de cursus te volgen. De organisatie van deze cursusedagen lag in handen van de regionale scholingsconsulenten die belast waren met het regelen van een locatie en trainers.

Online training campagne plan schrijven

Er is voor gekozen om deze training zo te ontwikkelen dat die online te volgen is om het zo extra laagdrempelig te houden voor deelnemers. In de online training campagneplan schrijven kun je op je eigen manier en in je eigen tempo het lokale campagneplan schrijven. Als basis is er een blauwdruk van de campagne gebruikt en verder staat er op de online leeromgeving informatie om stapsgewijs het campagneplan in elkaar te zetten. Het is de bedoeling dat de deelnemers die deze training volgen hun campagneplan opstellen gebaseerd op kiezersonderzoek. Eerdere campagnes hebben laten zien dat deze aanpak werkt. 75 deelnemers hebben deze cursus gevolgd.

Training campagnevaardigheden

Deze training is herzien omdat de strategie nu bepaald wordt in de online training campagneplan schrijven en deze training zich specifiek kan richten op de vaardigheden. In de training doen deelnemers ervaring op met het principe van 'ontvanger gericht communiceren'. Ze oefenen door middel van rollenspellen hoe je specifiek gericht op de campagnetijd mensen op straat en aan de deur kan aanspreken en informeren. Daarnaast wordt er een structuur aangeleerd zodat deelnemers andere vrijwilligers kunnen motiveren voorafgaand aan een campagneactiviteit. Na een train-de-trainers bijeenkomst is deze training uitgezet in de provincies.

Training Collegeonderhandelingen

Verkiezingen winnen is één, in het college komen en zoveel mogelijk punten van het eigen verkiezingsprogramma in het collegeprogramma terug laten komen is twee. Daarop is deze cursus gericht, die het Steenkampinstituut in alle provincies in samenwerking met de provinciale afdelingen wil gaan organiseren voor diegenen die namens het CDA betrokken zijn bij de collegeonderhandelingen na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014. Hiervoor is het cursusmateriaal aangepast, zijn trainers getraind. Daarnaast is er voor gekozen om het cursusmateriaal niet meer als deelnemerspakketten te versturen, maar het te plaatsen op de digitale leeromgeving, waarvan de provinciale scholingsconsulenten het kunnen printen en tijdens de training kunnen uitreiken aan de deelnemers.

Begeleiding en professionalisering regionaal scholingswerk

Contactdagen voor de provinciale scholingsconsulenten

Voor de provinciale scholingsconsulenten, die het regionaal opleidingsaanbod van het Steenkampinstituut aanbieden en organiseren in hun provincies, wordt er twee keer per jaar een contactdag in Den Haag georganiseerd. Deze contactdagen staan in het teken van wederzijdse informatie-uitwisseling en ontmoeting met elkaar. Daarnaast besteedt het Steenkampinstituut sinds 2007 tijdens contactdagen aandacht aan de professionalisering van de provinciale scholingsconsulenten. Dit doen de medewerkers door workshops en presentaties aan te bieden over onderwerpen die direct aansluiten bij de taken en werkzaamheden van de scholingsconsulenten. Tijdens de eerste Contactdag van maart 2013 bespoken we het (nieuwe) opleidingsaanbod in het kader van GR14 en oefenden we met de opzet van en de werkvormen voor de cursus Oriëntatie Raadslidmaatschap, die de scholingsconsulenten zelf samen met ervaringsdeskundigen zouden gaan verzorgen. Tijdens de tweede Contactdag van oktober 2013 organiseerden we op verzoek een workshop 'Werken met digitale omgevingen'. Hieronder verstaan we bijvoorbeeld de website van het Steenkampinstituut www.cda.nl/sj en het hieraan gekoppelde aanmeld- en evaluatieformulier, CDA-webmail en de digitale leeromgeving voor de consulent www.cdaleeromgeving.nl.

Digitale leeromgeving provinciale scholingsconsulent

In 2011 heeft het Steenkampinstituut voor de provinciale scholingsconsulenten een besloten digitale leeromgeving (www.cdaleeromgeving.nl) ontwikkeld. Op deze digitale omgeving is alle informatie over opleidingen en trainers van het Steenkampinstituut, die de consulenten nodig hebben om cursussen en trainingen in hun provincies te organiseren, gepubliceerd. Met andere woorden: het gehele *Handboek voor de scholingsconsulent* staat er overzichtelijk gepresenteerd. Daarnaast biedt de digitale leeromgeving, zowel de scholingsconsulent als de stafmedewerkers van het Steenkampinstituut, de mogelijkheid om op nieuwsfora berichten te plaatsen en ervaringen/ ideeën met elkaar uit te wisselen. Een toegankelijke en gebruiksvriendelijke manier van communiceren, en die inmiddels zijn diensten heeft bewezen. Het is de taak van één van de stafmedewerkers van het Steenkampinstituut om berichten te plaatsen en de informatie up to date te houden.

Jaarbudget regionaal scholingswerk

De stafmedewerker die de contacten onderhoudt met de provinciale scholingsconsulenten is ook verantwoordelijk voor het jaarbudget voor het regionaal scholingswerk. Zij berekent de provinciale jaarbudgetten, die o.a. afhankelijk zijn van het totale beschikbaar jaarbudget en van de ledenaantallen per provincie per 1 januari van het lopende jaar, en onderhoudt daartoe contact met de betreffende penningmeesters van de provinciale afdeling of de provinciale scholingscommissies. Deze dienen aan het begin van het jaar een begroting in en verantwoorden aan het eind van het jaar de gemaakte uitgaven voor regionale opleidingen in hun provincie.

Advisering en maatwerk

Het Steenkampinstituut wordt door regionale scholingsconsulenten of soms rechtsreeks door fracties benaderd met specifieke opleidingsvragen. Als dat gebeurt, inventariseren de stafmedewerkers de leervraag of -behoefte, geven vervolgens advies, zoeken een trainer en stemmen daarmee de inhoud van de te geven maatwerktraining af. Dit is doorlopend werk waar de stafmedewerkers enkele uren per week mee bezig zijn.

Trainers

Het Steenkampinstituut werkt grotendeels met vrijwilligers. Dit zijn in de eerste plaats de scholingsconsulenten die trainingen en opleidingen organiseren namens het Steenkampinstituut in de regio, maar niet minder belangrijk zijn de trainers die de trainingen daadwerkelijk geven. Zij doen dit vanuit hun eigen interesse en drive om iets voor het CDA te doen. Als CDA zijn we hen daarvoor veel dank verschuldigd.

Onderhoud trainersbestand

Om ervoor te zorgen dat de trainingen in de regio kwalitatief goed verzorgd kunnen worden, blijft het voor het CDA van groot belang om te kunnen beschikken over een kwalitatief goed trainersbestand. Er moeten daarom voortdurend trainers worden aangezocht en opgeleid voor bestaande en nieuwe opleidingen en na afloop daarvan gecertificeerd. Dat vergt tijd en energie van de stafmedewerkers, die voorlichting geven over het trainerschap en mogelijk geschikte kandidaten voor het trainerschap werven en selecteren. Met elke nieuwe trainer wordt een intakegesprek gevoerd. Na acceptatie worden hun gegevens in de trainersdatabase van de cursusmodule Navision ingevoerd. In 2013 heeft er een registratieronde plaatsgevonden. Zo hebben alle trainers aan het einde van het jaar een kerstkaart ontvangen met daarbij een overzicht van alle trainingen waarvoor ze bij het SI geregistreerd zijn. Alle trainers werden verzocht om eventuele onjuistheden en/of wensen aan ons door te geven.

Werving, selectie en opleiden van trainers

Om er voor te zorgen dat de trainingen in de regio kwalitatief goed verzorgd kunnen worden, blijft het voor het CDA van groot belang om te kunnen beschikken over een kwalitatief goed trainersbestand. Er moeten daarom voortdurend trainers worden aangezocht en opgeleid voor bestaande en nieuwe opleidingen en deze moeten na afloop daarvan worden gecertificeerd. De gegevens over deskundigheden en vaardigheden van de trainers zal goed moeten worden gedocumenteerd en beheerd om hen optimaal voor cursussen en trainingen te kunnen inzetten. Via een kwaliteitszorgsysteem wordt aandacht besteed aan het evalueren van cursussen en het functioneren van de trainers. Ook zal opnieuw een n trainersdag georganiseerd worden. Doel van deze dag is om de banden tussen het Steenkampinstituut en de trainers aan te halen, en vooral van gedachten te wisselen over het vak en de vakkennis van onze trainers te vergroten.

Train-de-trainers bijeenkomsten

In 2013 hebben de medewerkers drie train-de-trainers bijeenkomsten georganiseerd en verzorgd, namelijk om trainers op te leiden voor de nieuwe cursus Campagnevaardigheden, de nieuwe cursus Oriëntatie Raadslidmaatschap, de training Collegeonderhandelingen en de herziene Kandidaat-raadslidencursus. Voor de laatstgenoemde cursus werden twee groepen trainers apart opgeleid, namelijk trainers voor het inhoudelijke deel van de cursus en trainers die het onderdeel 'Optreden in het Openbaar' gaan verzorgen.

Tijdens deze train-de-trainers bijeenkomsten komen de trainers, die deze training willen en kunnen geven (bijvoorbeeld vanwege hun achtergrondkennis), bij elkaar en maken ze kennis met het materiaal, de werkvormen en theorie van de training. Soms moeten de trainers voorafgaand aan deze bijeenkomst ook wat voorbereiden. Tijdens de bijeenkomst oefenen ze met sommige werkvormen, zodat ze goed voorbereid zijn om deze training te gaan geven. Het Steenkampinstituut kan tijdens deze bijeenkomsten de trainers van tips voorzien en eventueel sommige trainers adviseren om eerst nog met een andere trainer mee te lopen alvorens ze zelf voor een groep gaan staan.

Kwaliteitszorg

In 2013 is er een kwaliteitszorgsysteem opgezet voor de opleidingen van het Steenkampinstituut. De voornaamste doelen van de kwaliteitszorg zijn: het kunnen afleggen van een opleidingsverantwoording, communicatie bevorderen over de kwaliteit van de opleidingen met alle betrokkenen (scholingsconsulent, trainer en deelnemers), het tijdig kunnen signaleren van zwakke plekken en aanpassingen/verbeteringen aanbrengen in het opleidingsaanbod van het SI. Om de opleidingen efficiënt te kunnen evalueren is er een digitaal evaluatieformulier aangemaakt. Dit formulier staat openbaar op de website van het Steenkampinstituut, zodat deelnemers direct na het volgen van een regionale opleiding het evaluatieformulier kunnen invullen. De scholingsconsulenten helpen de deelnemers herinneren aan het invullen van dit formulier door er na de cursus direct op te wijzen, of via de mail nog een herinnering te sturen. Na afloop van de training stuurt het Steenkampinstituut een evaluatierapport van alle ingevulde reacties naar de betreffende trainer en consulent, zodat zij kunnen leren van de ervaringen van de deelnemers en eventueel dingen kunnen aanpassen. Ook kan het SI eventueel aan de hand van de evaluaties de inhoud van een cursus bijstellen. Alle evaluatieformulieren (ook voor de landelijke opleidingen) worden opgeslagen, zodat bij een volgende herziening of inhoudelijke aanpassing van de cursus, rekening kan worden gehouden met de informatie uit de evaluaties. Ook wordt er bij de keuze van workshops bij scholingsdagen voor de trainers, rekening gehouden met de uitkomsten van de evaluaties, zodat de gehele organisatie verbetert. In oktober 2013 is het nieuwe kwaliteitszorgsysteem in werking gegaan.

Promotie

Website Steenkampinstituut

Najaar 2012 werd bekend dat het CDA per 1 januari 2013, dus op zeer korte termijn, weer over zou gaan naar een nieuwe website met een andere uitstraling en meer functionaliteiten. Dit betekende dat ook de website van het Steenkampinstituut wederom vernieuwd moest worden. Voor de medewerker van het Steenkampinstituut, die zich bezig houdt met de content management betekende dit dat zij moest leren werken met een nieuw cms-systeem, dat weliswaar meer mogelijkheden biedt, maar ook ingewikkelder en tijdrovender is. Het is haar taak om de website up-to-date te houden.

Promotie van opleidingen in diverse CDA-media

Om opleidingen onder de aandacht van alle CDA-leden en specifieke doelgroepen binnen het CDA te brengen, maakt het Steenkampinstituut niet alleen gebruik van haar website. Ze publiceert ook regelmatig artikelen of korte berichten in CDA.nl (het tijdschrift voor CDA leden), in Bestuursforum (het maandblad voor CDA-politici in gemeente, provincie en waterschap). Ook digitale manieren van communiceren worden gebruikt, zoals berichten in e-nieuwsbrieven naar leden en afdelingsbestuurders, waarin links naar de website worden geplaatst. Door regelmatig (nieuws)berichten in diverse CDA-media te plaatsen willen we zoveel mogelijk CDA-leden informeren over het (actuele) opleidingsaanbod van het Steenkampinstituut en hen de kans geven zich via opleiding & training verder te (blijven) ontwikkelen.

IV. Sector Financiën en Interne Organisatie

Het jaar 2013 heeft voor de sector vooral in het teken gestaan van het uitvoeren van de taken op een professionele manier, met de kleine bemensing die er door de bezuinigingen nog is.

1. Facilitair

De medewerkers hebben als hoofdtaak het bevorderen van de arbeidsomstandigheden in de brede zin van het woord, zowel voor de werknemers als voor degenen die het CDA Partijbureau gebruiken als vergaderlocatie. Dat heeft betrekking op het schoonhouden van het pand, het ontvangen van gasten en voorzien in de catering en ook de werkomstandigheden handhaven volgens de 'arbeidsomstandigheden wetgeving'.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Een prettige ontvangst voor gasten van het CDA Partijbureau
- Goed ingerichte werkplekken
- Schone werkkamers, vergaderruimtes, toiletten
- Een goed onderhouden gebouw.
- Een toegankelijk en opgeruimd archief
- Een lunchgelegenheid voor de medewerkers
- Een goede ontvangst van bijzondere gasten inclusief warme maaltijd

Er zijn drie externe huurders van de kantoor- en opslagruimtes die niet door het CDA gebruikt worden. Een degelijk huurcontract ligt hieraan ten grondslag. De medewerkers van dit onderdeel zijn aanspreekpunt voor alle verhuur gerelateerde zaken en verzoeken.

Het Partijbureau heeft de leegstaande kantoorruimte sinds 2013 in exploitatie in samenwerking met Conceptors B.V. Eind 2013 was 80% van de beschikbare ruimte verhuurd. Begin 2014 loopt dit naar 100% toe.

De vergaderfrequentie is toegenomen in ons pand de laatste jaren en dat wordt ook gestimuleerd, met het oog op de kosten van externe zaalhuur en het optimaal benutten van de huidige interne capaciteit.

2. Systeembeheer

Het onderdeel systeembeheer biedt aan de medewerkers van het CDA Partijbureau en gelieerde organisaties volledig ingerichte werkplekken aan. Dit behelst een werkplek ingericht met pc, een telefoon en print faciliteiten. Systeembeheer draagt zorg voor het up-to-date houden van de faciliteiten. Tevens biedt systeembeheer ondersteuning bij functionele en technische vragen van gebruikers.

Zoals al enige tijd wordt dit verzorgd door een interne eerstelijns helpdesk medewerker, die ondersteund wordt door een extern bedrijf voor de tweedelijns support. In 2013 is deze functie door een tijdelijke medewerker uitgevoerd, die in 2013 ook weer uit dienst is getreden. Halverwege 2013 is er weer een nieuwe junior eerstelijnsmedewerker aangetrokken.

3. Ledendesk

De Ledendesk vervult 3 taken:

- Verzorgen van de ledenadministratie
- Uitvoeren van ledenzorg
- Bemensing van de receptie en aannemen van de telefoon

Ledenadministratie en ledenzorg

De bijdragen van de leden vormen een belangrijke bron van inkomsten voor de partij. Tevens vormen zij de basis van de partij in het algemeen en wordt er volop gecommuniceerd met deze leden. Dat kunnen individuele leden zijn maar ook groepen van leden zoals afdelingsbesturen, gemeentelijke afdelingen en provinciale afdelingen.

Gegevens van leden worden vastgelegd in de ledenadministratie. Dat vraagt een goede communicatie met andere (lokale) afdelingen en gelieerde organisaties.

De ledenadministratie is ook een essentiële bron van informatie voor ledenzorg en ledenbehoud.

Een belangrijke rol is weggelegd voor de ledenadministratie bij evenementen. Naast het feit dat alle aanmelders via de ledendesk worden vastgelegd vervult de ledendesk een belangrijke taak bij de aanlevering van de bestanden en bij de complete organisatie van het evenement, in samenwerking met de Database administrator.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Ledenlijsten voor afdelingen en provincies (digitaal en papier)
- Acceptgiro's versturen aan afdelingen t.b.v. herinneringen
- Muteren van diverse gegevens op lidniveau
- Bestandsselecties voor het secretariaat, afdelingen en provincies
- Contributieverzoeken, herinneringen en overige mailings
- Welkomspakketten
- Ledenservice
- Rapportages aan het management met strategische informatie

De ledenzorg betreft het beheren van de relatie met de leden. Feitelijk heeft dit veel raakvlakken met het administreren van de gegevens van de leden in de ledenadministratie.

Receptie en telefonie

Gasten worden aan de balie ontvangen en mensen die contact zoeken met het CDA worden naar de juiste contactpersoon doorgeleid. Daarbij fungeert de ledendesk als overloop van andere afdelingen bijvoorbeeld voor de verzending van mailings.

De gehele postverwerking vindt ook plaats bij de ledendesk. De inkomende post wordt gesorteerd. De uitgaande post gefrankeerd op de juiste kostenplaats.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Professionele ontvangst van bezoekers, overdag en 's avonds (m.b.v. oproepkrachten)
- Professionele afhandeling van telefoongesprekken
- Verzorgen inkomende en uitgaande post
- Ontvangen en doorgeleiden faxen
- Uitleen fietsen, apparatuur e.d.

Voor de avondvergaderingen waren er oproepkrachten beschikbaar die de functie van avondreceptioniste/gastvrouw konden vervullen.

4. Financiële administratie

De financiële administratie is ook in 2013 nog druk bezig geweest met de overgang naar de nieuwe huisbankier, de Rabobank. Steeds meer afdelingen stappen over naar de Rabobank. Eind 2013 waren er al 292 van de 410 afdelingen overgestapt. Het was een omvangrijke operatie, en ook in 2014 loopt dit proces nog door.

Verder is eind 2013 hard gewerkt aan het SEPA proof maken van de administratie. Dat proces loopt door in 2014.

In de informatievoorziening is in 2013 verder gewerkt met de tussentijdse prognoses, waarbij op basis van de gerealiseerde financiële resultaten een prognose gemaakt wordt van de totale cijfers van het boekjaar. Dit leidt tot een goed inzicht in (de ontwikkeling van) de resultaten, waardoor er gestuurd kan worden door het betreffende management/bestuur.

Naar aanleiding van de evaluatie van het jaarrekeningenproces 2012 is besloten om een kort offertetraject te starten voor de accountantscontrole. Het doel was tweeledig: besparen op de accountantskosten (in het kader van de bezuinigingsronde naar aanleiding van de daling in de baten), en het verbeteren van het proces. Er was namelijk ontevredenheid over hoe het proces was verlopen.

Zowel de huidige accountant, Ernst & Young accountants, als twee andere accountantskantoren deden mee aan deze ronde. Dat waren Mazars Paardekooper Hoffman accountants en CROP accountants. Uiteindelijk is Mazars hier als beste en goedkoopste uit de bus gekomen.

Tot slot is het een gegeven dat er een grote bulk aan gegevens door de administratie verwerkt moet worden. De administratie van het CDA, gelieerde organisaties en organen, is ook behoorlijk complex. Het geheel maakte dat de implementatie van bovenstaande projecten zorgde voor de nodige extra werkdruk voor de medewerkers van de financiële administratie. De reguliere werkzaamheden moesten immers normaal doorgang vinden.

V. Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Algemeen

Het jaar 2013 stond voornamelijk in het teken van een tweetal zaken. Een reorganisatie van het instituut was noodzakelijk na de forse budgetkorting als gevolg van de verkiezingen voor de Tweede Kamer. In dit kader werd ook een vriendenactie opgestart en werden de eerste fellows benoemd. Het is goed om te constateren dat de financiële vooruitzichten voor 2014 weer als gezond bestempeld kunnen worden. Ook werd een aanvang genomen met de uitvoering van het meerjarig werkplan *De vitale samenleving*, dat in de bestuursvergadering van 22 mei 2013 werd vastgesteld. Hierin ook de nodige aandacht voor een andere werkwijze van het WI, waardoor belangrijke maatschappelijke thema's worden ingebed in een (denk)proces van kennisvalorisatie.

In 2013 verschenen er drie rapporten in lijn met ons meerjarige werkprogramma *De vitale samenleving*. In januari werd het WI-rapport *Geloof in de samenleving*, over levensbeschouwing en zingeving in de breedste zin van het woord, gepresenteerd. Ook in een rapport eind oktober over duurzaamheid stond het idee van de vitale samenleving centraal. In dit rapport is gekozen voor een benadering vanuit de samenleving wat ons laat zien dat er heel veel initiatieven zijn, zoals lokale energiecoöperaties of bedrijven die met duurzaamheid bezig zijn. Tot slot is het concept van de vitale samenleving uitgewerkt in een zogeheten periscoop: een korte studie die als doel heeft om de maatschappelijk onderneming een nieuwe impuls te geven. Deze is in december aan Sybrand van Haersma Buma aangeboden.

Eerder heeft de commissie-Rombouts geadviseerd dat het WI inspirerende bijeenkomsten organiseert en expertise van buiten mobiliseert. In dit verband verdienen de halfjaarlijkse bijeenkomsten van de Stichtingsraad vermelding. In april stond het vraagstuk van de toekomstbestendigheid van de zorg centraal. Na de inleidingen van Ab Klink en Pieter Hasekamp (Zorgverzekeraars Nederland) vond een boeiende discussie plaats met de zaal. De oktoberbijeenkomst stond in het teken van de drie decentralisatieoperaties en aan het panel namen deel Maarten Allers (RUG), Kees Jan de Vet (VNG) en Edo Haan (wethouder Gemeente Zoetermeer). Tot slot werd het meerjarige programma van het WI op 5 juni aan een kritische reflectie onderworpen door Paul Schnabel (oud-directeur van het SCP).

Ook dit jaar werden de nodige initiatieven genomen om te komen tot een brede verspreiding van de gedachtevorming binnen het WI. Sinds 2008 stuurt het WI nieuwsbrieven naar geïnteresseerden. Ook dit jaar is het aantal abonnees met enkele honderden gegroeid.

Abonnees blijven hierdoor tweemaandelijks op de hoogte van de activiteiten en publicaties van het WI. Ook via diverse social media als facebook en twitter houdt het WI leden en belangstellenden op de hoogte van aankondigingen van activiteiten en van verschenen artikelen. Samenwerking met diverse geledingen binnen de partij vindt plaats onder ander in de vorm van bijeenkomsten van het Jong WI, de samenwerking met de TalentAcademie van het SteenkampInstituut en deelname van het WI aan visie- en metagroepen.

Ook in menige beleidsdiscussie mengde het WI zich met een (kranten)artikel of een andere publicatie. Dit gold voor thema's met betrekking tot de winkeltijden en loonmatiging, maar ook over in- en uitbesteding en tolerantie. Voorts was volgens velen de kwaliteit van het tijdschrift *Christen Democratische Verkenningen* in 2013 onverminderd hoog. Dank gaat uit naar de auteurs en medewerkers van het WI die dit mogelijk maakten.

Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia

Rapport: *Geloof in de samenleving*

Auteur: Maarten Neuteboom

Verschijningsdatum: 8 april 2013

Aangeboden aan: Ruth Peetoom (partijvoorzitter) en Madeleine van Toorenborg (CDA Tweede Kamerlid)

Presentatievorm: symposium op 8 april 2013

Inhoud rapport: In het gepresenteerde rapport staat de vraag centraal wat de veranderingen in het religieuze en levensbeschouwelijke landschap van Nederland betekenen voor de maatschappelijke verhoudingen. Welke plaats heeft het geloof in de samenleving en hoe moet de overheid zich daartoe verhouden? Omdat religie, samenleving en overheid veranderen, vragen beginselen als de scheiding van kerk en staat, de neutraliteit van de overheid en de godsdienstvrijheid om een heroriëntatie. In de christendemocratie zijn vrijheid en pluriformiteit van wezenlijk belang voor mens en maatschappij. We dienen daarbij tevens oog te hebben voor de doorwerking van religie en levensbeschouwing in de samenleving, onder meer als bron van immateriële waarden.

Begeleidingscommissie: prof. mr. dr. S.C. van Bijsterveld (voorzitter), prof.dr. R.H.J.M. Gradus, mr. M. Neuteboom (secretaris), prof. mr. dr. B.P. Vermeulen, drs. W.C. Sterk (adviseur) (tot september 2012), dr. M.M. van Toorenborg (adviseur) (vanaf september 2012), mr. dr. B.D. Hengstmengel, prof. dr. E.P.N.M. Borgman, prof. mr. A. Soeteman.

Follow-up:

Enkele media uitingen

- [‘Geloof in de samenleving’](#), interview met Maarten Neuteboom - Bestuursforum (mei 2013)
- [‘Samenleving is niet slechter geworden van de kerk’](#), interview met Maarten Neuteboom - ND (9 april 2013)
- [‘Comeback CDA’](#), column Bart-Jan Spruyt op dagelijksestandaard.nl (april 2013)

Bijeenkomst: *Symposium Stichtingsraad ‘Kwaliteit als medicijn voor bestrijding van zorgkosten’*

- **Datum:** 16 april 2013

Sprekers: Ab Klink (oud-minister Volksgezondheid, Welzijn en Sport), Pieter Hasekamp (algemeen directeur Zorgverzekeraars Nederland)

Inhoud: Onder grote belangstelling vond in zalencentrum Engels te Rotterdam op dinsdagavond 16 april een symposium van het WI voor het

CDA over de gezondheidszorg plaats. Presentaties werden gehouden door Ab Klink (oud-minister van VWS en tegenwoordig partner Booz&Allen en hoogleraar aan de VU) en Pieter Hasekamp (Algemeen directeur Zorgverzekeraars Nederland). Daarna vond een levendige discussie plaats met de ruim 150 aanwezigen waaronder Hannie van Leeuwen (oud-Eerste Kamerlid), oud-minister Til Gardeniers en Hanke Bruins Slot (Tweede Kamer-lid).

Ab Klink stond stil bij de stelselherziening in de curatieve zorg uit 2006. Hij gaf aan dat deze stelselherziening heeft geleid tot betere klanttevredenheid en toegang tot basiszorg. Hij gaf ook aan dat verdere maatregelen noodzakelijk zijn om de kosten verder in de hand te houden. Met name riep hij op voor nadere maatregelen om de kwaliteit en effectiviteit in de zorg te verbeteren. Ook ziet hij mogelijkheden om de fragmentatie in de zorg te verbeteren,

Pieter Hasekamp drong vooral aan op een stelselwijziging in de langdurige zorg. Hij constateerde dat in internationaal perspectief de Nederlandse uitgaven aan curatieve zorg vergelijkbaar zijn met ons omringende landen, maar dat de Nederlandse uitgaven aan langdurige zorg fors hoger zijn dan het OECD gemiddelde. Hij riep op tot een grotere verantwoordelijkheid van burgers en families en minder grote rol voor de overheid. In de discussie met de zaal werd ingegaan op de vraag wat dit betekent voor het voor christendemocraten zeer aangelegen punt van solidariteit.

Follow-up:

De IKON besteedde op 9 juni aandacht aan het symposium in het programma LUX. Hierin is een interview met Ab Klink en Hannie van Leeuwen opgenomen.

Rapport: Lessen in duurzaamheid

Auteurs: Henri Bontenbal en Hamilcar Knops

Verschijningsdatum: 31 oktober 2013

Aangeboden aan: Jan Peter Balkenende (oud-premier) en Agnes Mulder (CDA Tweede Kamerlid)

Presentatievorm: symposium op 31 oktober

Inhoud rapport: Het rapport schetst op grond van een christendemocratische visie op de samenleving de instrumenten waarmee duurzaamheidsdoelen gerealiseerd kunnen worden en beveelt aan om de samenleving veel meer te betrekken bij het duurzaamheidsbeleid. Alleen dan ontstaat er een steeds breder maatschappelijk draagvlak voor duurzaamheid en een groene agenda van onderop, vanuit de samenleving.

In zijn bevolgen reactie koppelde Jan Peter Balkenende zijn waarden en normen verhaal aan duurzaamheid en riep op tot daadkracht. Ook Agnes Mulder liet weten zich goed te kunnen vinden in het rapport en de concrete beleidsaanbevelingen. In een tot de nok toe gevulde zaal vond een interessant debat plaats met beleidsmakers en lokale bestuurders over de vraag hoe bedrijven, lokale afdelingen en organisaties een vervolg aan het duurzaamheidsvraagstuk kunnen geven. De bijeenkomst werd opgeluisterd door drie concrete praktijkvoorbeelden in filmfragmenten, die medeopsteller en eindredacteur Henri Bontenbal toelichtte.

Begeleidingscommissie: mr. drs. P. Arensman, prof. dr. K. Blok, prof. dr. P.H.J. Essers (adviseur), drs. P.L.B.A. van Geel (voorzitter), prof. dr. R.H.J.M. Gradus, prof. dr. ir. P.M. Herder, drs. J.T.H.M.

Kortenhorst MBA, mr. dr. H.P.A. Knops (secretaris), P.C. Molengraaf MBA, drs. P.J. Schenderling, C.J.M. v.d. Stappen, drs. D.A. van Steensel, drs. M.C.I. van der Werf

Follow-up:

Eigen artikelen

Bontenbal, H. en R. Gradus '[Geef burgers handelingsperspectief](#)' - binnenlandsbestuur.nl (20 december 2013).

Enkele media uiting

'Duurzaamheid lokaal geen thema' – ND (1 november 2013)

Bijeenkomst: Symposium
Stichtingsraad 'Bestuurlijke schaal en decentralisatie'

Datum: 9 oktober 2013

Sprekers: Maarten Allers (Hoogleraar economie van decentrale overheden), Kees Jan de Vet (VNG) en Edo Haan (PvdA-wethouder te Zoetermeer)

Inhoud: Tijdens het symposium werd duidelijk dat er nog veel vragen liggen met betrekking tot de decentralisatie van de jeugdzorg, AWBZ en Wajong en dat de invoeringsdatum van 2015 heel ambitieus is. Professor Maarten Allers (COELO) opende met een presentatie over decentralisatie van het sociale domein in combinatie met bezuinigingen en de druk die dit geeft bij gemeenten. Kees-Jan de Vet (VNG) en Edo Haan (wethouder in Zoetermeer) reageerden in een co-referaat op het verhaal van Allers. Vervolgens kreeg de zaal de gelegenheid vragen te stellen aan de drie sprekers.

Follow-up:

Belangrijke media uitingen

'WI-symposium bestuurlijke schaal en decentralisatie' – Bestuursforum (december 2013)

Presentatie: Het CDA en de maatschappelijke onderneming

Datum: 4 december 2013

Inhoud: Op woensdag 4 december presenteerde het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA de periscope [Het CDA en de maatschappelijke onderneming](#). Het eerste exemplaar werd door Willem van Leeuwen, senior fellow van het WI, overhandigd aan Sybrand Buma. Sybrand Buma en Paul Frissen, hoogleraar bestuurskunde in

Tilburg, reageerden vervolgens op de publicatie. In de zomer van 2013 vonden tevens drie rondetafelgesprekken plaats met personen uit onderwijs, woonsector en de zorg. De input uit die gesprekken is verwerkt in de periscoop.

In 2005 publiceerde het WI het rapport *Investeren in de samenleving*. De periscoop is een actualisering van dat rapport en gaat in op vragen over de missie en positie van de maatschappelijke onderneming.

Het rapport beschrijft de ontwikkelingen rondom de maatschappelijke onderneming tijdens de afgelopen twintig jaar. Er zijn twee belangrijke ontwikkelingen waar te nemen. De wereld van 'Den Haag', van de institutionele belangen, van de machtsstrijd tussen overheid en gevestigde maatschappelijke organisaties. De gemeenschap doet niet echt mee.

De andere ontwikkeling is die van de vitale samenleving, van de gemeenschap waar het bruist van initiatieven. Waar nieuwe wegen en verrassende samenwerkingsvormen worden gevonden. De samenleving eist ruimte terug. De gemeenschap wil initiatief kunnen nemen en het voor het zeggen hebben.

De maatschappelijke onderneming moet weer verankering krijgen in de samenleving. Het CDA vertrouwt daarbij op burgers en hun maatschappelijke verbanden. Die verankering loopt langs drie lijnen: er moet ruimte komen voor burgers die samen een deel van de beheeractiviteiten uit willen voeren; de maatschappelijke meerwaarde moet worden vastgelegd in het bestuursmodel; en de checks and balances moeten worden verbeterd.

Aanbevelingen

Tot slot bevat de periscoop een aantal aanbevelingen voor een CDA-agenda. Zij zijn erop gericht dat de gemeenschap weer in positie wordt gebracht, maatschappelijke ondernemingen weer verbinding met de samenleving moeten maken en nieuwe maatschappelijke initiatieven de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen.

Eigen artikel

Gradus, R & W. van Leeuwen 'Waarde van een wet op de maatschappelijke onderneming dient weer op de kaart te worden gezet'- FD (21 december 2013)

Enkele media-uitingen

['Geef mensen hun organisaties terug'](#), interview met Raymond Gradus en Willem van Leeuwen - Trouw (4 december 2013)

'Meer rechten voor actieve burgers' – Trouw (4 december 2013)

'Initiatiefwet CDA biedt ruim baan aan burgers' – ND (5 december 2013)

'CDA neemt middenveld op de korrel', interview met Sybrand Buma – Trouw (5 december 2013)

'CDA is wel erg optimistisch over zelforganisatie van burgers', commentaar – Trouw (9 december 2013)

'Ironie', column Aukje van Roessel – De Groene Amsterdammer (12 december 2013)

Christen Democratische Verkenningen (CDV)

Christen Democratische Verkenningen is het politiek-wetenschappelijke kwartaalblad van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. Het wil het geheugen vormen van de christen-democratische beweging en de kennis aandragen voor de verdieping van de ideologie van de christendemocratie. Ook onderzoekt het de betekenis van christendemocratische uitgangspunten voor politieke en maatschappelijke vraagstukken. CDV verschijnt bij Uitgeverij Boom en heeft momenteel c.a. 960 abonnees.

In 2013 verschenen de onderstaande nummers:

Lente 2013 *Het appel op de vitale samenleving*

De wijze waarop overheid en politiek burgers aanspreken, werkt niet meer, zo blijkt uit het voorjaarsnummer van CDV. De nadruk op 'eigen verantwoordelijkheid' is vooral ingegeven door de noodzaak van bezuinigingen. Maar als burgers een verlengstuk zijn van een calculerende overheid, wordt het eigene van burgers, hun menselijke waardigheid, vrijheid en creativiteit, vermalen. De cruciale vraag is of de politiek het publieke domein werkelijk aan de burgers durft terug te geven, zonder specifieke verwachtingen van zelfredzame en verantwoordelijke burgers.

Kernredactie: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje

Follow-up:

Eigen artikelen:

'Bemoeizucht van dit kabinet', opinieartikel Raymond Gradus – NRC (2 mei 2013)

In de media:

'Een ophaalbrug naar 2016', column Marc Chavannes – NRC Handelsblad (13 april 2013)

'Herziening AWBZ: CDA kan niet aan zijlijn blijven staan', blog Jan de Vries – Zorgvisie (16 april 2013)

'Zo lang mogelijk op eigen benen' – Trouw (16 april 2013)

'Lente voor het CDA?' – Vrij Nederland (26 april 2013)

'Burgers moeten zelf hun samenleving kunnen vormgeven – hetgoedeleven.com (18 mei 2013)

'Impopulaire wijsheid', column Gerry van der List – Elsevier (25 mei 2013)

Zomer 2013 *Het uur van Europa*

De hoofdvraag van dit CDV-nummer over Europa luidt: welke institutionele vorm moet de Europese Unie krijgen en hoe kan die worden gelegitimeerd? Het gaat in dit CDV-nummer dus niet om de vraag 'voor of tegen de Unie?' maar om de opgave in kaart te brengen hoe het Europese ideaal op een (staatkundig) verantwoorde en christendemocratische wijze vorm kan krijgen.

Kernredactie: Maarten Neuteboom, Johan van de Gronden en Bart van Horck.

Follow-up:

Eigen artikelen:

In de media:

'Hoe komen we van de technocraten in Brussel af?' – hetgoedeleven.com (3 augustus 2013)

'De eurocrisis als morele les' – ND (10 augustus 2013)

Herfst 2013 De macht van de moraal

Is het mogelijk om het waarden-en-normendebat te verbreden en te verdiepen? Dat is de hoofdvraag voor dit CDV-nummer. Om die vraag te kunnen beantwoorden richten we ons in het eerst probleemstellende deel op de private moraal en op gedeelde waarden en normen: in hoeverre is nu precies sprake van een probleem? In het tweede deel wordt de verhouding tussen macht en moraal verkend. Wat kan de overheid precies als het gaat om waarden en normen? Waar liggen de mogelijkheden en onmogelijkheden van een moreel appel door de overheid? En wat zijn de voorwaarden voor een integer openbaar bestuur? In het derde deel wordt een poging gedaan om de christendemocratische zoektocht naar een 'nieuwe moraal' een impuls te geven.

Kernredactie: Pieter Jan Dijkman, Gerrit de Jong en Muel Kaptein

Follow-up:

In de media:

Er zijn verschillende artikelen verschenen naar aanleiding van dit nummer (selectie):

'Balkenende wil nieuw debat waarden en normen' - ANP (10 oktober 2013)

'Balkenende wil nieuw debat over waarden en normen' - RD (10 oktober 2013)

'Daar zijn ze weer: normen en waarden. Oud-premier Balkenende is terug met een bekend verhaal'- AD (11 oktober 2013)

['Balkenende wil opnieuw waarden- en normendebat'](#) - ND (11 oktober 2013)

['Moraaldebat wél zinvol; 'Geen overbodige luxe in onze ik-maatschappij''](#) - De Telegraaf (12 oktober 2013)

['De crisis te lijf'](#), hoofdcommentaar - RD (11 oktober 2013)

'Normen en waarden, daar zijn ze weer' - Trouw (10 oktober 2013)

In het [radioprogramma Schepper & Co](#) op 22 oktober stond het CDV nummer De macht van de moraal centraal. Paul van Geest is te horen vanaf 3.45 minuten.

'De overheid moet de burger beter op waarde schatten' - ? Pieter Anko de Vries(datum?)

Winter 2013 'Economie als dienst aan het goede leven'

Het kapitalisme heeft voor velen een duizelingwekkende welvaart gebracht. Tegelijkertijd dwingt de schulden crisis tot een nieuwe bezinning op de onderlinge relaties tussen economie en cultuur. Het economisch denken blijkt namelijk zowel versterkend als verstikkend te kunnen inwerken op moraliteit en deugdzaamheid. Het economisch gedrag dat hieruit voortvloeit, is inmiddels doorgedrongen in vrijwel de gehele samenleving. Dit heeft grote gevolgen voor sociale verhoudingen en voor de eigen aard van uiteenlopende maatschappelijke sferen. De uitdaging is daarom vanuit de christendemocratie een nieuwe ethiek van het kapitalisme te formuleren, waarin culturele bloei en concurrentiekracht meer met elkaar in harmonie worden gebracht.

Kernredactie: Lans Bovenberg, Maarten Neuteboom & Paul Schenderling

CDV trilogie

In 2013 hebben Pieter Jan Dijkman, Raymond Gradus en Jan Schinkelshoek gewerkt aan de samenstelling van een bundel met de belangrijkste artikelen uit de CDV trilogie die tussen de herfst van 2012 en de lente van 2013 zijn verschenen. Deze reeks wordt voorafgegaan door een inleiding van de redactie. Tevens zal Sybrand Buma een bijdrage leveren. Deze bundel verschijnt begin 2014.

CDV redactie

De redactie bestond in 2013 uit de volgende leden: drs. P. van der Burg, drs. P.H.J. Dijkman, drs. M.J. Fraanje, prof. dr. P.J.J. van Geest, prof. dr. R.H.J.M. Gradus, dr. Y.J. van Hijum, drs. G. de Jong, drs. L. Kooistra, mr. dr. H.M.Th.D. ten Napel, mr. M. Neuteboom, drs. P.J. Schenderling, J. Schinkelshoek (voorzitter, tot september 2013), drs. M.J. van der Stel, dr. P.J.G. van Velthoven.

In september heeft Paul van Geest het voorzitterschap van de CDV-redactie overgenomen van Jan Schinkelsoek.

Lopende projecten:

Pensioenen

De periscope over pensioenen wordt medio januari gepresenteerd. Raymond Gradus wordt ondersteund door Lucien Vijverberg bij de totstandkoming van deze lange termijn visie voor de pensioenen. Met de CDA businessclub is de afspraak gemaakt dat zij de helft van de personeelskosten voor haar rekening zal nemen. Het tijdschema is erop gericht dat in november een conceptversie beschikbaar is voor het bestuur. Publicatie is voorzien voor december 2013. Het eerste exemplaar zal worden aangeboden aan Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt.

Affiches

In 2013 is het project 'het Christen Democratisch Affiche' opgestart. Dit project behelst de totstandkoming van een publicatie over de geschiedenis en ontwikkeling van (verkiezings)affiches van het CDA en zijn voorgangers tussen 1918 en nu. Het betreft een gezamenlijk project met prof. dr. Gerrit Voerman van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen, het CDA en het WI waarbij ook financiële ondersteuning wordt geboden door de Stichting dr. Abraham Kuyperfonds en het dr. Schaepmanfonds. De publicatie geeft aan de hand van beelden van verkiezings- en partijaffiches een beeld van ontwikkelingen in de partij. Voornemen is de publicatie te presenteren bij het 35-jarig bestaan van het CDA in oktober 2015

Samenwerking met de partij

Raymond Gradus is adviserend lid van het Partijbestuur. In 2013 is hij een aantal maal vervangen door Maarten Neuteboom.

Verkiezingen

Raymond Gradus is lid van de programcommissie voor het Europees verkiezingsprogramma.

Visiegroepen/metagroepen

Door het CDA zijn verschillende visie- en metagroepen in het leven geroepen. Het WI heeft bij iedere werkgroep een afgevaardigde:

- Visiegroep duurzaamheid: Paul Schenderling
- Visiegroep zorg: Raymond Gradus/Gerard Adelaar
- Visiegroep gezin & familie: Maarten Neuteboom
- Visiegroep werk & economie: Lidewey van der Sluis
- Visiegroep ruimte & wonen: Hubert Schokker
- Visiegroep financiën: Arjen Siegmann
- Metagroep democratie: Evert Jan Sloomweg
- Metagroep waarden: Pieter Jan Dijkman
- Metagroep maatschappelijk initiatief: Willem van Leeuwen.

Samenwerking met het Steenkamp Instituut

Medewerkers van het WI geven ieder jaar een college mens- en maatschappijbeeld aan een groep van de CDA Talent Academie waarbij onder meer wordt ingegaan op de vraag hoe je CDA gedachtegoed kunt toepassen op maatschappelijke problemen. Ook wordt het WI-rapport 'Mens, waar ben je?' al jaren gebruikt als literatuur voor de deelnemers van de Talent Academie. Dit jaar is een aantal nieuwe publicaties toegevoegd aan de literatuurlijst van de Talent Academie. Tot de standaardliteratuur hoort nu ook de 'Canon van de Christendemocratie' en het CDV-nummer 'Populisme in de polder'.

Samenwerking met het CDJA

Jong WI

In 2011 is een start gemaakt met bijeenkomsten van het Jong WI. In samenwerking met het CDJA vindt een aantal keer per jaar een bijeenkomst plaats met stafmedewerkers van het WI en CDJA-ers met een onderzoeksmatige belangstelling. Doel van de bijeenkomsten is om jonge CDA-ers te betrekken bij de studies van het WI en ze kritisch te laten reflecteren op de gedachtevorming binnen het WI.

Bijeenkomst 11 april – kiezen voor de samenleving

Donderdag 11 april vond in Den Haag een nieuwe bijeenkomst van het jong WI plaats. De bijeenkomst stond in het teken van de langdurige zorg.

Bijeenkomst 13 november - duurzaamheid

Op woensdag 13 november kwam het Jong WI bijeen om met elkaar te spreken over duurzaamheid. Centraal stond het onlangs gepubliceerde WI-rapport *Lessen in duurzaamheid*. De mede-opsteller van het rapport Henri Bontenbal lichtte het rapport toe met een presentatie. Zo gaf hij aan dat het doel van het rapport niet is een routekaart te geven voor 2025 over energie,

maar om te laten zien wat er in de samenleving gebeurt op het gebied van duurzaamheid. Mede hierom zijn in het rapport ook enkele praktijkvoorbeelden opgenomen. Een van die voorbeelden is het idee van omgekeerd inzamelen: het herbruikbare vuilnis wordt voortaan opgehaald en restafval moet je weg brengen. Vervolgens ontsponnen zich discussies rondom o.a. de inzet van windturbines. Rond negen uur werd de avond afgesloten met een drankje.

Het WI in Europa

Het Centre for European Studies (CES) is de denktank van de Europese Volkspartij (EVP) en is gehuisvest in Brussel. Raymond Gradus is lid van het bestuur van het Centre for European Studies. In deze hoedanigheid neemt hij deel aan de vergadering van de executive board van het CES en aan de vergadering van de general assembly. In 2013 is hij twee maal bij een vergadering van het CES in Brussel aanwezig geweest.

Gezamenlijke projecten met het CES:

In 2013 voerde het WI drie gezamenlijke projecten uit met het CES. In april 2013 verscheen Faith in society, de engelse vertaling van het rapport Geloof in de samenleving. Raymond Gradus bood deze engelse vertaling op 8 mei aan Wilfried Martens aan.

De symposia van de Stichtingsraad in april en oktober gingen beide om hervormingen en vielen onder het gezamenlijke project Reforms.

Voor de periscoop Het CDA en de maatschappelijke onderneming werd samengewerkt in het project Civil society.

Europees blog

Op euractiv.com verzorgt Raymond Gradus sinds oktober 2012 een blog. In 2013 schreef hij de volgende blogs:

['Dutch disability from disease to good example'](#), 22 oktober 2013.

['Enlarging internal market and reforms give prospects for jobs'](#), 10 juni 2013

['Dutch large public sector the problem, not their policy makers'](#), 3 april 2013.

['Cost advantage privatisation seems to disappear'](#), 7 februari 2013.

Organisatie en personeel

Bestuur:

Het bestuur van het WI voor het CDA kwam in 2013 zeven maal bij elkaar. Het bestuur boog zich onder meer over de toekomstvisie van het WI, het jaarplan, de begroting 2014 en de concept rapporten van het WI.

Het bestuur bestond in 2013 uit de volgende leden: drs. D.J. van den Berg, mw. prof.mr.dr. S.C. van Bijsterveld, drs. Th.J.F.M. Bovens (voorzitter), prof.dr.ir. A Bruggink, prof.dr. G.J. Buijs, mw. G. Dolsma (penningmeester), mw. prof.dr.mr. D.M. van Gorp, drs. J.F. Huibers, mw. drs. G.R. Peetoom, mr. W.F.C. Stevens (vice-voorzitter) en drs. A. Tonca (tot 14 november 2013).

Prof.dr. R.H.J.M. Gradus is secretaris van het bestuur.

Directie:

Prof. dr. R.H.J.M. (Raymond) Gradus, directeur (32 uur per week)

Medewerkers:

De onderstaande medewerkers waren in 2013 werkzaam bij het WI (in alfabetische volgorde):

Mw. E. (Eveline) ter Borg, secretaresse (20 uur per week) tot 1 mei 2013

Drs. H. (Hubert) Beusmans, wetenschappelijk medewerker (16 uur per week)

Drs. P.H.J. (Pieter Jan) Dijkman, hoofdredacteur Christen Democratische Verkenningen (28 uur per week)

Mw. M. Kamps, MA (Maaïke), office manager (32 uur per week)

Mr. dr. H.P.A. (Hamilcar) Knops, wetenschappelijk medewerker (32 uur per week) tot 1 mei 2013

M. Ligtenberg (Marlien), stagiaire, van 1 mei 2013 tot 1 augustus 2013

Mr. M. (Maarten) Neuteboom, wetenschappelijk medewerker en redacteur Christen Democratische Verkenningen (tot 1 februari 2013 30 uur per week, daarna 28 uur per week)

Drs. E.J. Slootweg (Evert Jan), wetenschappelijk medewerker (32 uur per week), tot 22 augustus 2013. In de periode 20 mei tot en met 5 juli was Evert Jan Slootweg voor drie dagen per week gedetacheerd bij de fractie als fractiemedewerker financieel-economische zaken

L. Vijverberg Msc (Lucien) is sinds 1 oktober 2013 in dienst bij het WI als stafmedewerker (14 uur per week). Zijn dienstverband loopt af op 31 januari 2014.

Van 1 mei tot en met 1 augustus liep M. Ligtenberg (student geschiedenis in Utrecht) stage bij het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. Zij biedt ondersteuning bij de bundel naar aanleiding van C, D en A nummer van Christen Democratische Verkenningen en Willem van Leeuwen bij de totstandkoming van zijn periscoop.

Verder is aan drs. H. Bontenbal (adviseur duurzaamheid en oud medewerker CDA fractie) gevraagd om het rapport over duurzaamheid af te ronden, concrete casussen toe te voegen en een bijeenkomst De vitale samenleving te organiseren, waarin concrete duurzaamheidsinitiatieven centraal staan.

Nevenfuncties:

Raymond Gradus is (parttime) hoogleraar Bestuur en Economie van de Publieke en Non-profit sector bij het Zijlstra center, aan de Vrije Universiteit van Amsterdam en is lid van de Raad van Toezicht van Dianet, het kennis- en expertisecentrum op het gebied van klinische en niet-klinische dialyse en was lid van de executive board van het CES.

Hubert Beusmans is parttime werkzaam als secretaris van de CDA werkgroep Europa.

Hamilcar Knops is werkzaam als onderzoeker bij de faculteit Techniek, Bestuur en Management van de TU Delft op het gebied van energierecht en is vaste columnist van *Ensoc Magazine*.

Maarten Neuteboom is als parttime docent verbonden aan de Universiteit Leiden.

Pieter Jan Dijkman werkt aan een proefschrift over de herbezinning op het concept van christelijke politiek tussen 1920 en 1960 aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Maaïke Kamps werkt parttime als bestuurlijk medewerker van CDA Zuid-Holland.

Evert Jan Slootweg zit in de ledenraad van CZ zorgverzekeraars en in het bestuur van FVP, een pensioenfonds voor mensen met een werkloosheidsuitkering. Tevens is hij voorzitter van de PKN wijk Bennekom.

Fellows

Uitgangspunt van de benoeming van fellows is om gerenommeerde wetenschappers met een belangstelling voor de politiek of oud-bestuurders met een wetenschappelijke belangstelling de mogelijkheid te bieden om onderzoek te doen binnen het WI voor het CDA.

Willem van Leeuwen (60) langjarig actief in de volkshuisvesting, ondermeer als voorzitter van Aedes, is vanaf mei 2012 benoemd als fellow van het WI. Ook heeft hij verschillende publicaties op het terrein van het maatschappelijk middenveld op zijn naam. Willem van Leeuwen doet onderzoek naar onder meer de follow up van een eerder WI rapport over de Maatschappelijke Onderneming.

In 2013 is Teun Hardjono (64) begonnen als fellow bij het WI. Hij werkt met Hubert Beusmans aan projecten met betrekking tot Europa.

Drs. Henri Bontenbal (31) is in december benoemd tot junior-fellow bij het WI. Henri studeerde natuurkunde aan de Rijksuniversiteit Leiden en werkte daarna vier jaar als consultant bij adviesbureau DWA. In 2011 maakte hij de overstap naar de CDA Tweede Kamerfractie waar hij ging werken als beleidsmedewerker op de terreinen duurzaamheid, energie en milieu. Bij het WI

houdt hij zich bezig met vraagstukken op het gebied van duurzaamheid. In oktober rondde hij het WI-rapport *Lessen in duurzaamheid* af. Hij is verder zelfstandig adviseur.

Stichtingsraad:

De Stichtingraad bestaat naast het bestuur van het WI en de medewerkers en fellows van het WI uit provinciale vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van CDA organisaties. Dit zijn mr. A.L. Bennen, J.J.G.M. Biskop, prof. dr. J.Chr. van Dalen, W.G. Faber, dr. A.H. Flierman, A.L. Greiner, C.M. Haverkamp, mw. H.E.M. de Jager-de Boer, mr. G.J. Jansen, mw. M.J. Kaal, mw. mr. drs. M.C.G. Keijzer, dr. H. Knibbe, L.B. Kobes, drs. E. Lemmens, H.J. Molema, mr. M. Nagel, drs. D.P. Noordhoek, A. Rodenboog, drs. P.L.A. Rüpp, F.H. Veringa, ir. A.H.G. Versluis, mr. G.H.A. Versluis, mw. M.M. Vogelaar, H.H. de Vries, T. Wagenaar, H. van Waveren, drs. H. Westera, Th.J. Wijbenga, J.N. Wijmenga. De medewerkers van het WI zijn ook lid van de Stichtingsraad.

De vergadering kent een besloten deel en een openbaar deel.

De Stichtingraad vergaderde in 2013 op 16 april in grandcafé Engels in Rotterdam en op 9 oktober in het Utrechts Centrum voor de Kunsten in Utrecht. Op beide avonden vond tevens een symposium plaats. Een overzicht van de sprekers en thema's op deze symposia is terug te vinden bij 'Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia'.

Communicatie

Digitale nieuwsbrief

In 2013 verstuurde het Wetenschappelijk Instituut 5 digitale nieuwsbrieven naar bijna 1.100 abonnees. Door een gerichte actie is in 2013 het aantal abonnees sinds begin 2013 met bijna 300 abonnees toegenomen. Ook worden met regelmaat aankondigingen van het WI opgenomen in de landelijke CDA nieuwsbrief.

Uitgelicht

4 december - Perspresentatie Het CDA en de maatschappelijke onderneming

Tijdens een perspresentatie van het WI en het Centre for European Studies op woensdag 4 december zal **Sybrand Buma** het eerste exemplaar van de perscoop *Het CDA en de maatschappelijke onderneming* in ontvangst nemen. We nodigen u van harte uit de bijeenkomst bij te wonen. Na de overhandiging door Willem van Leeuwen (fellow WI) aan Sybrand Buma zal de ontvanger reageren op de publicatie. Daaropvolgend zal **Paul Frissen** (Hoogleraar Bestuurskunde UvT & Decaan NSOB) zijn reactie geven op de perscoop. De presentatie eindigt met een borrel.

[Lees verder](#)

Terugblik

Nieuwsbrief november 2013

CDV winter: Economie en moraal
Het kapitalisme heeft voor velen een diezingwekkende welvaart gebracht. Tegelijkertijd dwingt de schuldencrisis tot een nieuwe bezinning op de onderlinge relaties tussen economie en cultuur. Het economisch denken blijkt namelijk zowel versterkend als verstikkend te kunnen inwerken op moraliteit en deugdzaamheid. Het economisch gedrag dat hieruit voortvloeit, is inmiddels doorgedrongen in vrijwel de gehele samenleving. Dit heeft grote gevolgen voor sociale verhoudingen en voor de eigen aard van uiteenlopende maatschappelijke sferen. De uitdaging is daarom vanuit de christendemocratie een

Facebook

Medio 2011 is de facebookpagina van het WI online gegaan. Op facebook.com/wicda worden alle nieuwsberichten van het WI geplaatst. Foto's van bijeenkomsten worden opgenomen in de digitale fotoalbums. Op 31 december 2013 zijn er 175 'likes'. Een toename van 104 ten opzichte van 31 december 2012. Door de pagina te 'liken' blijven mensen op de hoogte van nieuws van het WI.

Twitter

Raymond Gradus is sinds eind 2011 te volgen via twitter: @raymondgradus. Zijn tweets worden automatisch geplaatst op de facebookpagina van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA en op mejudice.nl Ook Maarten Neuteboom en Pieter Jan Dijkman zijn via twitter te volgen.

Publicaties, media-optredens en presentatie van medewerkers

Publicaties en presentaties van de stafleden van het WI voor het CDA. Publicaties met meerdere auteurs worden slechts één keer genoemd. Het is momenteel niet mogelijk links naar CDV artikelen op te nemen.

Hubert Beusmans

Artikelen

Beusmans, H. en T. Hardjono. 'De noodzaak van politiek leiderschap in Europa' in: Johan van de Gronden, Bart van Horck en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het uur van Europa*. Amsterdam: Boom.

Raymond Gradus en Hubert Beusmans hebben op verzoek van de Konrad Adenauer Stiftung (KAS) het artikel "[Fiscal stability in the Netherlands](#)" geschreven.

Presentaties

Hubert Beusmans gaf op 30 januari een college over Europa aan een groep van de CDA Talentacademie.

Henri Bontenbal (vanaf 1 december 2013)

Artikelen

Henri Bontenbal schreef samen met Raymond Gradus het stuk '[Geef burgers handelingsperspectief](#)' op de website van Binnenlands Bestuur.

Pieter Jan Dijkman

Redactie CDV

Pieter Jan Dijkman maakte deel uit van de kernredactie van het lentenummer van CDV *Het appel op de vitale samenleving* en van het herfstnummer *Macht en moraal*.

Artikelen

Dijkman, P.J., G. de Jong en M. Kaptein. 'Tot een voorbeeld zult gij blijven' in: Pieter Jan Dijkman, Gerrit de Jong en Muel Kaptein (red.), *Christen Democratische Verkenningen. De macht van de moraal*. Amsterdam: Boom.

Pieter Jan Dijkman schreef in *Wapenveld* 'Orthodoxe christenen werken mee aan uitholling godsdienstvrijheid', een essay over de uitholling van de grondwettelijke vrijheid van godsdienst en de wijze waarop christenen daar soms aan meewerken (augustus 2013, jg. 63, nr. 4).

Pieter Jan Dijkman schreef in *Wapenveld* het artikel 'Hoe God verdween uit de Tweede Kamer' (juni 2013, jg. 63, nr. 3), een artikel naar aanleiding van een boek van Eginhard Meijering.

Redactionele commentaren en interviews CDV

Dijkman, P.J. (winter 2013). 'Ter introductie' in: Lans Bovenberg, Maarten Neuteboom en Paul Schenderling (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Economie als dienst aan het goede leven*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (herfst 2013). 'Ter introductie' in: Pieter Jan Dijkman, Gerrit de Jong en Muel Kaptein (red.), *Christen Democratische Verkenningen. De macht van de moraal*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (zomer 2013). 'Ter introductie' in: Johan van de Gronden, Bart van Horck en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het uur van Europa*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (lente 2013). 'Ter introductie' in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (lente 2013). 'Koester de autonomie van de burgerlijke sfeer' in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

Interviews

In Transparant, het blad van de Vereniging van Christen-Historici, is een [interview](#) opgenomen met George Harinck (Hoogleraar aan de VU en redactielid van de Canon van de Christendemocratie) en Pieter Jan Dijkman.

Presentaties

Pieter Jan Dijkman sprak op 29 oktober voor CU jongeren over de toekomst van christelijke politiek.

Op 19 oktober was Pieter Jan Dijkman te gast bij het CDJA Drenthe om te spreken over de toekomst van christelijke politiek.

Pieter Jan Dijkman sprak op zaterdag 1 juni bij een bijeenkomst van de Kohlbrugge-stichting in de Grote Kerk van Vianen over christelijke politiek en de waarde van het verleden voor de politiek. De Kohlbrugge-stichting is een stichting bestaande uit voornamelijk theologen die het gedachtegoed van Kohlbrugge levend houdt.

Raymond Gradus

Artikelen

In Trouw (28 december 2013) heeft Raymond Gradus een opinie-artikel geschreven over de openstelling van veel winkels tijdens de kerstdagen: ['Winkels met Kerst juist dicht houden'](#).

In het Financieele Dagblad van 21 december is een opinieartikel opgenomen van Willem van Leeuwen, senior-fellow van het WI en Raymond Gradus, directeur van het WI. Het artikel gaat in op de Wet op de maatschappelijke onderneming en heeft als titel ['Waarde van een Wet op de maatschappelijke onderneming dient weer op de kaart te worden gezet'](#).

Raymond Gradus heeft een artikel geschreven over de hervorming van de arbeidsmarkt in een boek van Ab Klink (Booz&Company) en Bibi de Vries (Achmea). In ['Aan de slag met hervorming arbeidsmarkt!'](#) gaat Gradus in op de knelpunten van de Nederlandse arbeidsmarkt in vergelijking met andere Europese landen. Het boek, met de titel ['Blijvend in beweging'](#) bevat bijdragen van 62 auteurs over het thema duurzame inzetbaarheid en is in zijn geheel hier te downloaden.

Loonstijging zonder onderliggende economische fundering tast de economie op langere termijn aan en is dus onverstandig. Dat betogen Marcel Canoy (hoofdeconoom Ecorys) en Raymond Gradus in een opinieartikel dat zaterdag 16 november te lezen was in de Volkskrant. Download [hier](#) het artikel. In het FD (22 oktober 2013) is een opinieartikel van Raymond Gradus en Eddy van Hijum opgenomen met de titel [Minister Blok geeft volstrekt verkeerd signaal af met beleid van inbesteden bij de Rijksoverheid](#).

In het RD (14 oktober) gaat Raymond Gradus in op het begrotingsakkoord van CU, SGP en D66 met het kabinet: [Geen reden tot juichen om begrotingsakkoord](#).

In Liberaal Reveil (nr. 3, 2013) hebben Raymond Gradus en Lans Bovenberg een christendemocratische visie gegeven op belastingen. In een christendemocratische visie dient een belastingsysteem dienstbaar te zijn aan mens en samenleving zo betogen de auteurs [in 'Naar een eenvoudig, dienstbaar en rechtvaardig belastingstelsel'](#).

In Het Financieele Dagblad van 28 juni 2013 is een opinieartikel verschenen met de titel ['Huishoudentoeslag levert maar weinig op'](#). Het artikel is onder de titel [Nieuwe huishoudentoeslag: leuker kunnen we het niet maken, wel ingewikkelder](#) ook te vinden op www.mejudice.nl

In Sociaal Bestek (juni/juli 2013) schreven Raymond Gradus en Evert Jan Slotweg het artikel ['Koester het verzekeringskarakter van de AOW'](#). Het artikel is een pleidooi voor versterking van het verzekeringskarakter van de AOW.

Raymond Gradus gaat in zijn blog ['Enlarging internal market and reforms give prospects for jobs'](#) op euractiv.com in op de groeiende werkloosheid in veel Europese lidstaten.

In het Financieele Dagblad van 5 juni is een opinieartikel verschenen van CDA Tweede Kamerlid Agnes Mulder en Raymond Gradus. In ['Er is behoefte aan een betere toets of de overheid activiteiten op de vrije markt mag ontplooiën'](#) gaan de auteurs in op versterking van de markt door de overheid.

Op www.mejudice.nl is het artikel te vinden onder de titel ['Ontwikkel betere toets voor overheid die in marktzaken gaat'](#).

Er is een reactie verschenen van Raymond Gradus in ESB op een artikel van P. Kooreman met een pleidooi voor de vleesbelasting. Dit artikel is alleen voor abonnees van ESB beschikbaar.

Op 13 mei werd het boek 'Mij een zorg' gepresenteerd in De Rode Hoed in Amsterdam. In het boek geven wetenschappelijke bureaus van politieke partijen hun visie op de verzorgingsstaat. Raymond

Gradus en Evert Jan Slootweg geven in het hoofdstuk 'Gerechtigheid, verantwoordelijkheid, rentmeesterschap en solidariteit' de visie van het WI.

10 Mei verscheen het artikel '[Drie eenvoudige versnellers om starters op de woningmarkt werkelijk vooruit te helpen](#)' van Raymond Gradus en Willem Stevens in het FD. Op economenwebsite www.mejudice.nl verscheen hetzelfde artikel onder de kop '[Drie voorstellen om starters op de woningmarkt te helpen](#)'.

Op 2 mei verscheen in NRC Handelsblad het artikel 'Bemoeizucht van dit kabinet' van Raymond Gradus. Een uitgebreide versie van het artikel is opgenomen in het lentenummer van Christen Democratische Verkenningen '[Het appel op de vitale samenleving](#)'.

In de Volkskrant van 9 april is een opinieartikel verschenen met de titel '[Waarom Paul Krugman geen gelijk heeft](#)'. Krugman heeft eerder aangegeven dat de economie gestimuleerd moet worden. Gradus reageert hierop door aan te geven dat de overheidsuitgaven in Nederland al aan de hoge kant zijn en dat met name minder uitgaven goed zijn voor economische groei. Een eerdere versie is verschenen op zijn [engelse blog](#) op euractiv.com

In Zorgvisie (nr. 10, 2013) is het artikel '[Aangescherpt voorstel winstuitkering lege huls](#)' verschenen van Raymond Gradus en Gerard Adelaar (onderzoeker adviesbureau Axon Connect). Zij reageren op het aangepaste wetsvoorstel dat winst in de zorg mogelijk maakt.

In de Volkskrant van 6 maart is een artikel verschenen van Raymond Gradus en Lans Bovenberg over de noodzaak van hervormingen op de arbeidsmarkt: '[Beloon werkgevers die in werknemers investeren](#)'. Op www.mejudice.nl is een [uitgebreide versie](#) van dit artikel opgenomen.

In 'De Helling', het kwartaalblad van het Wetenschappelijk bureau van GroenLinks geeft Raymond Gradus de visie van het WI voor het CDA op het begrip eigen verantwoordelijkheid onder de kop '[Weg uit de dichotomie markt-staat](#)'.

Gradus, R.H.J.M. (lente 2013) 'Verstatelijking schrijdt voort' in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

Op vrijdag 4 januari jl. is in het Financieel Dagblad het opiniestuk '[Herstel eist krimp overheid](#)' verschenen van Roel Beetsma en Raymond Gradus. Op de website mejudice.nl is een uitgebreide versie van het artikel te lezen, getiteld '[Fors kleinere overheid is enige weg naar langdurig herstel](#)'.

Presentaties/deelname discussies

Raymond Gradus leidde in november een discussie bij de International workshop on the desired and undesired effects of infrastructure and transport policy reforms

.

Op 18 september neemt Raymond Gradus deel aan de Prinsjesdag nabeschuiving van Room for discussion op de Universiteit van Amsterdam. Hij gaat dan in debat met Bas Jacobs (EUR).

De Jonge Democraten organiseerden op 16 september het debat 'Loonstijging als aanjager economische groei?'. Raymond Gradus is een van de vier gastsprekers met oa. Kleinknecht (TU Delft) bij dit debat.

Van 16 tot en met 19 juli nam Raymond Gradus deel aan de 4th Transatlantic Think Tank conference van de IRI en het CES in Washington. Hij nam deel aan een panel over economische groei en werkloosheid. Tevens bezocht hij American Enterprise Institute.

Raymond Gradus heeft op 29 juni gesproken bij de CDA strategiedag Europa 2013 over de innovatiekracht van de regio's.

Op 25 en 26 juni nam Raymond Gradus deel aan de bijeenkomst Economie, religie, governance en organisatie (ERGO). Over de bijeenkomst is een artikel verschenen in Trouw.

Raymond Gradus nam op 17 juni deel aan een discussie van PublicSpace over de toekomst van het 'middenveld' in relatie tot de opkomende trend (zowel in beleid als praktijk) van een positieve bejegening van burgerschap.

Raymond Gradus nam deel aan een paneldiscussie op het Economic Ideas Forum in Helsinki op 6 en 7 juni. Hij sprak over jeugdwerkloosheid.

Maandag 6 mei gaf Raymond Gradus een presentatie over de Nederlandse arbeidsmarkt voor het GIDS-programma.

Raymond Gradus gaf op 19 maart een presentatie over de toekomst van de christendemocratie bij CDA Apeldoorn.

Raymond Gradus gaf op 23 februari een presentatie op de CDA-CDU Euregio conferentie in Duitsland over de politieke en economische situatie in Nederland.

Op woensdag 23 januari hield Raymond Gradus een inleiding bij het [debat](#) van Public Space over nut, betekenis en functie van het maatschappelijk middenveld in Utrecht. Ook Willem van Leeuwen (fellow WI) was een van de deelnemers.

Hamilcar Knops

Hamilcar Knops schreef in het voorjaar enkele columns over energie:

'Decentraal stelt aanbod centraal', in: *Ensoc Magazine* 2012, nr. 4;

'Brusselse (in)transparantie', in: *Ensoc Magazine* 2013, nr. 1.

Willem van Leeuwen

Artikelen

Leeuwen, W.D. van (lente 2013) 'Het CDA en de maatschappelijke ondernemingen zijn van elkaar vervreemd geraakt' in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

Interview

In Bestuursforum (nr. 3, 2013) is een [interview](#) opgenomen met Willem van Leeuwen over decentralisaties.

Maarten Neuteboom

Redactie CDV

Maarten Neuteboom was lid van de kernredactie van het CDV zomernummer *Het uur Europa* en van het CDV winternummer *Economie als dienst aan het goede leven*.

Artikelen

Bovenberg, A.L., Neuteboom, M. & Schenderling, P.J. (winter 2013). 'De virtueuze cirkel: het verband tussen economie en cultuur', in: Lans Bovenberg, Maarten Neuteboom & Paul Schenderling (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Economie als dienst aan het goede leven*. Amsterdam: Boom.

Neuteboom M. (2013), 'Thorbecke, een voorbeeld van kundig staatsmanschap' - In gesprek met Frits Korthals Altes over instituties, waarden en burgerschap. In: Bijsterveld S.C. van, Steenvoorde R.A.J. (Red.) *200 jaar Koninkrijk: Religie, staat en samenleving*. Oisterwijk: Wolf Legal Publishers, pp. 405-423.

Neuteboom, M., J. van de Gronden & B. van Horck, (zomer 2013). 'Staatkundige en politieke bezinning op Europa hoognodig', in: Johan van de Gronden, Bart van Horck & Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het uur van Europa*. Amsterdam: Boom 2013, pp. 30-40. CDV zomer 2013.

Neuteboom, M. & R. Helmink, (zomer 2013). 'Hoog tijd dat de losse eindjes van Maastricht aan elkaar worden geknoopt - in gesprek met Ruud Lubbers', in: Johan van de Gronden, Bart van Horck & Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het uur van Europa*. Amsterdam: Boom 2013, pp. 63-71. CDV zomer 2013.

Neuteboom, M. (lente 2013). 'Big society: minder staat meer samenleving. In gesprek met Phillip Blond' (met D. Boomsma) in: Pieter Jan Dijkman, Wim van de Donk en Rien Fraanje (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Het appel op de vitale samenleving*. Amsterdam: Boom.

In het artikel '[Kabinet moet blauwdrukdenken loslaten](#)' in Bestuursforum (nr. 1, 2013) gaan Jo-Annes de Bat (wethouder in Goes) en Maarten Neuteboom in op de plannen van het kabinet Rutte II op het gebied van de bestuurlijke herinrichting.

Interviews

Naar aanleiding van de presentatie van het WI rapport Geloof in de samenleving is een interview opgenomen met Maarten Neuteboom in het blad Bestuursforum.

Naar aanleiding van de presentatie van het WI-rapport Geloof in de samenleving is een interview opgenomen met Maarten Neuteboom in het Nederlands Dagblad (d.d. 9 april 2013)

Presentaties

Op 25 november leidde Maarten Neuteboom een gesprek bij de Dertigers over kernwaarden.

Van 23 tot 26 juni nam Maarten Neuteboom deel aan de conferentie 'Western Culture? Western Values?' georganiseerd door de Konrad Adenauer Stiftung te Cadennabia (Italië).

Op 19 juni spreekt Maarten Neuteboom bij een ALV van CDA Urk over het rapport Geloof in de samenleving.

Maarten Neuteboom spreekt op 19 juni bij het CDA Theologenberaad over het rapport Geloof in de samenleving.

Op 21 mei sprak Maarten Neuteboom bij de Raad voor Levensbeschouwing en Religie te Nijmegen over het rapport Geloof in de samenleving. De RLRN heeft als doel kennis, ontmoeting en betrokkenheid tussen levensbeschouwelijke en religieuze gemeenschappen te bevorderen.

Maarten Neuteboom ging op 7 maart in debat met Boris van der Ham op een thema-avond 'Hoe God verdween uit de raadszaal', georganiseerd door het CDA-Delft en D66-Delft.

Maarten Neuteboom gaf op 6 maart een lezing voor de CDA-Talentacademie (groep Drachten) over de vertaling van het christendemocratische gedachtegoed naar beleid.

Maarten Neuteboom ging op 12 februari in debat met o.a. Patrick van Schie (directeur Teldersstichting, WI VVD) op een thema-avond over christendemocratie, liberalisme en socialisme, georganiseerd door de JOVD.

Beschikbare rapporten WI voor het CDA

Alle rapporten vanaf 2000 zijn te downloaden via de site van het WI (www.cda.nl/wi/rapporten)

2013

[Het CDA en de maatschappelijke onderneming](#)

[Lessen in duurzaamheid](#)

Faith in society (engelse vertaling Geloof in de samenleving)

[Geloof in de samenleving](#)

2012

Canon of Dutch Christian Democracy

[De woningmarkt in beweging II](#)

Canon van de Christendemocratie

[Naar een duurzame financiële sector.](#)

[Balans in logistiek en mobiliteit. Naar infrastructuur die verbindt](#)

2011

[Mens, waar ben je? \(herdruk\)](#)

[De Europese financiële crisis. Bundel lezingen van het symposium van het WI.](#)

[De onregelde samenleving](#)

[Op zoek naar de kracht van de samenleving](#)

[Waardevast. Over de uitgangspunten van het CDA](#)

[Health Care Reforms in an Ageing European Society with a Focus on the Netherlands](#)

2010

[Toegerust op de arbeidsmarkt](#)

[Ontwikkelen doen we samen](#)

[Christenen in de politiek](#)

[Vertrouwen in ouders](#)

[Versterken en verbinden](#)

2009

[De bloedsomloop van de samenleving](#)

[Christendemocraten over de kredietcrisis](#)

[Op weg naar houdbare overheidsfinanciën](#)

[Een sociale vlaktaks](#)

[De stad terug aan de mensen](#)

VI. Bestuurdersvereniging

1. Inleiding

Graag bieden wij u hierbij het jaarverslag 2013 aan. Hierin maken we duidelijk op welke manier het bestuur en het bureau de leden ondersteunen. De inhoudelijke ondersteuning gebeurt via *Bestuursforum*, de website en andere uitgaven. Dit jaar werden in samenwerking met de Tweede Kamerfractie vele factsheets over de decentralisatie-onderwerpen jeugdzorg en bezuinigingen WMO/AWBZ naar de BSV-leden gemaild. Onze netwerkfunctie onderhouden we onder meer via de BSV-bijeenkomsten en klankbordgroepen en de belangenbehartiging verloopt via contacten met allerlei organisaties en personen.

Op 13 november vonden er herindelingsverkiezingen plaats in de fusiegemeenten Alphen aan den Rijn, Leeuwarden, Heerenveen en De Friese Meren. Op 23 november werd de uitslag bekendgemaakt van de herindelingsverkiezingen van Waterschap Vechtstromen. In alle vijf de gevallen heeft het CDA goede resultaten bereikt.

In dit jaarverslag worden de noodzakelijke gegevens die betrekking hebben op 2013 verstrekt. Met dank aan de medewerkers van de Bestuurdersvereniging, is het opnieuw een overzichtelijk verslag. Naar onze mening hebben we de meerwaarde van de CDA-bestuurdersvereniging voor al onze leden ook dit verslagjaar weer bewezen.

Met spanning kijken we uit naar de resultaten van de gemeenteraadsverkiezingen in 2014, omdat deze van invloed zullen zijn op het aantal leden van de Bestuursvereniging en daarmee op de toekomst van de vereniging.

Mr. Nynke van Amerongen-Huizenga
secretaris CDA-Bestuurdersvereniging

Drs. Hester Tjalma-Den Oudsten
directeur CDA-Bestuurders-
vereniging

2. Leden, bestuur en medewerkers

Leden

Het lidmaatschap van de CDA-bestuurdersvereniging is voor leden van (deel)gemeenteraden en Provinciale Staten, waterschapsbesturen en voor wethouders en gedeputeerden van CDA-huize gekoppeld aan hun functie. Daarnaast kunnen ook andere bestuurders, oud-bestuurders en bijvoorbeeld bestuurders van gemeentelijke CDA-afdelingen, lid worden.

Per 31 december 2013 telt de vereniging 2542 leden. Dit is 53 minder dan in 2012 toen we nog 2595 leden hadden. De verdeling is als volgt:

	2012	2013
Ereleden	6	6
Commissarissen van de Koningin	3	4
Gedeputeerden	14	14
Statenleden	84	85
Burgemeesters	114	122
Wethouders/DB-leden deelgemeenteraad	303	302
Gemeenteraadsleden/Deelgemeenteraadsleden	1.620	1.606
Waterschapsbestuurders AB	65	62
Waterschapsbestuurders DB	24	22
Buitengewone leden	375	339
TOTAAL	2.608	2.562

Bestuur

De samenstelling van het bestuur was op 31 december 2013 als volgt:

- drs. A. Th. B. Bijleveld-Schouten (Ank), Commissaris van de Koning in Overijssel (voorzitter);
- drs. A. Ederveen (Anton), burgemeester in Valkenswaard (vice-voorzitter);
- mr. T. van Amerongen-Huizenga (Nynke), raadslid in Utrechtse Heuvelrug (secretaris);
- S. J. Veerman (Sjoerd), wethouder in Alblisserdam (penningmeester);
- J. F. A. Alberts (Frits), wethouder in Borger-Odoorn;
- H. M. J. M. van Beers (Henk), burgemeester in Roermond;
- H. M. Ostendorp (Hans-Martijn), burgemeester in Bunnik;
- C. van Beveren (Kees), gedeputeerde in Zeeland;
- T. J. Romeyn (Hans), burgemeester in Heiloo;
- F.H. (Koos) Wiersma, burgemeester in De Marne;
- J. H. Vennevertloo (Johan), oud-wethouder in Berkelland;
- A. G.J. Strien (Ton), burgemeester in Olst-Wijhe;
- mr. J.W. Kempenaar-van Ittersum (Jenny), raadslid in Dronten;
- mr. W. van den Berg, (Wil), burgemeester in Ferwerderadeel;
- Limburg: vacature (invulling wordt voorzien begin 2014 door mr.R.J.H. (Raymond) Vlecken, burgemeester van Landgraaf)

Het bestuur is in DB-samenstelling drie keer bijeen geweest en drie keer in AB-samenstelling. De belangrijkste thema's waren dit jaar zoals gewoonlijk de invulling van het ondersteuningsaanbod

aan de leden in het land. Daarnaast is veelvuldig gesproken over de toekomst van de Bestuurdersvereniging en de relatie tot de partij. Daarnaast is het overleg met de Kamerfractie geïntensiveerd.

Medewerkers

De personele samenstelling was in 2013 als volgt:

- drs. H. Tjalma - den Oudsten (Hester), directeur (24 uur)
- M. Migo (Marcel), eindredacteur Bestuursforum (28 uur)
- drs. J.M. Stoker (Joke), secretariael medewerker (24 uur).

3. Activiteiten

a. Burgemeestersborrel

De jaarlijkse burgemeestersborrel vond plaats op 28 januari in de oude zaal van de Tweede Kamer. Het thema van de bijeenkomst was: 'bestuurlijke integriteit'. Na een openingswoord door de voorzitter van de bestuurdersvereniging, Ank Bijleveld-Schouten, werd het thema ingeleid door oud-minister Liesbeth Spies en specialist integratievraagstukken Godfried van Gestel. Daarna was er gelegenheid voor vragen en discussie. De bijeenkomst werd afgesloten met een buffet. Er waren 57 burgemeesters aanwezig.

b. Ledenvergadering voorjaar

De bijeenkomst vond plaats op 1 juni 2013 op het landelijk Partijcongres in Den Bosch. Dit keer was ervoor gekozen om de ALV als deelsessie bij het Partijcongres aan te bieden. Na het huishoudelijk gedeelte, waarin de jaarrekening en het jaarverslag werden vastgesteld, was er een inhoudelijk deel over 'Lokaal alcoholbeleid'. Uitgenodigd waren Wim van Dalen van het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid (STAP) en de heer Peter Roumen van het Bureau Horeca Bijzondere Wetten (BHBW). Ook Tweede Kamerlid Hanke Bruins Slot, woordvoerder leefstijl, was aanwezig. De discussieleider was Gert Boeve, oud-wethouder van Amersfoort.

c. Waternetwerkdag

De waternetwerkdag was op 22 maart bij Waterschap Rivierenland te Tiel. Arie Bassa, gastheer, verwelkomde de aanwezigen. Daarna was er een kennismaking en uitwisseling met Jaco Geurts, de CDA-woordvoerder Water in de Tweede Kamer. Na de pauze vond er onder leiding van Erik Lith een discussie plaats over het thema 'Profilering en communicatie'.

Nu de waterschapverkiezingen toch directe verkiezingen blijven, is het van belang de zichtbaarheid en relevantie van CDA-fracties te vergroten.

d. Bestuurdersdag

De bestuurdersdag werd georganiseerd in De Observant te Amersfoort op 5 oktober. Het thema voor deze dag was 'Intergemeentelijk Samenwerken - Is samenwerking het christendemocratisch antwoord op de schaaldiscussie'.

Rien Fraanje, adviseur voor de Raad voor het openbaar bestuur en lid deelraad Amsterdam Nieuw-West, hield een korte inleiding en ging daarna in gesprek met drie bestuurders over de samenwerkingsvorm van hun gemeente. Dit waren Marc Druncks, raadslid Laren, BEL-gemeente, Hans Visser, fractievoorzitter Sudwest Fryslan en Peter Heijkoop, raadslid in Dordrecht, één van de Drechtsteden. Daarna waren er vijf workshops waaruit de aanwezigen er een konden kiezen. De bijeenkomst werd afgesloten met een lunch.

e. Gedeputeerdenoverleg

In 2013 is het gedeputeerdenoverleg drie keer bij elkaar geweest. Er wordt nu afwisselend met en zonder Kamerleden vergaderd. Belangrijke onderwerpen dit jaar waren onder meer de Wet HOF, WGR+ en BDU-gelden en de Raadsverkiezingen.

f. *Klankbordgroepen, in samenwerking met de Tweede Kamerfractie*

WMO en de bezuinigingen op de huishoudelijke hulp

Op 13 maart werd er een bijeenkomst gehouden op het Partijbureau met Mona Keijzer, woordvoerder zorg in de Tweede Kamer en Karsten Klein, wethouder in Den Haag over de gevolgen van de bezuinigingen in de huishoudelijke zorg.

Samen Decentraliseren

Deze bijeenkomst vond plaats op donderdag 25 april in de Observant te Amersfoort . Peter Cuyvers hield een inleiding over de *Handreiking Samen Decentraliseren*. Deze handreiking is op verzoek van de bestuurdersvereniging geschreven door Peter Cuyvers en Michiel van der Vlies. In de Handreiking wordt ingegaan op hoe je als CDA-bestuurder een lokaal/regionaal sociaal beleid kunt ontwikkelen dat aansluit bij het CDA-begrip 'subsidiar' beleid . Er worden vijf instrumenten beschreven waarmee volledige transparantie wordt bereikt als het gaat om het in kaart brengen van de wensen van de inwoners, het volgen van de geldstromen rond hulp en steun en (vooral ook) het evalueren van de kwaliteit en het resultaat.

Concept Jeugdwet

Op 27 augustus werd in het gemeentehuis te Ermelo met Mona Keijzer een bijeenkomst gehouden over de concept-Jeugdwet.

Participatiewet

Op 29 november vond er een bijeenkomst met Tweede Kamerlid Pieter Heerma plaats over de Participatiewet. De Participatiewet is een vervolg op de Wet werken naar vermogen (Wwnv), die vanwege de val van het Kabinet Rutte 1 niet aan de Kamer is voorgelegd.

g. *Samenwerking met de partij*

Workshops Nieuwjaarsreceptie zaterdag 19 januari in de Rijtuigenloods te Amersfoort

In samenwerking met het Partijbureau verzorgde de Bestuurdersvereniging op de Nieuwjaarsreceptie een paar maal achtereenvolgend de workshop 'Permanente campagne'.

Ter voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezing 2014 konden de aanwezigen twee workshops kiezen uit de onderwerpen: sociale media, campagne, program en kandidaatstelling.

Startdag Raadscampagne

Op 23 maart, een jaar voor de Raadsverkiezingen, werd er een startdag georganiseerd in samenwerking met de partij. Op deze dag werden in tal van workshops campagne-ideeën uitgewisseld en afdelingen enthousiast gemaakt om vroegtijdig te starten met de voorbereidingen. Op deze dag zijn ook de herindelingsgemeenten van eind 2013 bij elkaar gehaald en van de nodige informatie voorzien.

Partijcongressen

Tijdens de CDA-congressen in 2013 was de BSV weer aanwezig met een eigen informatiestand.

Wethoudersdag

In samenwerking met de afdeling HRM heeft de Bestuurdersvereniging op 13 juni een wethoudersdag georganiseerd. Het thema voor de bijeenkomst was: 'is er leven na het wethouderschap'.

Er werd een inleiding gehouden door Gijp van Soest, oud-wethouder en voorzitter van het Landelijk Seniorenplatform van het CDA en na de lunch was er de mogelijkheid om een van de twee workshops te volgen: Hoe word ik burgemeester, of: loopbaanoriëntatie en de APPA-regeling.

Wethouderspoule

Door het vertrek van de HRM-functionaris van het CDA is het beheer van de wethouderspoule in elk geval tot en met de raadsverkiezingen ondergebracht bij de Bestuurdersvereniging. In aanloop naar de Raadsverkiezingen is de poule geactualiseerd.

4. Externe contacten

De CDA-Bestuurdersvereniging participeert in de VNG-commissie rechtspositie. De delegatie bestaat uit Juliette Bouw (raadslid Leidschendam-Voorburg), Gerben Karssenberg (raadslid Arnhem), Piet van Lent (wethouder Renkum) en Wilma van der Rijt (wethouder in Heeze-Leende).

Daarnaast is er contact met het Actieprogramma Lokaal Bestuur. Ter voorbereiding van de Raadsverkiezingen is er een overleg geweest met alle bestuurdersverenigingen van politieke partijen en ProDemos.

Ook is de BSV aanwezig geweest bij de Unie van Waterschappen. Daar werd een eerste bijeenkomst georganiseerd om de waterschapsverkiezingen van 2015 voor te bereiden.

5. Bestuursforum

Bestuursforum is in 2013 weer tien keer verschenen. Aan deze jaargang hebben ruim honderd verschillende auteurs bijgedragen. In het decembernummer verscheen een auteur-titelindex en een trefwoordenregister. Beide zijn ook terug te vinden op de website van de Bestuurdersvereniging, onder Bestuursforum => Archief.

Uitgangspunt van de artikelen blijft het bijdragen aan een herkenbaar christendemocratisch geluid in gemeente, provincie en waterschap.

In 2013 verschenen de volgende dossiers (hoofdthema's):

Januari:	Regeerakkoord
Februari:	Krimp
Maart:	Decentralisaties
April:	De efficiënte gemeente
Mei:	Lokaal cultuurbeleid
Juni/juli:	Lokaal ouderenbeleid
Augustus/september:	Integriteit
Oktober:	Dilemma's bij de decentralisaties
November:	Jeugdwerkloosheid
December:	Eigen kracht van de samenleving

De dossiers kunnen via de website van de Bestuurdersvereniging (onder Bestuursforum => archief) gedownload worden.

Het aantal losse abonnementen bedroeg in 2013: 171.

De redactie vergaderde in 2013 zesmaal.

De samenstelling van de redactie was op 31 december 2013 als volgt:

- drs. J. Wienen (Jos), burgemeester van Katwijk, (voorzitter)
- M. Migo (Marcel) (eindredacteur)
- ing. E.J. Bilder (Eddy), oud-Tweede Kamerlid
- mr. A.W. Bom-Lemstra (Adri), hoogheemraad Delfland
- mr.drs. H. Doornhof (Hugo), raadslid/fractievoorzitter in Nijkerk
- mr. G.A. Karssenberg (Gerben), raadslid in Arnhem
- dr. A. Koster (Ed), raadslid in Haarlemmermeer
- drs. A. H. Mulder (Agnes), fractievoorzitter in Assen
- mr. S.A.E. Poepjes (Sietske), gedeputeerde in Fryslân
- mr.drs. A.J.G. Poppelaars (Toine), dijkgraaf Scheldestromen

In 2013 werd afscheid genomen van de redactieleden Geeske Telgen-Swarts (raadslid in Ede) en Dirk Gudde (raadslid in Zeist). Ellen Verkoelen, Statenlid in Zuid-Holland trad tot de redactie toe.

6. Publicaties

In 2013 is de handreiking voor gemeentelijke verkiezingsprogramma's Midden tussen de mensen uitgebracht. Ook is gestart met de handreikingen voor de Statenverkiezingen en de waterschapsverkiezingen van 2015.

Op verzoek van de Bestuurdersvereniging hebben Peter Cuyvers en Michiel van der Vlies de Handreiking Samen Decentraliseren geschreven. Deze handreiking is besproken in de bijeenkomst te Amersfoort.

Daarnaast zijn alle artikelen uit Bestuursforum over de permanente campagne als aparte uitgave gebundeld. Deze bundel wordt regelmatig opgevraagd.

7. Website en nieuwsbrief

De website van de CDA-bestuurdersvereniging ging eind 2012 over op een vernieuwde website met het nieuwe CDA-BSV logo, aansluitend bij de nieuwe huisstijl van het CDA. Hierop zijn publicaties en verslagen van activiteiten en bijeenkomsten te vinden.

De databank met moties en initiatiefvoorstellen groeit. De bedoeling hiervan is dat fracties op deze wijze kennis kunnen nemen van moties/initiatiefvoorstellen die door collega-fracties zijn ingediend.

Het uitwisselen van moties, initiatiefvoorstellen en schriftelijke vragen komt mede daardoor op gang. Zo is er onder meer een initiatief van Noordwijk gedeeld over de geïntegreerde aanpak van de decentralisaties en zijn op verzoek van de Tweede Kamerfractie in diverse gemeenten schriftelijke vragen ingediend over de compensatie van langdurig zieken en gehandicapten.

De nieuwsbrief van de BSV werd ongeveer eenmaal per maand digitaal verstuurd.

8. Dienstverlening

Vraagbaakfunctie

De directeur beantwoordde vragen van leden, over rechtspositionele, politiek-tactische of juridische kwesties. Dit jaar kwamen vooral integriteitsvragen voorbij en vragen gerelateerd aan kandidaatstelling.

Financiën

Het aantal wanbetalers over 2013 bedroeg eind december nog 258, dat zijn er meer dan in 2012. Niettemin blijven we inzetten op een vermindering van wanbetalers. Behalve een herinnering worden de wanbetalers nog tweemaal aangeschreven. Vervolgens gaat er een overzicht per provincie naar het vertegenwoordigend AB-lid met het verzoek om de wanbetalers aan te sporen om alsnog tot betaling van de verschuldigde contributie over te gaan.

VII. CDAV

Doelstellingen

Het CDAV wil politieke bewustwording van vrouwen vergroten en stimuleert hen actief deel te nemen aan politiek en maatschappij. Het CDAV organiseert activiteiten om dit doel te realiseren en werkt aan opvattingen en ideeën op het gebied van emancipatie, die passen bij het christendemocratisch gedachtegoed en die van belang zijn voor vrouwen binnen en buiten het CDA. Het CDAV heeft ruim 4000 leden, kent een landelijk bestuur en provinciale en lokale afdelingen. Het CDAV werkt volgens een netwerkstructuur, dicht bij haar leden en met behoud van vrijheid en verantwoordelijkheden voor afdelingen.

Het CDAV streeft naar een verwezenlijking van haar missie door:

- Het leveren van een inbreng in het politieke beleid op basis van het politieke program van het CDA.
- Het bevorderen van politieke bewustwording bij vrouwen.
- Het bevorderen van de integratie en participatie van vrouwen in het CDA.

Meer concreet werkt het CDAV aan:

- Het ontwikkelen van ideeën en opvattingen rondom emancipatie en gezinsbeleid
- Het stimuleren, ontwikkelen en organiseren van scholing- en emancipatieactiviteiten op landelijk, provinciaal en lokaal niveau.
- Het vervullen van een vertegenwoordigende en adviserende rol in de daarvoor in aanmerking komende nationale en internationale vrouwenorganisaties.
- Het voordragen van vrouwen voor functies binnen en buiten het CDA en in politieke vertegenwoordigingen.
- Het adviseren van het CDA-bestuur op het gebied van emancipatie.

Bestuur

Het CDAV bestuur bestaat uit 8 personen. Het bestuur komt vijf maal per jaar bij elkaar om te vergaderen. De bestuurlijke samenstelling per 31 december 2013 is als volgt:

Josine Westerbeek-Huitink
CDAV Voorzitter

Elma Petter
CDAV Vice-voorzitter

Petra Groeneweg
CDAV Penningmeester

Monique Vogelaar
CDAV Internationaal

Mirjam Maasdam
CDAV Bestuurslid

Hennie Nillesen
CDAV Bestuurslid

Geeske Telgen
CDAV Bestuurslid

Margriet van de Vooren
CDAV Bestuurslid

Overzicht van intrede bestuursleden

Josine Westerbeek-Huitink	2013
Mirjam Maasdam	2013 herbenoemd
Elma Petter	2013 herbenoemd
Monique Vogelaar	2011 herbenoemd
Petra Groeneweg	2011
Hennie Nillesen	2011
Margriet van de Vooren	2011
Geeske Telgen	2011

Beleidsmedewerker en secretariaat

Beleidsmedewerker Teuni Scholthof draagt zorg voor beleidsondersteuning en advisering van het bestuur en voert het secretariaat van het CDAV. De beleidsmedewerker beheert de ledenadministratie samen met de CDA ledenadministratie op het CDA Partijbureau. Tevens onderhoudt zij contacten met de medewerkers op het bureau van het CDA en fungeert zij als de oren en ogen voor het CDA bestuur in de Haagse politiek. Zij werkt 20 uur per week voor het CDAV.

Teuni Scholthof

De werkplek van de beleidsmedewerker en het secretariaat bevinden zich op het CDA Partijbureau:
Buitenom 18
Postbus 30453
2500 GL Den Haag
Tel: 070-3424862
M: 06-31235936
e-mail: cdav@cda.nl

Netwerk Provinciale Vertegenwoordigers

Het CDAV is in veel provincies actief. Alleen Zeeland en Flevoland hebben geen actieve CDAV organisatie. Het bestuur van het CDAV vergadert twee keer per jaar met de afgevaardigden uit de provincie. Dit zijn meestal de provinciale voorzitters van het CDAV. Elk provinciaal bestuur heeft een aanspreekpunt binnen het landelijk CDAV-bestuur om zo de onderlinge communicatie te versterken.

Het CDAV Bestuur en de vertegenwoordigers van de provinciale CDAV-afdelingen zijn vier maal bij elkaar gekomen. Driemaal voor een vergadering en eenmaal voor een vergadering met aansluitend een bijeenkomst met vrouwelijke CDA Eerste en Tweede Kamerleden. Tijdens deze laatstgenoemde bijeenkomst werden de actuele politieke zaken te besproken en werd gezien hoe het CDAV met al haar provinciale afdelingen de Kamerleden in Den Haag zou kunnen versterken.

Vertegenwoordiger Groningen:	Marja Leffers
Vertegenwoordiger Friesland:	Sjoerdje Kok-Witteveen
Vertegenwoordiger Drenthe (CDA 4Women):	Thilla Franken
Vertegenwoordiger Overijssel:	Petra Hegeman
Vertegenwoordiger Noord-Holland:	Jolanda van Ling
Vertegenwoordiger Utrecht:	Chantal Broekhuis / Wilmie van der Kuil
Vertegenwoordiger Gelderland:	Anne-Marie Vreman
Vertegenwoordiger Zuid-Holland:	Dineke den Hartog
Vertegenwoordiger Noord-Brabant:	Joke Wagter
Vertegenwoordiger Limburg:	Hennie Nillesen

Werkgroep Solidariteit tussen Generaties

Het CDAV wil de politieke bewustwording van vrouwen stimuleren en inbreng leveren op onderwerpen die vrouwen aangaan.

In 2013 is een werkgroep gevormd bestaande uit:

Marijke Edel
Dorenda Gerts
Petra Groeneweg
Wieneke Mulder
Annemieke van de Ven
Trudy Veninga
Anne-Marie Vreman

Als thema is gekozen voor “solidariteit tussen de generaties”.

In de maanden maart, april en mei heeft de werkgroep samen met een aantal provinciale afdelingen van het CDAV bijeenkomsten georganiseerd om te peilen wat de ideeën zijn op de volgende onderwerpen: Milieu & duurzaamheid, Gezondheid, Werk & inkomen, Wonen, Onderwijs. Meer informatie over de bijeenkomsten staat in het activiteitenoverzicht.

Van de uitkomsten uit al deze bijeenkomsten is een brochure gemaakt met suggesties en ideeën die gebruikt konden worden in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2014, zowel voor het verkiezingsprogramma als de campagne.

CDAV Internationaal

Het CDAV Internationaal houdt zich bezig met gendervraagstukken en de positie van vrouwen door het signaleren, behartigen en ondersteunen van vrouwenbelangen in internationaal perspectief. Speerpunten zijn: Politieke participatie van vrouwen internationaal, ontwikkelingssamenwerking, en de positie van vrouwen in de Europese Unie; dit laatste via intensieve contacten met de EVP-Vrouwen (Europese Volks Partij-Vrouwen).

Leden van het CDAV Internationaal vertegenwoordigen het CDAV binnen en buiten de partij. Tevens organiseert het CDAV Internationaal bijeenkomsten om de leden op de hoogte te houden van ontwikkelingen op het gebied van genderbeleid en de positie van vrouwen in de wereld. De activiteiten leest u in het activiteitenoverzicht.

Het CDAV Internationaal bestaat momenteel uit de volgende leden:

Monique Vogelaar (voorzitter)

Mireille de Jonge

Astrid Frey

Femmy Bakker

Liesbeth van Heest

Secretaris-generaal van de EVP-Vrouwen Hillie van de Streek is liaison in Brussel. Corien Wortmann houdt zich in het Europese Parlement bezig met de rechten van de vrouw en werkt intensief samen met het CDAV Internationaal. De overige vrouwelijke Europarlementsleden (Ria Oomen, Esther de Lange) behoren tot onze adviseurs. Leden van het CDAV-I zijn vertegenwoordigd in de EFS (Eduardo Frei Stichting), de CDA commissie Buitenland, de EVP-vrouwen en staan op de trainerslijst van de EFS en het NIMD.

CDAV contacten in de Tweede Kamer, Eerste Kamer en Europees Parlement

Het CDAV heeft regelmatig contact met de Tweede Kamerleden, met name met de woordvoerders van portefeuilles die het CDAV aangaan. Afgelopen jaar is samengewerkt met Mona Keijzer in de vorm van een samen geschreven opiniestuk over emancipatie en zorg. Mona Keijzer heeft ook een bijdrage geleverd aan de door het CDAV georganiseerde workshop over mantelzorg. Met Pieter Heerma is er een gesprek geweest over de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt.

Contactpersoon CDAV in de Eerste Kamer is mevrouw Pia Lokin-Sassen.

De Europarlementsleden adviseren het CDAV Internationaal. Europarlementariërs Corien Wortmann, Ria Oomen en Esther de Lange zijn onze contactpersonen sinds de verkiezingen in 2009. Zo organiseren de Europese vrouwen samen met het CDAV al sinds jaren de drukbezochte CDA nieuwjaarsreceptie. Verder adviseren de Europarlementsleden het CDAV Internationaal.

CDAV binnen het CDA

Partijbestuur

Het CDAV heeft een vertegenwoordiger in het Partijbestuur. De voorzitter van het CDAV maakt qq deel uit van het Partijbestuur. Tot en met oktober heeft Arinda Callewaert dit gedaan. Na de formele benoeming van de nieuwe CDAV voorzitter tijdens het najaarscongres van het CDA, heeft Josine Westerbeek-Huitink dit overgenomen.

Partijcongres

Het CDAV probeert altijd met zoveel mogelijk vrouwen deel te nemen aan het Partijcongres. Het CDAV heeft tijdens het partijcongres 10 extra stemmen naast de eigen stem van de leden van het bestuur. Vanwege deze extra stemmen is er voor een partijcongres overleg tussen het bestuur om voorstellen en resoluties die op het congres ter stemming worden gebracht met elkaar te bespreken en een stemadvies hierover uit te brengen. Ook is het CDAV gerechtigd om zelf resoluties in te dienen op het Partijcongres. In 2013 is er een resolutie ingediend over mantelzorg. Deze kreeg een positief preadvies van het Dagelijks Bestuurs van het CDA en is op het congres aangenomen.

Kandidatenlijst gemeenteraadsverkiezingen

Het CDAV is vroeg begonnen met de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart 2014. Begin 2013 heeft het CDAV binnen het CDA veel opgeroepen om streefcijfers vast te stellen voor een evenredige m/v verdeling, diverse werving en selectieteams in te stellen en echt op zoek te gaan naar vrouwen. We hebben hier ook een workshop over gegeven op de Startdag Gemeenteraadsverkiezingen in maart 2013, samen met CDA Kleurrijk en het CDJA. Vervolgens hebben onze provinciale CDAV afdelingen waar het kon en waar de behoefte was, met gemeentelijke afdelingen meegezocht naar (de juiste) vrouwen. Uiteindelijk kwamen er positieve geluiden vanuit onze provinciale afdelingen over de m/v verdeling op de lijsten.

Kandidatenlijst Europese Verkiezingen

In het najaar van 2013 vond een lijsttrekkersverkiezing plaats voor de Europese verkiezingen op 22 mei 2014. Het CDAV heeft zich enorm ingezet om de vrouwelijke kandidaat, Esther de Lange, te promoten. Dit heeft bijgedragen aan het feit dat zij op het najaarscongres van het CDA met meerderheid van stemmen is gekozen. Een succes. Helaas zijn er in verhouding weinig vrouwen op de kandidatenlijst voor het Europees Parlement terecht gekomen. Dit was vooral te wijten aan het lage aantal vrouwelijke sollicitanten. Het CDAV bestuur heeft zich in samenwerking met het Dagelijks Bestuur van het CDA ingezet om het aantal vrouwelijke sollicitanten te verhogen en er zijn formele voordrachten gedaan, maar uiteindelijk is het gewenste resultaat niet behaald.

Overige vertegenwoordigingen binnen het CDA

Elma Petter neemt deel aan de werkgroep HRM.

Monique Vogelaar maakt deel uit van het Stichtingsbestuur van het Wetenschappelijk Instituut.

Externe Vertegenwoordigingen

Nederlandse Vrouwenraad

Geeske Telgen is CDAV afgevaardigde in de algemene vergadering van de Nederlandse Vrouwen Raad (NVR). De Nederlandse Vrouwen Raad streeft naar gelijke rechten en volwaardige participatie van vrouwen op alle terreinen. De NVR, dat zijn alle lidorganisaties gezamenlijk. Onderwerpen die door de NVR op de agenda worden gezet verkrijgen daardoor meer gewicht dan wanneer lidorganisaties dat afzonderlijk doen. Er zijn ruim 40 vrouwenorganisaties lid van de NVR koepel.

Politiek Vrouwen Overleg

Josine Westerbeek-Huitink vertegenwoordigt het CDAV in het Politiek Vrouwen Overleg (PVO). Het PVO is het bestuurlijk samenwerkingsorgaan van de vrouwen- en emancipatienetwerken van de politieke partijen op het gebied van arbeidsparticipatie, het combineren van arbeid en zorg, emancipatie en diversiteit. Het voorzitterschap en secretariaat van het PVO is elk jaar in handen van een ander politieke partij. In 2013 was dat de PvdA. In 2015 zal het CDA(V) dat op zich nemen.

Algemene doelstellingen PVO:

- Bevorderen van gelijke behandeling en rechten van mannen en vrouwen
- Bevorderen van evenredige participatie van mannen en vrouwen in de politiek
- Bevorderen en aanzwengelen van discussie over genoemde doelstellingen met leden van het Kabinet, Tweede Kamerleden en Partijbesturen
- Partijoverschrijdende bestuurlijke samenwerking op het gebied van de rechten van de vrouw.

Communicatie

Het CDAV wil haar leden zo goed mogelijk informeren. Dit doen wij door middel van het aankondigen van activiteiten op de website van het CDAV www.cda.nl/cdav en door middel van digitale ledennieuwsbrieven. Daarnaast heeft het CDAV een LinkedIn account en een Twitter account. Ook schrijven wij nieuws en achtergrondartikelen in het CDA.nl, op de drie pagina's 'Vrouw & Politiek', dat vijf keer per jaar verschijnt.

Activiteiten CDAV landelijk

12 januari: Nieuwjaarsbijeenkomst over solidariteit tussen generaties. Met Ruben Mink van het CDJA en Esther de Lange, CDA Europarlementslid.

Maart: Een CDAV delegatie bestaande uit vrouwen van CDAV Internationaal, CDAV bestuur en provinciale CDAV bestuurders nemen deel aan het EVP Vrouwen Colloque in Brussel

23 maart: Startdag Gemeenteraadsverkiezingen waarop het CDAV, CDA Kleurrijk en het CDJA een interactieve workshop geven over diversiteit op de kandidatenlijst.

23 maart: Werkgroep solidariteit tussen generaties organiseert over het deelterrein Milieu & duurzaamheid 2 workshops in de Brabanthallen in Den Bosch. De eerste workshop van Ton Duffues van ZLTO (Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie) stond in het teken van duurzaam ondernemen en voeding. In de tweede workshop heeft wethouder Annemieke van de Ven (Gemeente Veghel) meer inzicht gegeven in het thema "Milieu dichtbij huis.

6 april: Werkgroep solidariteit tussen generaties organiseert over het deelterrein Gezondheid een bijeenkomst in Haarlem. De ochtend startte met een inleiding van Meino Schraal, Statenlid in Noord Holland en daarna volgde een inleiding van wethouder Petra Groeneweg (Gemeente Leerdam) over de zorg en welzijnstaken van een gemeente.

24 april: CDAV Internationaal organiseert een bijeenkomst over 'Vrouwen en de Arabische Lente' met als gastspreker Petra Stienen

15 mei: Kennismaking tussen vrouwelijke Eerste en Tweede Kamerleden van het CDA enerzijds en CDAV bestuur en NPV anderzijds

23 mei: Werkgroep solidariteit tussen generaties bezoekt in het kader van het deelterrein Werk & inkomen de "beste Sociale Dienst van Nederland 2012" in Gorinchem. Vervolgens is onder leiding van wethouder Dorenda Gerts (Gemeente Waddinxveen) gesproken over de mogelijkheden om de arbeidsparticipatie te beïnvloeden.

25 mei: Werkgroep solidariteit tussen generaties organiseert over het deelterrein Wonen een bijeenkomst geweest in Etten-Leur. Wethouder Trudy Veninga (Gemeente Nieuwkoop) deelde haar inzichten over de mogelijkheden die zij ziet om de doorstroming te bevorderen. Susanne de Groot vertelde over een succesvol project van bouwen in eigen beheer door jongeren en ouderen in Asten. Peter de Lange van het Kenniscentrum Wonen en Zorg gaf inzicht in wat er allemaal bij komt kijken als mensen langer zelfstandig moeten blijven wonen. Europarlementariër Ria Oomen sprak over pensioenen.

25 mei: Werkgroep solidariteit tussen generaties organiseert over het deelterrein Onderwijs in Nieuwegein over integrale kindcentra en brede scholen. Een tweede onderwerp was om als gemeente niet alles zelf te willen oplossen, maar daarbij kaders te stellen en de keuzes over te laten aan professionals en vooral ook ouders. Als derde kwam op tafel een binnen het CDA misschien wel een gevoelige discussie: wat zijn de grenzen van de vrijheid van onderwijs?

12 juni: CDAV ledendag met ALV en behandeling jaarthema solidariteit tussen generaties. Benoeming nieuwe voorzitter. Behandeling van de het thema aan de hand van presentaties van verschillende deskundigen over de vijf thema's.

Juli: Deelname van een delegatie van CDAV Internationaal aan de EVP Vrouwen Summer Academy in Rome over 'Women in entrepreneurship'

8 november: Heidag CDAV bestuur. Vaststelling doelen en plannen voor de komende vier jaar.

27 november: Bijeenkomst Mantelzorg over de betekenis van de veranderingen die het Kabinet doorvoert op gebied van zorg en mantelzorg, met onder meer Mona Keijzer.

Activiteiten provinciale CDAV afdelingen

CDAV Fryslân

Bestuursamenstelling per 31 december 2013

S. Kok- Witteveen	voorzitter CDAV - lid DB CDA Fryslân
M.van der Goot-de Vries	secretaris
C. M. Osinga-Steen	algemeen adjunct - penningmeester
D.Travaille-Hibma	bestuurslid
A. Toren- de Vries	bestuurslid – notulist - lid AB CDA Fryslân &
Scholingscommissie	
Sj.Dijkstra-Bakker	bestuurslid

Bestuur

Er is geen bestuurswisseling geweest.

Sjoukje Dijkstra is per 1 januari 2013 toegetreden tot het bestuur. Ze is bereid om in 2014 Rineke Osinga op te volgen als penningmeester.

Het bestuur heeft 4 maal vergaderd, 3 maal bij de bestuursleden thuis. Tussendoor wordt er veel via de mail met elkaar afgestemd. Naast de vaste agendapunten kwamen ook actuele zaken in het bestuur aan de orde. Iedere vergadering is tijd besteed aan actuele (politieke) zaken.

Algemeen

Het jaar 2013 is voor ons bestuur een plezierig jaar geweest. We hebben goede vergaderingen gehad en naast de bestuurlijke zaken hebben we actief gereageerd op actuele politieke zaken. In Fryslân is het CDA vrouwenberaad nog steeds een actieve club. Zij wordt gevormd door vrouwen die zich vanuit hun christelijke achtergrond in willen zetten voor de maatschappij. Het e-mail adressenbestand is in 2013 gegroeid van 200 naar ruim 250 adressen. Het CDA Vrouwenberaad stelt zich niet alleen open voor CDA vrouwen maar voor alle geïnteresseerde vrouwen. Ook dit jaar is ervoor gekozen om alleen provinciale activiteiten te organiseren. Het bestuur maakt deel uit van de netwerkgroep CDA4WOMEN die gezamenlijke bijeenkomsten organiseert voor CDA vrouwen in Fryslân, Groningen en Drenthe. Sjoerdje Kok en Yvonne Posthumus zijn lid van deze netwerkgroep.

Activiteiten CDAV Fryslân

Werkbezoek Herbergier in Dronrijp

Zo'n dertig vrouwen van het CDAV fr. hebben een bezoek gebracht aan deze Herbergier. Een nieuwe vorm van zorg die is ontstaan na de Thomashuizen. Het bijzondere van deze vorm van verzorging is de liefde en aandacht voor de mensen. Doordat de kosten voor wonen en zorg gescheiden zijn is het voor iedereen mogelijk om hier te wonen. Ook met alleen een AOW. Voordat men toegelaten wordt om een PGB toelage te kunnen ontvangen is een indicatie nodig. Men woont er zoals vroeger met zijn eigen vertrouwde meubels. Wat opviel was de warme sfeer en de tevreden en gelukkige bewoners. Zij voelen zich er thuis en hebben het erg naar hun zin. Zij zijn hier gelukkig. Na de rondleiding is er onder het genot van een hapje en drankje nagepraat over deze vorm van zorg. Wij als CDA vrouwen zijn daar erg van onder indruk.

Iedenvergadering & Werkbezoek aan Tresoar

Op **10 april** is de Algemene Iedenvergadering gehouden gecombineerd met een werkbezoek aan het **Frysk Histoarysk en Letterkundich Sintrum "Tresoar"** in Leeuwarden. De gebruikelijke agenda is behandeld. Sjoukje Dijkstra is benoemd als bestuurslid. In de nieuwe kascommissie wordt Foekje van Seggeren als nieuw lid gekozen naast het bestaande lid Ettie Algra.

Twee mensen van de educatieve afdeling geven ons uitleg over hoe we d.m.v. de computer in de archieven van "Tresoar" allerlei zaken uit het Friese verleden, kunnen opzoeken. Het woord tresoar betekent schat en herbergt kortgezegd allerlei schatten uit de geschiedenis van Fryslân en de Friezen. Er kan gezocht worden naar een willekeurige Fries of onze eigen geschiedenis. Huwelijksaktes van onze Pakes en Beppes werden snel zichtbaar gemaakt op het scherm. Ook oude foto's en films kunnen op deze manier opgezocht worden. Daarna gaan we in twee groepen uiteen om zowel de archieven als de bibliotheek met ongeveer 650.000 boeken te bekijken.

De rondleiding werd afgesloten in de Gysbert Japicxzaal, waar alle schrijvers hangen die de grote Friese literatuurprijs de "Gysbert Japicxpriis" ontvangen hebben.

Busreis naar Prinsjesdag

Prinsjesdag 2013 een historische dag. Voor het eerst na 126 jaar sprak een man de troonrede uit. Onze Koning Willem –Alexander vergezeld van zijn vrouw Koningin Maxima. En daar wilden wij getuige van zijn. Om 7 uur in de ochtend vertrokken wij met 50 CDA vrouwen richting den Haag. Wij hebben, gezeten op de tribune, met eigen ogen kunnen zien hoe zo'n dag verloopt. We hebben genoten van de stoet die voor ons langs paradeerde. Een stoet met korpsen, cavalerie, koetsen en paarden. De Gouden Koets met daarin Koning Willem Alexander en Koningin Maxima was natuurlijk het hoogtepunt. Via grote schermen was het mogelijk de troonrede in de Ridderzaal te volgen. De troonrede zelf maakte ons niet erg vrolijk. Somberheid troef. Er ligt dus een mooie taak voor politici, met name die van het CDA, om met goede plannen te komen.

CDA4Women themabijeenkomst 'De Zorg' onze zorg

Het CDA4women, een samenwerkingsverband van CDA vrouwen uit Fryslân, Groningen en Drenthe heeft op 11 oktober jl een bijeenkomst georganiseerd over 'De Zorg'. Er zijn een drietal sprekers: mevrouw Hanke Bruins Slot, 2e Kamerlid voor het CDA en woordvoerder over Zorg. Daarnaast mevrouw Diana Monissen voorzitter van de Raad van Bestuur van de Friesland Zorgverzekeraar en mevrouw Gézieta van den Belt, directeur van het project 'WIJ', Een organisatie die gemeenten begeleidt bij de overheveling van ABWZ-taken van het Rijk naar de gemeenten. Zij belichten ieder verschillende aspecten van de zorg en daarbij ook de gevolgen van de komende decentralisaties. Wim Eilering is discussie leider. Na de pauze komen er verschillende vragen. Deze avond heeft zeker bijgedragen aan duidelijkheid en kennis van een goede zorgverlening.

Kennismaking met de voorzitter van het CDAV

Josine Westerbeek, voorzitter van het landelijke CDAV heeft een deel van onze bestuursvergadering bijgewoond.

Kerstgroet Ook dit jaar is via de e-mail een kerstgroet verspreid naar de leden. Deze kaart met gedicht is verzorgd door Sjoukje Dijkstra

Nieuwsbrief

In december is een Nieuwsbrief verzonden naar de leden. Hierin is teruggekeken op het afgelopen jaar en verschillende activiteiten voor 2014 zijn hierin aangekondigd.

Andere contacten

Naast onze eigen activiteiten werden er vergaderingen en bijeenkomsten van andere vrouwenorganisaties bezocht en van het landelijk CDA Vrouwenberaad. Daarnaast waren er regionale bijeenkomsten en ledenvergaderingen van CDA Fryslân. Een afvaardiging bezocht bijeenkomsten van de Friese Christelijke Plattelandsvrouwen, de Hervormde Vrouwengroep, de Protestantse Vrouwen Organisatie en anderen. In november is het CDA Partijcongres in Leeuwarden bezocht.

Het Bestuur van CDAV Fryslân kijkt terug op een boeiend en inspirerend jaar met veel activiteiten.

CDAV Noord-Brabant

Organisatie:

Het CDAV Brabant maakt deel uit van het landelijke CDAV dat gelieerd is aan het CDA
Het CDAV Brabant was in 2013 vertegenwoordigd in het bestuur CDA Brabant en in het landelijke CDAV bestuur. Tevens maakt het CDAV Brabant deel uit van de Provinciale Vrouwenraad.

Doelstelling:

Deelname van vrouwen in de politiek en het belang om samen met elkaar te praten over onderwerpen die spelen in onze samenleving.

Vrouwelijke politici en vrouwen op belangrijke posten kunnen een verbindende rol spelen in het gesprek met de leden. Deze netwerkfunctie kan de verbinding zijn voor de lokale provinciale en landelijke politiek.

Activiteiten in 2013:

Het jaarthema vanuit het landelijke CDAV was Solidariteit tussen generaties

Er waren vijf subthema's te weten:

-Wonen

-Werk en inkomen

-Milieu en duurzaamheid

-Gezondheid

- Onderwijs

Binnen de verschillende afdelingen van het CDAV werden deze thema's besproken.

CDAV Brabant koos milieu / duurzaamheid en het thema wonen. Op 23 maart tijdens het landelijke CDA congres in Den Bosch bespraken wij middels twee workshops het thema milieu en duurzaamheid. In de eerste workshop sprak Ton Duffues van de ZLTO over duurzaam ondernemen en voeding De tweede workshop sprak Annemieke van de Ven wethouder in Veghel over het milieu dichtbij huis.

Het thema Wonen stond op 25 mei in Etten-Leur op de agenda. Trudy Veninga CDA wethouder in de gemeente Nieuwkoop gaf de mogelijkheden die er zijn om doorstroming binnen de huizenmarkt te bevorderen. Susanne de Groot ons CDAV bestuurslid vertelde enthousiast over haar woonproject in Asten. Ria Oomen Europarlementariër had het over pensioenen en dat burgers ook voor later moeten gaan sparen.

11 september bijeenkomst Leende.

CDAV landelijk met CDAV Brabant organiseerde een VIP avond voor vrouwen

Doel: het gesprek aangaan met vrouwen uit alle geledingen van onze samenleving.

Wat leeft er, waar kunnen we elkaar in versterken, wat kan de politiek ermee [landelijk provinciaal, en gemeentelijk] netwerkfunctie en kijken hoe we thema's verder kunnen uitwerken zoals bijvoorbeeld zorg, jeugd leefomgeving enz. In 2014 zullen wij dit voor onze provincie verder gaan uitwerken.

Op zaterdag 21 september wilden wij als CDAV een bijeenkomst in Boxmeer organiseren met stichting Dunya. Deze stichting is speciaal voor buitenlandse vrouwen. Aanleiding was het gesprek dat Joke Wagter en Adrienne Hogenhuis tijdens de kennismakingstour van Ruth Peetoom door de provincie Brabant met stichting Dunya hadden. Na zeer intensief overleg hebben we besloten deze bijeenkomst niet door te laten gaan.

Vrijdag 15 november stond onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering op de agenda. Gezien de te geringe belangstelling hebben wij ook die helaas moeten annuleren. Het tijdstip was voor veel leden niet goed midden in de begrotingsbehandelingen.

CDAV Zuid-Holland

Naast de vertrouwde bestuursvergaderingen hebben wij met de leden de volgende bijeenkomsten bijgewoond:

*Onze Nieuwjaarsbijeenkomst d.d. 21 januari met als thema "De kracht van het Maatschappelijk Middenveld". O.l.v. Arie Slob gaven Marischa Kip (lid PS Z-H) en Petra Groeneweg (weth. Leerdam) hun visie op de kracht van het maatschappelijk middenveld. Beiden gaven een boeiend betoog en Leerdam had eerder een nominatie gekregen voor de beste geoutilleerde sociale dienst van Nederland. Mede door de komst van de 3 D's (decentralisatie van Rijkstaken naar de gemeenten) gaf dit veel stof tot vragen.

*Op 6 april was er in Haarlem de bijeenkomst met als thema "Zorg" georganiseerd door CDAV Noord & Zuid-Holland. Gastsprekers waren Meino Schraal (PS N-H) en Petra Groeneweg (weth. Leerdam). Op een locatie vlakbij de markt in Haarlem, beluisterden de aanwezige leden de vele stellingen m.b.t. "Zorg". Wederom een leerzame bijeenkomst waar het thema "Zorg" zowel vanuit de "Provinciale" als "gemeentelijke" invalshoek werd belicht.

*In vervolg op de mededeling van Petra Groeneweg, dat in Leerdam de beste sociale dienst van Nederland gehuisvest is, ging het CDAV Z-H 23 mei naar Leerdam om deze dienst te bezoeken. Er volgde naast een rondleiding een duidelijke uitleg over het werken met het stelstel van sociale zekerheid, dat opzettelijk misbruik van voorzieningen moet bestrijden en dient te voorkomen dat mensen door werkloosheid, ziekte, ouderdom of andere omstandigheden sociaal en financieel niet meer mee kunnen in de samenleving. Zorgen voor goede informatievoorziening en door informatie toegankelijker te maken problemen trachten te voorkomen.

*13 oktober was er de ALV met als thema "Wat heeft mijn gemeente aan Europa?" Esther de Lange ((Europarlementariër) en Tineke Keuzenkamp (weth. Capelle a/d IJssel) waren de gastsprekers. Wederom boeiend om vanuit Europees en gemeentelijk gezichtspunt thema's als wonen, werk, inkomen, zorg, milieu en onderwijs te belichten. Al deze punten werden door beiden naar voren gebracht en mede door de vragen van de aanwezige leden sprak hier duidelijk de betrokkenheid met/over uit. Zeker in het vooruitzicht van de Europese Verkiezingen van mei 2014.

*Tevens waren er de ontmoetingen met onze provinciale collegae en het ontvangen van onze nieuwe voorzitter Josine Westerbeek-Huitink.

De overige provinciale CDAV afdelingen hebben geen jaarverslag.

VIII. CDJA

Inleiding

Voor jullie ligt het activiteitenverslag over 2013. Een jaar waarin een stevige maar mooie voorzitterscampagne gevoerd werd. Maar ook een jaar waarin we als CDJA zeer scherp de koers van het CDA in de gaten hebben gehouden. Na de desastreuze Tweede Kamer verkiezingsuitslag van september 2012 ging de Tweede Kamerfractie aan de slag met het uitzetten van een hernieuwd CDA verhaal. Iets waar we als CDJA waardering voor hebben maar hebben bijgestuurd waar nodig en nog steeds sturend zijn. Daarnaast heeft het CDJA zich in 2013 sterk geprofileerd op jongerenthema's zoals het tegengaan van jeugdwerkloosheid en het vragen van aandacht voor de moeilijke situatie van starters op de woningmarkt.

Inhoudelijk gezien is er ook in 2013 veel werk verzet. Zo is in 2013 het Politiek Program definitief vastgesteld, zijn er in de geschiedenis van het CDJA nog nooit zoveel resoluties door het Algemeen Bestuur aangenomen en is er een start gemaakt met de Toekomst2050 agenda. Naar buiten toe is actief de media gezocht met onze standpunten en trajecten. Dit heeft onder andere geleid tot optredens bij Nieuwsuur en Debat op 2.

Op organisatorisch gebied is de ingezette lijn van 2012 doorgezet. Er zijn slagen gemaakt en de Politieke Commissie, de Promotiecommissie maar ook de HRM-commissie zijn niet meer weg te denken uit onze vereniging. Zij hebben hun waarde dubbel en dwars bewezen. Daarnaast heeft het CDJA 175 jongeren opgeleid tot kandidaat-raadslid met het succesvolle Generatie2014 project. Vele CDJA leden waren bij dit project betrokken en het resultaat mag er zijn. Ook binnen zowel het CDA als in de landelijke pers heeft het Generatie2014 veel aandacht en waardering gekregen. Kortom een zeer succesvol project van ons als CDA-jongeren. Iets waar we met recht trots op kunnen zijn.

Financieel gezien was het jaar 2013 uitermate succesvol. Na een zwaar jaar in 2012 gekend te hebben, is 2013 afgesloten met een ruim overschot. Ondanks de teruglopende subsidie inkomsten hebben wij als CDJA de kosten dusdanig kunnen drukken dat we kunnen stellen dat we als vereniging financieel gezond zijn.

Bestuurlijke zaken

Dagelijks Bestuur

In 2013 hebben er een aantal veranderingen plaatsgevonden in de samenstelling van het Dagelijks Bestuur van het CDJA. Tijdens het Voorjaarscongres in Zeist werd er afscheid genomen van Dennis Chafia (Communicatie & Ledenwerving) en Arrie Vis (Voorzitter). Zij werden opgevolgd door Matthijs Groot (van Activiteiten & Vorming naar Communicatie & Ledenwerving) en Julius Terpstra. Voor de vrijgekomen post van Activiteiten & Vorming werd Christine Zandberg gekozen.

Tijdens het Najaarscongres in Oranje (Drenthe) werd afscheid genomen van de zittende secretaris Lotte Schipper. Zij werd opgevolgd door Luc van Dijk. Arjen Looijenga werd voor een termijn van een half jaar herkozen als penningmeester.

Het Algemeen Bestuur heeft in september 2013 besloten om de momenten waarop Dagelijks Bestuursleden worden verkozen te wijzigen. De nieuwe cyclus is als volgt:

Voorjaarscongres in mei:

- Voorzitter (tweejarige termijn)
- Dagelijks Bestuurslid Organisatie & Scholing
- Peningmeester

Najaarscongres in november:

- Dagelijks Bestuurslid Politiek & Internationaal
- Dagelijks Bestuurslid Communicatie & Ledenwerving
- Secretaris

Rooster van aftreden Dagelijks Bestuur

Julius Terpstra	Voorzitter	mei '15
Arjen Looijenga	Peningmeester	mei '14
Luc van Dijk	Secretaris	nov '14
Matthijs Groot	DB Communicatie & Ledenwerving	mei '14
Hans van den Heuvel	DB Politiek & Vorming	mei '14
Christine Zandberg	DB Organisatie & Activiteiten	mei '14

Met het vertrek van Dennis Chafiâ in mei kwam de positie van eerste vicevoorzitter vacant. Hij werd opgevolgd door Hans Van den Heuvel. Lotte Schippers volgde Arjen Looijenga op als tweede vicevoorzitter. Na het najaarscongres in november nam Matthijs Groot de vacante positie van tweede vicevoorzitter van Lotte Schipper over.

Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur is in 2013 tien maal bijeengekomen in Utrecht. Tevens is er in oktober een Algemeen Bestuur weekend georganiseerd in Kampen. Tijdens de bijeenkomsten van het AB kwamen organisatorische zaken aan bod en vonden er diverse politieke discussies plaats met betrekking tot resoluties. In het hoofdstuk over politiek valt hier meer over te lezen.

Politiek en Internationaal

'Herkenbaar en overtuigend'

Inhoudelijke koers

In 2013 heeft het CDJA een overtuigende politieke koers gevaren. Zowel richting het CDA tijdens partijcongressen en op vergaderingen van het partijbestuur als extern richting de media zijn herkenbare standpunten ingenomen. Nadruk op subsidiariteit en de voorkeur voor gezin en kleinschalige bedrijvigheid voerden de boventoon. Bovendien was er veel aandacht voor jongerenthema's , vooral jongerenhuisvesting en jeugdwerkloosheid.

Politiek Programma

In 2013 werd door de politieke commissie op het voorjaarscongres in Zeist de definitieve versie van het politiek programma overhandigd aan toenmalig voorzitter Arrie Vis. Met dit document heeft het CDJA weer een gebundeld overzicht met standpunten op de middellange termijn die vrijwel alle relevante onderwerpen op hoofdlijnen aanstipt. Tijdens het najaarscongres in Drenthe werd het programma voor het eerst geamendeerd via tien amendementen. TK-lid Pieter Heerma reisde speciaal af naar Drenthe om in te spreken op het standpunt omtrent de kinderopvang. Dit toont aan dat het politiek programma in korte tijd een relevante speler is geworden binnen het CDA/CDJA.

Inbreng CDA-congressen

CDA: polder nog te veel gericht op eigenbelang

02/11/13, 16:58 - bron: ANP

© ANP. CDA-leider Buma spreekt op het najaarscongres van zijn partij.

Het CDA vindt dat de polder zich moet vernieuwen. Werkgevers en werknemers kijken volgens de christendemocraten nu te vaak naar hun eigen belang in plaats van naar het algemeen belang. Tijdens een partijcongres in Leeuwarden werd zaterdag dan ook een voorstel van jongerentak CDJA aangenomen om de polder op te roepen tot verandering.

MEER OVER

Politiek CDA

Besparing op waterrekening gaat moeizaam

Bewoner kliniek opgepakt voor bedreigen Aboutaleb

Komt een referendum over de Europese Unie dichterbij?

'Bescherming burgers belangrijk bij missies'

Tijdens de twee CDA-congressen heeft het CDJA ook in 2013 van zich laten horen. In juni in Den Bosch verdedigden we een vijftal resoluties: pensioenen, prostitutiebeleid, natuurbeleid, jongerenhuisvesting en arbeidscontracten. Daarbij is de resolutie prostitutiebeleid meegenomen in de

standpuntbepaling in de Eerste Kamer. De resolutie arbeidscontracten is in 2014 dankzij Pieter Heerma omgezet in een samen met GroenLinks ingediende Kamermotie, die is aangenomen. De regering doet momenteel onderzoek naar de ideeën zoals in onze resolutie geopperd. In november werden in Leeuwarden eveneens vijf resoluties ingediend: hervorming van de polder, zorg aan illegalen, toptalent voor de klas, obesitas bij kinderen en megastallen. Met name de aangenomen resolutie omtrent het hervormen van de polder, waarin het CDJA kritiek uit op de sociale partners, zorgde voor veel discussie én voor media-aandacht.

Jongerenhuisvesting

Samen met de Jonge Democraten (JD) en Perspectief werd in maart 2013 aandacht gevraagd voor de problemen rondom jongerenhuisvesting. Een petitie via www.opmezelfwonen.nl werd gestart, waarbij honderden steunbetuigingen binnenkwamen. NOS op 3 gaf in haar uitzending van maandag 11 maart 2013 tweemaal uitvoerig aandacht aan de actie, zowel op radio als op televisie. Daarbij trad het CDJA op als woordvoerder namens de drie PJO's. Deze geslaagde samenwerking resulteerde in Kamervragen over het

onderwerp door de fractie van de ChristenUnie aan de Minister voor Wonen en Rijksdienst. Intern vroegen we als CDJA bij het CDA ook om méér aandacht voor het thema.

Jeugdwerkeloosheid

In juli 2013 vroeg het CDJA aandacht voor de stijgende jeugdwerkeloosheid en de grote problemen die dit met zich meebrengt: 137.000 jongeren zitten werkeloos thuis waardoor een enorm potentieel verloren gaat. Provinciale CDJA-afdelingen in Overijssel, Drenthe, Flevoland, Limburg, Utrecht, Zeeland, Zuid-Holland en Friesland vroegen in de lokale en provinciale media aandacht voor het problemen. In enkele provincies werd ook in samenwerking met de CDA-Statensfractie actie ondernomen in de Provinciale Staten.

Studiebeurs

In 2013 is de aandacht voor het behoud van de studiebeurs niet verslapt. Tijdens de zomer werd er op de introdagen van HBO en universiteiten aandacht gevraagd voor de 'boete van Rutte' via een door de werkgroep OCW en de promotiecommissie ontworpen bankbiljet.

Ook onderhield het CDJA goede contacten met OCW-woordvoerder Michel Rog over de studiebeurs en werd in verschillende mediaoptredens aandacht gevraagd voor de verwachte problemen wanneer deze wordt afgeschaft.

Werkgroepen

In 2013 zijn alle zeven werkgroepen in totaal tien bij elkaar gekomen. Alleen in de maanden juni en augustus werd niet vergaderd. De vaste vergaderlocatie 'Domstad' in Utrecht werd acht keer gebruikt voor de gezamenlijke werkgroepenavond. In september vond de inmiddels traditionele opening van het politieke seizoen plaats met een vergadering van de werkgroepen op het partijbureau in Den Haag. In december vergaderden de werkgroepen op eigen gelegenheid op een locatie naar keuze.

Overzicht werkgroepen en hun voorzitters in december 2013

Werkgroep Buitenlandse Zaken & Defensie (BZD)	Wouter de Vries
Werkgroep Europa	Renske Berendsen
Werkgroep Justitie & Binnenlands Bestuur (JBB)	Ralph Diederer
Werkgroep Milieu, Infrastructuur & Landbouw (MIL)	Iris Bouwers
Werkgroep Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen (OCW)	Daan de Vries
Werkgroep Volksgezondheid, Welzijn & Sport (VWS)	Maaïke van Berkel
Werkgroep Sociaaleconomische Zaken & Financiën (SEF)	Jan Pieter van der Schans

In 2013 werden vier nieuwe werkgroepvoorzitters door het Algemeen Bestuur benoemd:

- Renske Berendsen volgde Maarten de Vries op als werkgroepvoorzitter Europa nadat deze zijn termijn eerder beëindigde.
- Iris Bouwers volgde Kees Stiggelbout op als werkgroepvoorzitter MIL nadat diens termijn na twee jaar afliep.
- Maaïke van Berkel volgde Mark Ruitenbeek op als werkgroepvoorzitter VWS nadat dienst termijn na twee jaar afliep.
- Ralph Diederer volgde Robert Pelleboer op als werkgroepvoorzitter JBB nadat deze zijn termijn eerder beëindigde.

De drie andere werkgroepvoorzitters hebben nog een termijn die loopt tot aan de zomer 2014.

Politieke Commissie

De zeven werkgroepvoorzitters en de Internationaal Secretaris vergaderen sinds het najaar van 2012 onder voorzitterschap van de DB'er Politiek & Internationaal iedere maand te Utrecht over de te volgen politieke koers. In de PC-vergaderingen worden resoluties, visiestukken en politieke initiatieven definitief voorbereid voor in het Algemeen Bestuur. Tevens worden organisatorische zaken met betrekking tot de werkgroepen besproken en functioneert de politieke commissie als redactiecommissie voor het Politieke Programma. Ook in 2013 heeft de Politieke Commissie voor continuïteit in de standpuntbepaling gezorgd.

Resoluties en visiestukken 2013

Het jaar 2013 was een buitengewoon productief jaar voor de werkgroepen van het CDJA. Nog nooit werden in één jaar zoveel inhoudelijke standpunten aan het Algemeen Bestuur voorgelegd: in totaal 24 resoluties en 3 visiestukken passeerden ons bestuur. Ter vergelijking: in 2012 waren dat 14 resoluties en één visiestuk.

Datum	Indiener	Onderwerp	Samenvatting
30-01-2013	Werkgroep MIL	Groen gas	De grote toekomstmogelijkheden van groen gas werden in deze resolutie toegelicht en vastgesteld.

30-01-2013	Werkgroep MIL	Natuurbeleid	Een stevige wijziging met betrekking tot het natuurbeleid, waarbij er meer aandacht dient te zijn voor de lokale component en minder op blauwdruk-denken, werd in deze resolutie bepleit.
07-03-2013	Barend Tensen, Hans Van den Heuvel	Visiestuk 'Op zoek naar gemeenschap'	In het visiestuk wordt de wezenlijke rol van gemeenschappen nader uitgewerkt. Soevereiniteit in eigen kring en subsidiariteit vormen daarbij centrale begrippen. Tevens is er veel aandacht voor het Rijnlands model.
20-03-2013	Werkgroep Europa	Visiestuk Europa	In dit visiestuk van de werkgroep Europa wordt de koers van het CDJA met betrekking tot Europa op tal van thema's vastgelegd. Denk aan economisch beleid, gezamenlijk buitenlands beleid en milieu.
20-03-2013	Werkgroep VWS	Europees artsenregister	Door toenemende problemen met betrekking tot artsen die in de ene EU-lidstaat niet meer hun beroep uitoefenen en dat vervolgens in een andere lidstaat tóch doen, pleit de werkgroep VWS voor een Europees artsenregister.
20-03-2013	Werkgroep BZD	Oost-Congo	Gelet op de toenemende spanningen in Oost-Congo en de grondstoffenroof die daar plaatsvindt vroeg de werkgroep BZD aandacht voor dit humanitaire probleem.
17-04-2013	Werkgroep MIL	Waterschappen	In de resolutie Waterschappen wordt hernieuwde aandacht gegeven aan de waterschappen en het belang van dit orgaan herbevestigd.
17-04-2013	Werkgroep VWS	Stimuleren mantelzorg	Mantelzorg is steeds belangrijker in de Nederlandse zorg. Helaas ontbreken vaak de structuren om dit optimaal te laten plaatsvinden, zoals goed zorgverlof en slim gebruikmaken van de aanwezige kracht in de samenleving. Hiervoor vraagt de werkgroep VWS aandacht.
17-04-2013	Werkgroep JBB	Nederlands prostitutiebeleid	De werkgroep JBB pleit in deze resolutie voor een landelijk registratiebeleid voor prostituees zonder welke prostitutie verboden is. De lokale overheid houdt toezicht op de verstrekking ervan welke volgens landelijke richtlijnen gebeurt. Tevens wordt gepleit voor een verhoging van de maximumleeftijd voor prostitutie naar 21 jaar.
29-05-2013	Werkgroep OCW	Kleine scholen	In deze resolutie wordt het belang van kleine scholen voor zowel de ontwikkeling van

29-05-2013	Werkgroep SEF	Ontslagrecht	<p>kinderen, de nadruk op de menselijke maat als de leefbaarheid in kleine dorpen benadrukt.</p> <p>De werkgroep SEF benadrukt het belang van arbeidsmobiliteit en pleit ervoor de gelden uit het ontslagrecht aan te wenden voor scholing zodat deze regeling meer gericht wordt op 'van werk naar werk'.</p>
29-05-2013	Werkgroep BZD	Myanmar	<p>De religieuze onlusten in Myanmar tussen moslims en boeddhisten nemen toe, waarbij met name de moslimbevolking hard wordt geraakt. De werkgroep BZD pleit voor sancties tegen Myanmar zolang de overheid niet meer doet aan de bescherming van moslims.</p>
19-06-2013	Werkgroep Europa	Controle veiligheids-certificaten	<p>De werkgroep Europa pleit voor een uniforme beoordeling van veiligheids-certificaten in de interne markt van Europa. Deze is van groot belang met het oog op veiligheid én een gelijk speelveld in alle lidstaten.</p>
19-06-2013	Werkgroep Europa	Democratisering Europese Commissie	<p>Gepleit wordt voor het behoud van een Europese Commissie waarin alle lidstaten vertegenwoordigd zijn. De werkgroep verzet zich daarbij tegen een gekozen voorzitter gelet op de reeds aanwezige bestuurlijke druk in Europa. Tenslotte pleit ze voor individuele aanspreekbaarheid van EU-commissarissen. Nu kan alleen de gehele commissie worden heengezonden.</p>
19-06-2013	Werkgroep VWS	Publicatie Tuchtmaatregelen	<p>De werkgroep VWS pleit voor het openbaar maken van tuchtmaatregelen in ernstige gevallen, maar verzet zich tegen een situatie waarin artsen ook bij relatief kleine vergrijpen aan de schandpaal worden genageld. Prudentie is wat de werkgroep betreft vereist.</p>
19-06-2013	Werkgroep BZD	Resolutie Syrië	<p>De werkgroep spreekt zich uit tegen een eenzijdige benadering van het conflict waarbij de kant van een van de strijdende partijen wordt gekozen. Dit gelet op de instabiliteit en aanwezige ideologieën in beide kampen. Wel is een rode lijn overschreden en dienen er maatregelen tegen Syrië te worden genomen. Een VN-interventiemacht is daarbij wat betreft het CDJA gewenst.</p>
18-09-2013	Werkgroep MIL	Limieten in de veehouderij	<p>Megastallen dienen ook in de toekomst gebouwd te kunnen worden. Wel dienen</p>

			daarbij voldoende waarborgen te zijn met betrekking tot ruimtelijke inpassing, dierenwelzijn en volksgezondheid.
18-09-2013	Werkgroep MIL	Voedselprijzen	Het gebrek aan contractuele vrijheid tussen grote winkelketens en voedselleveranciers is het CDJA een doorn in het oog. Gepleit wordt voor een verruimde blik bij de ACM en meer aandacht voor de problematiek op Europees niveau. Ook dient de verhouding tussen marktwerking enerzijds en maatschappelijke bezwaren anderzijds te worden bekeken.
11-10-2013	Werkgroep SEF	Hervorming Polder	In toenemende mate dreigt de polder te weinig representatief te zijn voor de sociaaleconomische verhoudingen in Nederland. Zeker de positie van jongeren komt in de plannen van sociale partners steeds meer onder druk te staan. Daarom roept de werkgroep SEF de polder op zichzelf te vernieuwen in de beste traditie van het gewaardeerde poldermodel.
11-10-2013	Werkgroep VWS	Obesitas bij kinderen	Obesitas is een steeds vaker voorkomende welvaartsziekte die ook bij kinderen steeds meer voorkomt. De werkgroep VWS roept op tot meer bewustzijn bij ouders, scholen en maatschappelijke partners om gezonde voeding en voldoende beweging te stimuleren.
11-10-2013	Werkgroep VWS / SEF	Schending privacy medische gegevens	In een resolutie van de werkgroepen VWS/SEF wordt de problematiek van het schenden van de privacy met betrekking tot medische gegevens door verzuimverzekeraars en werkgevers aangekaart. Uitgesproken wordt dat een werknemers over zijn eigen dossier dient te beschikken er daar verder alleen door bevoegde medici in gekeken mag worden. Enkel via een machtiging kan artsen toestemming worden gegeven bepaalde gegevens door te geven.
12-10-2013	Werkgroep BZD	Visiestuk Grondstoffen	In een uitvoerig visiestuk van de werkgroep BZD wordt aandacht besteed aan het steeds belangrijker wordende vraagstuk rondom de beschikbaarheid van grondstoffen. Belangrijkste thema's uit het visiestuk zijn de toegankelijkheid van grondstoffen, voedselzekerheid, handelsbelangen en

20-11-2013	Werkgroep Europa	Begroting	mensenrechten. Doordat de EU met een meerjarenbegroting werkt ontstaan er regelmatig budgettaire problemen en om de zoveel jaar lastige begrotingsonderhandelingen. Daarom pleit de werkgroep voor een herziening van de huidige begrotingssystematiek van de EU.
20-11-2013	Werkgroep JBB	Drones	De techniek staat niet stil. Drones komen zowel binnen defensie als bij justitie steeds vaker voor. Ook particulieren maken er hobbymatig vaker gebruik van. In deze resolutie worden regels gesteld aan gebruik van drones door politie (als erkend opsporingsmiddel) en particulieren.
20-11-2013	Werkgroep VWS	Jeugdwet	De decentralisatie van de Jeugdwet naar de gemeente vormt een grote uitdaging de komende jaren. Het CDJA pleit voor voorzichtigheid, het meenemen van de huidige expertise naar de gemeentes en gelijke kansen voor iedereen die jeugdzorg nodig heeft.
18-12-2013	Werkgroep MIL	Waterveiligheid	Waterveiligheid is voor Nederland van levensbelang. In deze resolutie pleit de werkgroep MIL voor een zogenaamd meerlaagsveiligheidsbeleid om overstromingen te beperken. Dat dient in overleg met natuur- en landbouworganisaties te worden vormgegeven.
18-12-2013	Werkgroep MIL/Europa	Europese spoorwegen	Liberalisatie op het spoor is geen doel op zichzelf. Op dit moment acht het CDJA het niet wenselijk tot verdere liberalisering van het personenvervoer over te gaan omdat het nog maar de vraag is of dit voordelen voor de reizigers oplevert. Wat betreft goederenvervoer over het spoor pleit het CDJA voor uniforme certificering van de veiligheidseisen.

Internationaal

In mei 2013 is Frank Visser herkozen als Internationaal Secretaris, met een termijn eindigend in mei 2015. Tegelijkertijd is Wiebe Strikwerda gekozen als Adjunct Internationaal Secretaris, met eveneens een termijn eindigend in mei 2015. De nieuwe functies van AIS is in het leven geroepen gelet op het feit dat tijdens het voorjaarscongres van YEPP in Sofia Frank Visser tevens is benoemd tot penningmeester van het YEPP. Gezien deze dubbelfunctie vond het AB een AIS wenselijk met het oog op de continuïteit van het internationaal werk.

De Commissie Internationaal Secretariaat (CIS) vergaderde in 2013 regelmatig, met name als inhoudelijke voorbereiding op YEPP-bijeenkomsten. Afgevaardigde uit deze commissie vertegenwoordigde het CDJA ook op verschillende bijeenkomsten in binnen- en buitenland. Zo werden in eigen land goede contacten onderhouden met verschillende NGO's en met collega-PJO'S. De AIS nam deel aan een EU-jongerendebat in Utrecht. Ook de contacten met bevriende internationale PJO's werden warm gehouden. Zo werden onder andere de Deutschlandtag, het congres van Jong-CD&V (België) en het congres van de Zweedse collega's bezocht. Op hun beurt bezochten internationale collega's ons voorjaarscongres in Zeist.

YEPP-bijeenkomsten werden ook in 2013 goed bezocht door het CDJA. Zo waren er YEPP-bijeenkomsten in onder andere Boekarest, Talinn, Tirana en Berlijn. Ook het grote tweejaarlijkse verkiezingscongres van het YEPP in het voorjaar van 2013 in Sofia werd bezocht, waar zoals gemeld Frank Visser tot penningmeester werd gekozen. Op al deze bijeenkomsten werden ook verschillende inhoudelijke resoluties die in het AB waren ingenomen ingediend en veelal aangenomen.

Vormingscommissie

Begin 2013 werd aan het AB een vormingsplan voor de komende periode voorgelegd met geplande bijeenkomsten op verschillende niveaus, variërend van beginners tot gevorderden. Tevens werd er voor nieuwe leden van het AB een kennismakingsavond georganiseerd, waar naast de grondslagen van de christendemocratie ook praktische handreikingen werden aangeboden. Tijdens het Nieuwe Ledenweekend werd een inleiding op de christendemocratie gegeven voor nieuwe leden in het gebouw van de Tweede Kamer.

De vormingscommissie heeft in 2013 wederom de traditionele CDJA Zomerschool georganiseerd. Ondanks dat het vinden van een geschikte én betaalbare locatie wat problemen opleverde werd er toch de hele zomer lang een gevarieerd programma gepresenteerd, telkens door een ander lid voorgezeten. De bezoekersaantallen wisselden tussen de 5 tot 15 personen per bijeenkomst.

Tenslotte werd bij het opgezette project GR2014 ondersteuning verleend wat betreft de inhoudelijke scholing via enkele presentaties tijdens verschillende bijeenkomsten.

Communicatie & Campagne

Externe communicatie

In het jaarplan 2013 is aangegeven dat we vooral de contacten met de pers willen versterken. De contacten met verschillende journalisten is goed. Wel blijken journalisten vooral geïnteresseerd te zijn in standpunten van het CDJA als deze afwijken van de standpunten van het CDA en als we ons uitspreken tegen het CDA.

In 2013 heeft het CDJA wederom in verschillende media van zich laten horen. Samen met Perspectief en de SGPJ hebben we bijvoorbeeld forse kritiek geuit over de antireligieuze koers van kabinet Rutte II in een opiniestuk in het Nederlands Dagblad. We gaven aan het algehele rookverbod betuttelend te vinden, wat onder andere werd opgepakt door PowNed, de Volkskrant en de Telegraaf. Bestuurslid Politiek Hans van den Heuvel voerde op NOS op 3 het woord over

hoe moeilijk jongeren aan een woning komen en lichte daar de online-petitie www.opmezelfwonen.nl toe, die het CDJA samen met Perspectief en de Jonge Democraten startte.

Ook heeft het CDJA samen met Perspectief en de Jonge Democraten zich uitgesproken tegen het sociaal akkoord, waarvan we vinden dat het jongeren in de steek laat. Dit werd onder andere opgepakt door de Volkskrant.

Een initiatief, waar in de tweede helft van 2013 mee gestart is door samen met afdelingen tegelijkertijd een persbericht te lanceren. In juni stuurde bijvoorbeeld bijna iedere provinciale afdeling een brandbrief over de status van jongerenhuisvesting in hun provincie. Dit werd door veel lokale en regionale media opgepakt, waarbij verschillende afdelingen een podium kregen in lokale en regionale kranten, maar ook lokale en regionale radioshow's.

Bij een congres van de EO dat uitgezonden werd gaf voorzitter Julius Terpstra aan dat hij gemeenschapszin en de samenleving de essentie te vinden van christelijke politiek.

Tijdens het najaarscongres in Leeuwarden haalde het CDJA veel aandacht door aan te geven dat we het vertrouwen hebben opgezegd in het poldermodel. Een discussie over Twitter met CNV-voorzitter haalde bijna ieder dagblad.

Verschiede persberichten werden helaas niet opgepakt door de media. Dit waren onder andere het uitspreken tegen de intimidaties van homoseksuelen in Rusland, dat we het terugbrengen van het

aantal raadsleden een slecht idee vinden, dat we ons hard maakten voor privacy, onze zorgen uitten over het opheffen van de religieuze omroepen en waren we vernietigend over de kabinetsplannen tijdens prinsjesdag.

Daarnaast hebben we meerdere malen opiniestukken geplaatst in landelijke dagbladen, waaronder het Nederlands Dagblad en waren we meerdere malen te horen op de radio in omroepen zoals FunX, Radio 1 en is onze voorzitter Julius Terpstra maandelijks te horen op BNR Nieuwsradio.

Campagne en Generatie2014

Het jaar 2013 was geen jaar van grote campagnes. In het jaarplan 2013 zijn daarom ook geen doelen opgenomen over campagnes. Direct na de Tweede Kamerverkiezingen is wel gestart met Generatie2014. Begin 2013 is dit project formeel gestart tijdens een grootschalige CDA bijeenkomst in Den Bosch. Hoogtepunt hiervan was de lancering van de nieuwe website van het CDJA.

In 2013 is op het gebied van campagne veel voorbereidend werk gedaan. We hebben veel jonge CDA'ers gemotiveerd om zichzelf kandidaat te stellen voor hun gemeenteraad. Ook hebben we druk gelobbyd bij het CDA (zowel landelijk, provinciaal als lokaal) om jongeren op verkiesbare plekken te zetten op kandidatenlijsten. Aan iedere CDA-afdeling is bijvoorbeeld een brief gestuurd met deze oproep. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen. Aan het eind van 2013 waren ongeveer 130 jonge CDA'ers betrokken bij Generatie2014. Ook was er veel aandacht voor Generatie2014. Projectleider Matthijs Groot is bijvoorbeeld geïnterviewd door EenVandaag

Er zijn in 2013 ook verschillende trainingen gegeven, waarbij onder andere CDJA'ers die al gemeenteraadslid waren hun ervaringen hebben gewisseld met potentiële gemeenteraadsliden. Vragen die daarbij centraal stonden waren: 'hoe ben je raadslid geworden, hoe was je eerste halfjaar als raadslid en wat heb je daar van geleerd, wat is je grootste valkuil geweest, wat is je grootste blunder en wat is je grootste succes?' Ook zijn we met de trainingen meer de diepte in gegaan, bijvoorbeeld over de decentralisatie van de jeugdzorg en hoe je je als gemeenteraadslid beweegt op het snijvlak van financiën en de politiek.

De eerste test waren de herindelingsgemeenten in Friesland en Alphen aan den Rijn. Dit leidde tot onder andere vier gekozen CDJA'ers in de gemeenteraad van Leeuwarden en een gekozen CDJA'er in de gemeenteraad van Alphen aan den Rijn.

Ledenwerving

Begin 2013 had het CDJA 1797 leden. Eind 2013 had het CDJA 1679 leden. Dit lijkt een fors verlies, maar het hoge aantal leden begin 2013 had te maken met veel leden die nog lid waren van G500 en in de loop van 2013 hun lidmaatschap hebben opgezegd.

In het jaarplan 2013 is aangegeven dat we ons meer richten op groepen die op dit moment ondervertegenwoordigd zijn in het CDJA, zoals jongeren die een MBO-opleiding volgen en vrouwen. Daarnaast geeft het jaarplan 2013 aan dat activiteiten toegankelijker worden voor niet-leden en dat leden gestimuleerd worden om vrienden mee te nemen naar deze activiteiten.

Met name bij verschillende afdelingen zijn nieuwe leden betrokken door toegankelijke activiteiten van afdelingen. De doelstelling om veel jonge vrouwen en jongeren die een MBO-opleiding volgen te betrekken is helaas niet gelukt. Verschillende inspanningen ten spijt, door onder andere gastlessen en gezamenlijke activiteiten op MBO's met andere politieke jongerenorganisaties blijven vooral jongeren die een MBO-opleiding volgen een lastige groep om te werven als lid van het CDJA.

De aandacht voor ledenwerving concentreerde zich in 2013 vooral op de HBO WO- / introductiedagen. Opvallend is dat er een groot verschil is in de aanpak per afdeling. Bepaalde afdelingen gingen bijzonder voortvarend mee aan de slag met deze introductiedagen. Andere afdelingen hadden echter nauwelijks iets geregeld. Het verschil in de aanpak van afdelingen uitte zich ook in hoe succesvol de dagen waren. Afdelingen die actief waren op de dagen ontvingen veel respons en ook nieuwe leden, in tegenstelling tot afdelingen die minder actief waren.

Voor 2014 is daarom de aanbeveling dat afdelingen zelf de keuze maken om aanwezig te zijn bij de introductiedagen en deze te organiseren. Het DB zal wel aanwezig zijn als een afdeling zich inschrijft en ook ledenwerfmaterialen ter beschikking blijven stellen.

Met het CDA is gekeken naar hoe we elkaar kunnen versterken bij ledenwerving. Dit heeft zicht geuit in een speciale lidmaatschapsflyer van het CDA, waarin een ieder jonger dan 27 jaar wordt gestimuleerd om combilid te worden van zowel het CDJA als het CDA voor slechts €5,-.

Promotiecommissie

In het jaarplan 2013 zijn geen specifieke doelstellingen opgenomen voor de promotiecommissie. De promotiecommissie telde eind 2013 gemiddeld vijf actieve leden en is druk op zoek naar andere leden die de commissie kunnen versterken, zodat de commissie meer werk kan doen.

Naast verschillende ondersteuning te hebben geleverd aan afdelingen kende de promotiecommissie grote successen in 2013. Dit waren het bankbiljet en het sinterklaasgedicht.

Via een bankbiljet is op een ludieke wijze aandacht gevraagd voor het effect van het 'sociaal leenstelsel'. Dit bankbiljet is als flyer bedrukt en uitgedeeld tijdens de introductiedagen, waar het een ideaal aanknopingspunt bood voor een gesprek.

Tijdens Sinterklaas heeft de promotiecommissie een gedicht geschreven, waarin een groot deel van de politiek op de hak werd genomen. Dit gedicht is gedeeld via social media, wat massaal geliked, gedeeld en geretweet is en daardoor een groot bereik had.

Social Media

Het CDJA was in 2013 actief op Hyves, LinkedIn, YouTube, Twitter en Facebook. Om het gebruik van social media te stroomlijnen is in 2013 social mediabeleid vastgesteld. In het jaarplan 2013 zijn geen doelstellingen opgenomen voor het gebruik van social media.

De Hyvespagina is lange tijd een goed functionerende pagina geweest. De populariteit onder Hyves onder onze doelgroep is echter behoorlijk afgenomen door de opkomst van andere social media. Het bereik was daardoor laag, waardoor in 2013 is besloten de Hyvespagina op te heffen.

LinkedIn heeft geen concrete meerwaarde ten opzichte van andere social media om personen te bereiken. Het account wordt ook door slechts 271 personen gevolgd. Bij het vaststellen van het social mediabeleid is aangegeven het LinkedIn account te behouden, zodat LinkedIn gebruikers een gezamenlijke interesse voor het CDJA kunnen blijven zien.

Het YouTube-account van het CDJA is niet bijzonder actief. Het blijkt bijzonder arbeidsintensief om filmpjes te schieten, beelden te selecteren en te monteren tot een filmpje. Het maken van filmpjes voor het CDJA is belegd bij de promotiecommissie, maar zij missen de kennis van het maken van filmpjes en leden die dit op een goede manier kunnen oppakken.

Begin 2013 had het Twitteraccount van het CDJA bijna 1.500 volgers. In de tweede helft van 2013 is bekeken hoe dit aantal volgers kan worden vergroot. Dit heeft er toe geleid dat het Twitteraccount van het CDJA eind 2013 bijna 2.000 volgers had.

Begin 2013 had de Facebookpagina van het CDJA bijna 400 likes. In de tweede helft van 2013 is geëxperimenteerd met Facebookadvertenties. Ook het delen van wat ludiekere berichten, zoals het bankbiljet, hebben geleid tot een groter bereik, waardoor het Facebookaccount in 2013 bijna verdubbeld is naar bijna 800 likes. Los van het aantal likes is bij Facebook belangrijk wat je bereik is. Onze Facebookpagina heeft voor het aantal likes een groot bereik, die vergelijkbaar is aan de pagina van het CDA met 7.700 likes. Dit bereik ligt tussen de 5.000 en 15.000 personen. Dit is te verklaren, doordat de personen die onze pagina 'leuk' vinden actief zijn met het delen en reageren op berichten en daardoor het bereik vergroten.

Website

Sinds maart 2013 heeft het CDJA een nieuwe website. Ten opzichte van de vorige website is er veel veranderd en veel verbeterd. De website is met name veel toegankelijker voor niet-leden en de politieke component van onze vereniging is veel prominenter op de nieuwe website dan op de oude. Daarnaast kunnen berichten met de nieuwe website veel makkelijker op de website worden geplaatst. Iedere afdeling kan berichten op zijn afdelingspagina plaatsen, waardoor de website actueler is en er meer informatie op onze website te vinden is. Op de vorige website kon bijvoorbeeld bijna alleen het Dagelijks Bestuurslid Communicatie & Promotie berichten plaatsen.

Organisatie en scholing

Activiteiten

Van de introductieweekenden, de openingsborrel, werkbezoeken, de eindejaarsbarbeque, trainingen Generatie2014 tot de borrels.... gesteld kan worden dat het CDJA een ruim en divers aanbod heeft van vele activiteiten. De meeste activiteiten werden in 2013 dan ook goed bezocht.

In het jaarplan 2013 is aangegeven dat:

...we een betere spreiding willen over het kalenderjaar van activiteiten met een landelijke uitstraling. Daarnaast wilden we meer nieuwe leden en bestaande leden die minder actief zijn motiveren om naar activiteiten te gaan. In samenwerking met afdelingen wordt daarom bekeken om sommige activiteiten ook regionaal te organiseren, zodat de activiteiten voor meer leden toegankelijk zijn.

De activiteiten in de vereniging worden afgestemd, het Dagelijks Bestuurslid Organisatie & Scholing is daarbij het aanspreekpunt voor de gehele vereniging en houdt nauw contact met de afdelingen. Er wordt een activiteitenagenda bijgehouden met alle relevante activiteiten voor het CDJA. Deze activiteitenkalender wordt eens per maand verstuurd aan de leden van het Algemeen Bestuur, de voorzitters van de permanente commissies, werkgroepen en afdelingen. In vergelijking met het verleden hebben we flinke stappen vooruit gemaakt.

Doublering van activiteiten landelijk en lokaal bleven echter geregeld plaats vinden. Deze concurrentie werd mede veroorzaakt door de actieve rol van landelijke commissies en lokale afdelingen. Een ander knelpunt was het communiceren van de activiteiten per afdeling en dan voornamelijk het tijdig communiceren hiervan. Idealiter zouden alle activiteiten op een vaste plek te vinden moeten zijn. Daarom is de halfjaaragenda geïntroduceerd bij commissies en lokale afdelingen. Dit heeft als voordeel dat alle gremia op tijd na dienen te denken over datgene wat ze willen organiseren, wat weer zorgt voor een stukje continuïteit. En hierdoor is geborgd dat activiteiten op tijd gecommuniceerd worden, in plaats van op het laatste moment.

In 2013 is ingezet op een betere spreiding over het kalenderjaar van activiteiten met een landelijke uitstraling. Verder is er landelijk meer ingezet worden op grootschalige activiteiten. Zo is er gewerkt aan het nieuwe concept van 'themadagen'. In 2013 is een proef gedaan met een 'juridische dag' en een 'financiële dag'. Dit was een zeer geslaagd experiment.

Sociaal (kerst)actie programma

Het sociaal (kerst)actie programma is in 2012 geïnitieerd. Met het sociaal actie programma kunnen afdelingen een actie organiseren die gericht is op een goed doel. In 2013 is dit gecontinueerd, maar met een andere aanpak. Lokale afdelingen waren vrij om zelf een goed doel te ondersteunen. Vanuit het Dagelijks Bestuurslid Organisatie & Scholing is contact gezocht met de Voedselbank. Een voedselbank is een [liefdadigheidsinstelling](#) die kosteloos [levensmiddelen](#) verstrekt aan hen die financieel niet of nauwelijks in staat zijn om in hun [levensonderhoud](#) te voorzien. Op 21 december 2013 heeft het CDJA verspreid door heel Nederland voedsel ingezameld voor de voedselbank om zo te helpen. Deze actie heeft veel media aandacht gekregen middels persberichten. Ook op Social Media is de actie goed naar voren gekomen, onder andere door de Tweets van Sybrand Buma.

Studiereis

Donderdag 18 april 2013 is het CDJA in de ochtend voor een lang weekend vertrokken voor een studiereis naar Keulen en Düsseldorf. We zijn diverse bezoeken gebracht aan politiek interessante organisaties. Zo is er onder andere contact geweest met het CDU. De reis was goed bezocht.

In het najaar van 2013 heeft geen studiereis plaatsgevonden. Er is gekozen voor een voorjaarsreisje, omdat in het najaar de focus van vrijwel de gehele vereniging op de voorbereiding van de Gemeenteraadsverkiezingen lag.

Organisatiecommissie

De rol van de Organisatiecommissie is een duidelijke rol, namelijk het organiseren van activiteiten met een landelijk karakter. Er zijn een aantal jaarlijkse, succesvolle activiteiten zoals de introductieweekenden, de openingsborrel, werkbezoeken en de eindejaars barbecue. Daarnaast heeft de Organisatiecommissie een prominente rol bij vele landelijke activiteiten. Door de actieve rol van afdelingen is er af en toe wat concurrentie. De voorzitter van de Organisatiecommissie is in juni 2013 gewisseld, wegens een vervroegde opzegging van het termijn van de vorige voorzitter. Het wisselen van de wacht, vroeg enige inwerktijd Er is bij de commissie een wisselend aantal mensen actief.

In het jaarplan 2013 is aangegeven dat:

De organisatiecommissie een prominentere rol zal vervullen bij de organisatie van landelijke activiteiten. Succesnummers zoals de werkbezoeken in het kader van het halfjaarsthema; de nieuwjaarsreceptie, de eindejaars barbecue, de openingsborrel en de organisatie van de introductieweekenden, blijven onderdeel van het takenpakket van de Organisatiecommissie.

De organisatiecommissie was in 2013 wederom verantwoordelijk voor een groot deel van de landelijke activiteiten. De uitbreiding van taken van de organisatiecommissie is wat gestagneerd, mede door een wat inactieve tijd qua activiteiten door de focus op de gemeenteraadsverkiezingen.

De actieve kern van de organisatiecommissie zal uitgebreid moeten worden met nieuwe (actieve) leden, om de continuïteit van de commissie goed te borgen.

Door de voorzitter van de organisatiecommissie zal actief ingezet worden op het werven van nieuwe (actieve) leden voor de commissie. Tijdens grote bijeenkomsten als congressen en introductieweekenden zullen huidige commissieleden actief leden aanspreken en vertellen over het commissiewerk. De band onder huidige commissieleden wordt versterkt door meer taken te verdelen en leden van de commissie meer verantwoordelijk te maken voor (deel)taken.

Afdelingen

In totaal heeft het CDJA 26 echt actieve afdelingen op provinciaal en lokaal niveau. Daarnaast zijn er nog enkele initiatieven om een waardige afdeling te worden en zijn er nog een paar 'slapende' afdelingen.

Het afgelopen jaar is er geen enkele afdeling officieel opgeheven en zijn er een tweetal nieuwe, actieve afdelingen bijgekomen: Amersfoort en Den Haag. Een aantal afdelingen zoals bijvoorbeeld Noord/West Veluwe, Utrecht en Rotterdam lopen zeer goed.

Er is door het Dagelijks Bestuurslid Organisatie en Campagne geregeld contact met de afdelingen en Algemeen Bestuursleden. In september 2013 is een korte afdelings sessie gehouden met afdelingsbestuurders voorafgaand aan een training van Generatie2014. Dit was een succes, ervaringen konden gedeeld worden en in een open en transparante sfeer konden tips en tricks besproken worden.

In het jaarplan 2013 is aangegeven dat:

De versterkte afdelingen het CDJA de kans geven om verder te investeren in haar regionale wortels, om politiek niet alleen maar van de Randstad te laten zijn, maar juist ook van de provincie. Verder is aangegeven dat de verenigingszin verder versterkt moet worden, bijvoorbeeld door het versterken van de afdelingsverbanden, zowel binnen de afdeling als tussen afdelingen onderling en door landelijke activiteiten samen met afdelingen te gaan organiseren, zoals met het congresbid. Verder is aangegeven dat actieve CDJA afdelingen meer beloont worden.

Afdelingen staan centraal binnen het CDJA! Het zou mooi zijn als ervaringen, successen en vragen meer door afdelingen onderling gedeeld kunnen worden. Dit voorkomt dat we met elkaar telkens opnieuw bezig zijn het wiel uit te vinden en het versterkt het vereningsleven als geheel. Bij grote landelijke activiteiten is de tijd genomen worden voor een afdelings sessie.

Bij landelijke activiteiten wordt zoveel mogelijk samengewerkt worden met lokale afdelingen. Tevens worden lokale afdelingen aangespoord worden om zoveel mogelijk regionaal te werken en activiteiten open te stellen voor niet-leden, zodat er ook een externe profilering plaats vindt. Voor mooie grote activiteiten kon er een projectsubsidie aangevraagd worden. Er waren kleinere provinciale opdrachten maar een grotere projectsubsidie pot. Hier is veel gebruik van gemaakt, waardoor er mooie activiteiten georganiseerd kunnen worden. Tevens is er ingezet op het tijdig communiceren van al het moois dat er lokaal georganiseerd wordt.

HRM

Inmiddels is de HRM commissie ongeveer een jaar actief. HRM heeft als doel de ledenbinding, ledenontwikkeling en werving & selectie te verbeteren, oftewel het managen van mensen binnen het CDJA. Het opstellen van procedures en het geven van advies zijn daarbij de kerntaken. De rol van de HRM Commissie is gekaderd, maar de commissie is nog wel zoekende naar hun bijdrage aan de vereniging. Het is een ondersteunende commissie die voornamelijk strategisch van aard is en advies geeft aan andere commissies en bestuur.

In het jaarplan 2013 is aangegeven dat:

De HRM commissie voortbouwend op de beleidsvisie van voorgaande jaren een uitvoeringsplan opgesteld. In dit plan staan een drietal zaken centraal. Allereerst het betrekken en activeren van nieuwe leden. Ten tweede het monitoren en inventariseren van kwaliteiten en ontwikkeling binnen het ledenbestand. Ten derde het organiseren en koppelen van vormingsactiviteiten aan de wensen van de leden. Hierbij hoorden een aanpassing van de "nieuwe ledenprocedure", en ledenadministratie. Daarnaast zou er een heroriëntatie plaatsvinden op het huidige CDJA Mentoraat en zou het Jong Leiderschapsprogramma worden herzien.

Voor de HRM Commissie moeten een aantal zaken centraal staan, prioriteit hierbij hebben het betrekken en activeren van (nieuwe) leden en het monitoren en inventariseren van kwaliteiten en ontwikkeling binnen het ledenbestand.

In 2013 een nieuwe ledenprocedure vastgesteld. Belangrijke punten hierin zijn dat er snel contact opgenomen moet worden met nieuwe leden door zowel het Dagelijks Bestuur als de lokale afdeling, na aanmelding. Zodat de nieuwe leden een warm welkom krijgen en zichzelf snel thuis voelen binnen de vereniging. Om vervolgens de nieuwe leden mee te nemen naar activiteiten, helder in beeld te brengen wat hun ambities zijn en dat ze aangespoord worden om lokaal of landelijk actief te worden.

De HRM commissie is adviseur bij de selectieprocedure van bestuursleden voor het Dagelijks Bestuur.

De HRM Commissie heeft zich in het tweede gedeelte van 2013 gefocust op het ledenverwachtingenonderzoek. Vanuit de nieuwe ledenprocedure en het ledenverwachtingenonderzoek is informatie verkregen over interesses en ambities van individuele leden. Zo kan uiteindelijk beter gemanaged worden op verwachtingen, maar weten we ook beter wie onze leden zijn, zodat een betere koppeling tussen vraag/aanbod en verwachtingen gemaakt kan worden.

Organisatiestructuur

Eerder is al vaak gesproken over het gezien van de organisatiestructuur. Dit is echter nooit concreet opgepakt. Voor de toekomst is het noodzakelijk dat er gekeken gaat worden of de organisatiestructuur zoals deze er nu ligt, nog wenselijk is voor de komende jaren. Als belangrijke taak, voor 2014 is geformuleerd, te onderzoeken of de huidige organisatiestructuur nog voldoet.

De huidige organisatiestructuur dateert van ruim dertig jaar geleden. Er klonken binnen de vereniging veel geluiden dat sommige zaken voor verbetering vatbaar zijn en/of efficiënter kunnen. Er is eind 2013 een commissie in het leven geroepen om de huidige organisatiestructuur door te lichten. Door de commissie is de huidige organisatiestructuur bekeken worden, er zal in 2014 in beeld worden gebracht wat goed gaat en wat de knelpunten zijn. Op het voorjaarscongres van 2014 komen er, voorstellen ter vernieuwing en verbetering van de huidige structuur.

Congres

Er hebben in 2013 twee congressen plaatsgevonden. Het voorjaarscongres van mei 2013 werd traditioneel gehouden in Hotel Figi in Zeist met als thema 'hervormingen in de gezondheidszorg'. Sprekers tijdens dit congres waren o.a. ???. Tevens werd tijdens dit congres een nieuwe voorzitter van de bende gekozen, na een spannende campagnetijd. Het was een goed bezocht congres.

In oktober 2013 heeft het najaarscongres plaatsgevonden in het verre en afgelegen Oranje. Deze omschrijvingen maken ook meteen duidelijk waarom het congres wat minder goed bezocht is in vergelijking met andere congressen. De congreslocatie is gekozen door middel van het zogenaamd congresbid. De congrescommissie heeft samen met een groot aantal Noordelingen een mooi congres georganiseerd met als thema 'voedselzekerheid'. Tijdens dit congres hadden we als gast Esther de Lange, lijsttrekker Europese verkiezingen.

Na de congressen in Zeist en Oranje is er een enquête rondgestuurd naar alle congresbezoekers. De uitslag van de eerste enquête is gebruikt om veranderingen, waar mogelijk, aan te brengen aan het najaarscongres in Oranje. Het resultaat van enquête van het najaarscongres zal niet gebruikt worden, aangezien er maar een iemand de moeite heeft genomen de vragen door te worstelen.

Secretariaat

Het secretariaat op het CDA partijbureau is een belangrijke werkplek. Dagelijks Bestuursleden van het CDJA kunnen hier vijf dagen per week werken. Het secretariaat is zo ingericht dat elk Dagelijks Bestuurslid de beschikking heeft over eigen een eigen werkplek. Het archief op het secretariaat is volledig zodat er sneller en gemakkelijker toegang is tot het archief en campagne-/promotiemateriaal. Met het CDA zijn afspraken gemaakt voor inkomende post en telefonische bereikbaarheid. In principe is het CDJA vijf dagen per week van 09.00 tot 17.00 uur bereikbaar.

Vrienden van het CDJA

Aan het eind van het jaar 2013 zijn alle leden die de leeftijd van 31 hadden bereikt automatisch uitgeschreven. Voor 31+- leden is er een actie genaamd 'Vrienden van het CDJA'. Voor 35 euro per jaar ontvangen de oud-leden, de Vrienden van het CDJA, o.a. het ledenblad 'De Interruptie'. Om deze actie kenbaar te maken heeft het CDJA ruim 70 brieven verstuurd.

Stage

Het CDJA was een officieel geregistreerde stageplek voor MBO studenten. Veelal zijn studenten op zoek naar een stageplek van rond de tien weken voor 4 à 5 dagen per week. Dit betekent dat er moet worden samengewerkt met geledingen binnen het CDA om de resterende 2 à 3 dagen aan te kunnen bieden. In 2013 is dit niet het geval geweest. Wanneer er binnen de geledingen van het CDA behoefte is aan een stagiair, zal het stageproces opnieuw worden gestart.

CDJA-Raad

De CDJA Raad is het orgaan waar het politieke beleid besproken wordt. Het raadspresidium bestaat momenteel uit voorzitter Dennis Chaffia, vicevoorzitters Maikel Samson, Marian van Bruggen, Roy Meijer en secretaris Luc van Dijk. De CDJA-Raad heeft tijdens het voorjaarscongres in Zeist het raadsstuk 'Een zorg voor nu en later, handreikingen voor een toekomstbestendige gezondheidszorg' vastgesteld. Tijdens het najaarscongres in Oranje heeft de Raad het raadsstuk "Meer met minder, een christen-democratische visie op voedselzekerheid in Nederland' vastgesteld.

Interne communicatie

In 2013 is de redactiecommissie onder leiding van voorzitter Johannes ter Hoor doorgegaan met het maken van drie edities van Interruptie, het ledenblad van het CDJA. De uitgaven hadden respectievelijk als thema 'Illegale zaken', 'Normen en Waarden' en 'Arbeid'. In dit jaar zijn er niet veel veranderingen ondergaan. Wel zijn er financiële zaken veranderd. Vanwege bezuinigingen kon het blad in 2013 drie keer uitkomen. Er zijn voorbereidingen getroffen om het ledenblad in 2014 weer vier keer per jaar uit te laten brengen, evenals in 2012. Ook wordt de papiersoort en het formaat van het blad gewijzigd om zo kostenbesparingen te realiseren.

De redactie blijft uitblinken in het beetpakken van bijzondere en originele onderwerpen, waarbij het onderdeel 'zelfspot' altijd een bijzondere plek heeft. De redactie is continue op zoek naar manieren om het blad nog relevanter te maken voor de leden. Naast filosofische overpeinzingen wordt er ook ruimte geboden aan leden om zichzelf voor te stellen en zo als inspirator te dienen voor andere leden. Hiernaast wordt het blad gezien als visitekaartje van de vereniging.